

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Έτος Ιδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Ιούλιος-Αύγουστος 1997

Αριθμός Τεύχους 106-107

RECEIVED

NOV 1 1997

LIBRARY - P.A.O.I.

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

Έτος Ιδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Αριθμός Τεύχους 104-105

Ιούλιος-Αύγουστος 1997

Ετήσια Συνδρομή £10

Διευθύνεται από Συντακτική Επιτροπή

5 CRAVEN HILL, LONDON W2

TEL: 0171-723 4787

FAX: 0171-224 9301

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

5 CRAVEN HILL, LONDON W2

TEL: 0171-723 4787

FAX: 0171-224 9301

First Published 1964

July - August 1997

Third Period

No: 106 - 107

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3. Εγκύκλιος Σεβ. Αρχιεπισκόπου Θυατείρων για τον Δεκαπενταύγουστο.
4. Εγκύκλιος Σεβ. Αρχιεπισκόπου Θυατείρων για την τραγωδία της Κύπρου.
- 5-6. Επίσκεψις της Α.Θ. Μακαριότητος του Πατριάρχου Αλεξανδρείας κ.κ. Πέτρου του Ζ' εις την Ιεράν Πατριαρχικὴν καὶ Σταυροπηγιακὴν Μονὴν τῆς Ἀγίας Τριάδος Χάλκης.
- 7-8. Μακαρίου Τηλυγίδη, Η επέτειος των 75 χρόνων της Ιερᾶς Αρχιεπισκοπῆς Θυατείρων Γερμανός Στρογγόπουλος, πρώτος Μητροπολίτης Θυατείρων.
- 9-10. 75 χρόνια από την ίδρυση της Αρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλῃς Βρετανίας.
10. Προσευχὴ για τα 75-χρονα της Αρχιεπισκοπῆς.
- 11-17. Χάρη Μεττή, Ιωσήφ Γεωργηρίνης ο Μήλιος, Αρχιεπίσκοπος Σάμου, ιδρυτὴς τῆς πρώτης ἐλληνικῆς κοινότητος στο Λονδίνο το 1677.
18. Χάρη Μεττή, Αρχιμανδρίτης Ἀνθίμιος Ελευθεριάδης.
19. Θεοφίλ. Επισκόπου Τελμησσού Χριστοφόρου, Επικηδέιος Λόγος κατὰ τὴν νεκρώσιμον ακολουθίαν του Αρχιμανδρίτου Ἀνθίμου Ελευθεριάδη.
- 20-22. Δέσποινας Ελευθεριάδη, Νέοι καὶ κοινωνικός αποκλεισμός στην Ευρώπη.
22. Γλαΐκον Βιολάρη, Τελικὴ γιορτὴ στο ἐλληνικὸ σχολεῖο Ἀγίου Ἰωάννη του Βαπτιστή.
23. Encyclical letter by H.E. Archbishop Gregorios on the Fifteenth of August.
24. Archbishop Gregorios' visits to english-speaking parishes.
- 25-26. Father Stephen Maxfield, The Greek Orthodox Church of the 318 Holy Fathers of Nicea.
27. Charis Mettis, The Greek Orthodox Church in Great Britain.
28. Gregory C. Atkin, The Church Musician and Theology in the West
28. Orthodox Church of Albania.
29. Book review, Vassilia Hill, "Such love lives forever".
- 30-32. Χρονικὸ Αρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μεγ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου.

**ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΣΘΕ
Ν' ΑΝΑΝΕΩΣΕΤΕ
ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ ΣΤΟΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΗΡΥΚΑ**

*Ο Ιερός Ναός των 318 Αγίων Πατέρων της εν Νικαία
Οικουμενικῆς Συνόδου. Ο ναός αυτός ευρίσκεται εις Sutton,
Shrewsbury, Shropshire*

Σχολεῖον καὶ Ἐκκλησία.

“Να σπονδάζετε καὶ σεις, ἀδελφοί μου, νὰ μανθάνετε γράμματα ὅσον ἠμπορεῖτε. Καὶ ἂν δὲν ἐμάθετε οἱ πατέρες, νὰ σπονδάζετε τὰ παιδιὰ σας νὰ μανθάνουν τὰ ἐλληνικά, διότι καὶ ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι εἰς τὴν ἐλληνικὴν. Καὶ ἂν δὲν σπονδάζῃς τὰ ἐλληνικά, ἀδελφέ μου, δὲν ἠμπορεῖς νὰ καταλάβῃς ἐκεῖνα ποὺ ὁμολογεῖ ἡ Ἐκκλησία μας. Καλύτερον, ἀδελφέ μου, νὰ ἔχῃς ἐλληνικὸν σχολεῖον εἰς τὴν χώραν σου, παρά νὰ ἔχῃς βρῦσες καὶ ποτάμια· καὶ ὡς ἂν μάθῃς τὸ παιδί σου γράμματα τότε λέγεται ἄνθρωπος. Τὸ σχολεῖον ἀνοίγει τὰς Ἐκκλησίας· τὸ σχολεῖον ἀνοίγει τὰ μοναστήρια...”.

*Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός
Ἐμαρτύρησε στίς 24 Αυγούστου 1779*

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ο ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Αγαπητοί μας,

Σε λίγες μέρες η Μητέρα Εκκλησία θα μας καλέσει σε κοινή προσευχή και παράκληση, την οποία κατά παράδοση απευθύνουμε προς την Παναγία Θεοτόκο, της οποίας γιορτάζουμε την εις Ουρανοὺς Μετάσταση και την μετακίνησή της τη φυσική από τη σκηνή τούτου του κόσμου.

Γι' αυτό ο Δεκαπενταύγουστος είναι αφιερωμένος στην Κοίμηση της Παναγίας και το γεγονός του θανάτου της· και η περίοδος αυτή συνοδεύεται από νηστεία, προσευχή εκτενή και πανηγυρικές Εκδηλώσεις προς το θεοτίμητο πρόσωπο της Παναγίας. Η Εκκλησία πάντα τιμά και ευλαβείται τους Αγίους, τους Πατριάρχες, τους Δικαίους, τους Προφήτες, τους Μάρτυρες, τους Αποστόλους, τους Οσίους και όλα εκείνα τα Ιερά και σεβάσμια Πρόσωπα τα οποία ετελειώθησαν εν Κυρίῳ. Στη συνείδηση δε της Εκκλησίας αγιάσθησαν από τη Θεία Χάρη και έγιναν δοχεία του Παναγίου Πνεύματος ώστε να ευεργετούν το ανθρωπινό γένος και να δοξολογούν καθημερινά το Θεό με την προσφορά τους.

Η Παναγία η Θεοτόκος αποτελεί το αποκορύφωμα των αγίων και τη δόξα τους. Είναι η χαρά των Αγγέλων και των Πιστών, γιατί είναι «Χεχαριτωμένη και ευλογημένη εν γυναιξί» που προσέφερε τον εαυτό της στην υπηρεσία του Θεού. Εγέννησε τον Μονογενή Υιόν και Λόγο του Θεού. Έγινε η ιερή γέφυρα για να μεταβεί ο ξεπεσμένος άνθρωπος από τη Γη στον Ουρανό. Γι' αυτό η Εκκλησία υμνολογεί και ψάλλει ότι η Παναγία, είναι η τιμιώτερα των Χερουβείμ και ενδοξότερα ασυγκρίτως των Σεραφείμ. Η γιορτή της Κοίμησης της Παναγίας συνοδεύεται πάντα από τις ψαλμωδίες και την τέλεση της Ιεράς Παράκλησης που είναι γνωστή σαν η Μικρή και Μεγάλη παράκληση. Αυτήν ψάλλουμε κάθε βράδυ στους Ναούς μας και προσκαλούμε μυστικά και λατρευτικά την Παναγία να συμμετάσχει, να ακούσει και να συμμεριστεί την ανθρώπινη φύση και προσευχή και να την μεταφέρει στους κόσμους του Θεού όπου αυτή έχει παρρησίαν και συμμετάσχει λατρευτικά στη δοξολογία της Παναγίας Τριάδος. Γι' αυτό προσευχή, νηστεία, μετάνοια και ιερή ταπείνωση συνδέονται και συνωθούνται και συναποτελούν τη λατρεία του Ορθοδόξου λαού για την ανανέωση και το ανέβασμα της ψυχής και της ύπαρξής μας από τα ταπεινά και χαμηλά στους κόσμους του Θεού.

Αγαπητοί αδελφοί, απευθύνουμε τούτο το γράμμα και προσκαλούμε όλους σας στην κοινή αυτή προσευχή και παράκληση και υπενθυμίζουμε σε όλους την μεγάλη υποχρέωση που έχουμε αλλά και την ανάγκη αναβάθμισης της προσευχής και της λατρείας και της σχέσεώς μας με τον Αληθινό Θεό και Σωτήρα μας Χριστό. Η προσευχή μας πρέπει να γίνει εκτενής και αδιάκοπη.

Προσευχόμαστε για την προστασία της Εκκλησίας, για την παντοειδή ενίσχυση της Κοινότητος, για την ενεργουμένη και σταθερή αγάπη μας προς το Ελληνικό και Κατηχητικό Σχολείο. Τη μέριμνά μας για διάδοση και διαφύλαξη της Χριστιανικής και Ελληνικής Παράδοσης.

Η Ίδρυση και η Επέτειος της Εβδομηκονταπενταετίας της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μ. Βρετανίας είναι αληθινή ευλογία και δωρεά του Θεού. Πρέπει να γίνει αιτία προς ανανέωση και αναβάθμιση της πνευματικότητάς μας. Να έρθουμε πιο κοντά στο Θεό, να τον γνωρίσουμε καλύτερα. Να γίνουμε κοινωνοί της αγάπης και της φιλανθρωπίας Του την οποία η Εκκλησία με τη Θεία Λειτουργία, την αδιάκοπη προσευχή, τη μελέτη του Ευαγγελίου, την ψαλμωδία, την πνευματική γυμνασία και άσκηση διακηρύσσει καθημερινά. Μέσα στα πλαίσια αυτά της Θείας Λατρείας και της έγνοιας και φροντίδος για την Αγία Τράπεζα και τη δασκαλική Έδρα, καλούμαστε ν' αυξήσουμε την προσφορά μας την εθελοντική, την υλική, την ηθική και την έμπρακτη και το ενδιαφέρον για τα κοινά, την Κοινότητα, την Εκκλησία, το Ελληνικό και Κατηχητικό Σχολείο, την Παιδεία. Έτσι λατρεύεται σωστά, αληθινά, πνευματικά ο Θεός και εκπολιτίζεται ο άνθρωπος. Μαθαίνει να υπερνική τον εαυτό του, τις ανθρωπινες ανεπάρκειες και αδυναμίες του, γίνεται φορέας υψηλής μορφής ζωής όπως έγινε στους αποστολικούς χρόνους με τους πρώτους Χριστιανούς, τους Μάρτυρες, τους Μοναχούς και όλους τους Αγίους διά μέσου των αιώνων.

Η αναφορά μας, αγαπητοί αδελφοί, προς το Θεό γίνεται με την αδιάκοπη προσευχή και την κοινωνία μας με τους Αγίους, επικεφαλής των οποίων ευρίσκεται η Κυρία Θεοτόκος, την οποίαν με τόση χάρη και δύναμη εξυμνεί ο ποιητής αποκαλώντας αυτήν «Χριστού Βίβλον έμψυχον, εσφραγισμένην τω πνεύματι, χαράς δοχείον Αδάμ επανόρθωσιν, παλάτιον του μόνου Βασιλέως, ρόδον το αμάραντον η βλαστήσασα. "Γι' αυτό και μαζί με τον ποιητή της Εκκλησίας επαναλαμβάνουμε και παρακαλούμε: "Πολλούς συνεχόμενος πειρασμούς, προς σε καταφεύγω, σωτηρίαν επιζητών. Ω! Μητέρα του Λόγου και Παρθένε, των δυσχερών και δεινών, με διάσωσον."

Κλείνοντας τούτο το Εγκύκλιο γράμμα με την ευκαιρία των Εορτών του Δεκαπενταυγούστου καλώ και συμβουλεύω όλους σας να θυμάστε στην προσευχή σας τους Βασιλείς, τους Άρχοντες και όλους εκείνους οι οποίοι ευρίσκονται στην Εξουσία την κοσμική και πολιτική. Να θυμηθείτε και να μνημονεύετε τους Αρχιερείς, τους Ιερείς και τους Διακόνους, τα παιδιά και τη νεολαία, τους φοιτητές και τους δασκάλους, τους αρρώστους, τους φυλακισμένους, τους αιχμαλώτους, τους αγνοούμενους και όλους εκείνους οι οποίοι χρειάζονται την προσευχή και την ενεργουμένη αγάπη μας. Εφαρμόζετε στην περίπτωση αυτή τους λόγους του Αποστόλου: "Πάντοτε χαίρετε, αδιαλείπτως προσεύχεσθε, εν παντί ευχαριστείτε, τούτο γαρ θέλημα Θεού εις υμάς."

Διακατεχόμενος από αυτές τις ιερές σκέψεις επικοινωνώ μαζί σας. Προσεύχομαι για την υγεία σας και διατελώ μετά πολλής εν Κυρίῳ αγάπης και ευχών.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ο Ιούλιος του 1974 αποτελεί ασφαλώς όχι μόνο για την Μεγαλόνησο Κύπρο, αλλά και για τον Ελληνισμό στην ολότητά του, μια ιστορική στιγμή οδύνης, αισχύνης και εθνικού φρονητισμού εφάμιλλη με όλες εκείνες τις τραγικά συνταρακτικές περιόδους της πολυχιλιετούς ιστορικής πορείας του Γένους. Γιατί συγκυρίες εξωγενείς και κατευθυνόμενες από διεθνή πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα, συνδυασμένες όμως δυστυχώς με δικά μας ενδογενή σφάλματα και κακές εκτιμήσεις προσώπων, πραγμάτων και γεγονότων επέτρεψαν στην ακόρεστη επεκτατική πολιτική της Τουρκίας να βρει την ευκαιρία και να καταφέρει το βαρύτατο για τον Ελληνισμό πλήγμα της επί 23 τώρα χρόνια κατοχής μεγάλου μέρους των εδαφών της μαρτυρικής μας Μεγαλόνησου.

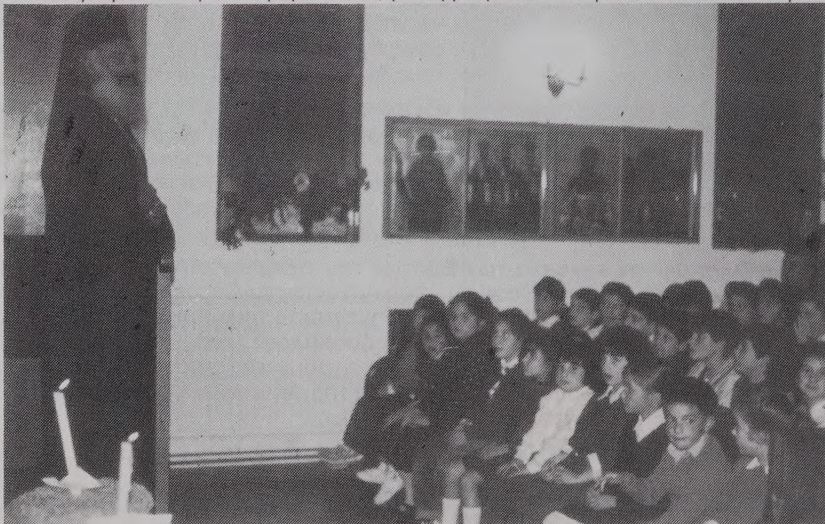
Βέβαια, το έντεχνα, κακόβουλα, άδικα και αδικαιολόγητα παρατραβηγμένο "Κυπριακό Πρόβλημα" θα μπορούσε να είχε βρει τη δίκαιη και βιώσιμη λύση του από καιρό, αρκεί ν' ασκείτο κάποιας μορφής δυναμική πίεση πάνω στους εισβολείς από τις Μεγάλες Δυνάμεις που κυβερνούν σήμερα, για τα δικά τους δυστυχώς συμφέροντα, τους αδύνατους λαούς της γης. Για τα τελευταία όμως 23 χρόνια, και παρ' όλες τις όντως οδυνηρές υποχωρήσεις, λόγω αδυναμίας, που έχουν αναγκασθεί οι Έλληνες να κάνουν, οι εισβολείς αποθρασύνονται καθημερινά και κωφεύουν στις μέχρι τούδε χαλαρές παροτρύνσεις των Ηνωμένων Εθνών και των Μεγάλων λεγομένων Δυνάμεων να δώσουν ένα τέλος στην απαράδεκτη στρατιωτική και κατοχική παρουσία τους στην Κύπρο.

Τις τελευταίες ημέρες ακούγονται και πάλιν μερικά ευοίωνα μηνύματα για συνομιλίες μεταξύ του Προέδρου της Κύπρου και του ηγέτη των Τουρκοκυπρίων. Οι συνομιλίες, όμως, αυτές τότε μόνο θα ευοδωθούν εάν οι Μεγάλες Δυνάμεις αξιώσουν από την Τουρκία να σεβαστεί τους κανόνες του διεθνούς δικαίου και τις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών και να παύσει να επιβάλλει στην Κύπρο τις δικές της επεκτατικές βλέψεις με τη δύναμη των όπλων και την συντριπτική αριθμητική της υπεροχή.

Εμείς, σαν Έλληνες της Διασποράς, αλλά και σαν Εκκλησία και Ομογένεια του Ηνωμένου Βασιλείου, πάντοτε επιθυμούμε και επιδιώκουμε μία βιώσιμη, αλλά και δίκαιη λύση με ειρηνικά μέτρα. Επιθυμούμε και θέλουμε και πρέπει να επιδιώκουμε την ειρηνική συμβίωση και την επαναπροσέγγιση των Ελλήνων και των Τούρκων της Κύπρου. Μόνον έτσι θα επανέλθει η ειρήνη, η συμφιλίωση και η ενότητα των κατοίκων του Τόπου, αλλά και η ασφάλεια και η πρόοδος και ευτυχία της Πολιτείας της Κύπρου. Γι' αυτό και συνεχώς πρέπει να καταβάλλουμε προσπάθειες ώστε η Κυβέρνηση και η κοινή γνώμη στη φιλόξενη αυτή χώρα της Παροικίας μας να ενημερώνονται σωστά για τα δίκαια και τα δικαιώματα των ξεριζωμένων Κυπρίων να επιστρέψουν στα σπίτια και τις περιουσίες τους, οι δε αγνοούμενοί μας να γυρίσουν στις οικογένειές τους. Το ίδιο κάνει και η Ελληνοκυπριακή ηγεσία, η οποία επωμίζεται υπεύθυνα το όλο βάρος της διεθνούς προβολής του Κυπριακού προβλήματος.

Προτρέπουμε πατρικά τους προϊστάμενους των Ναών και τους λοιπούς κληρικούς όπως τελέσουν πάνδημες Ακολουθίες και Ιερά Μνημόσυνα για τα θύματα της Τραγωδίας της Κύπρου του Ιουλίου και Αυγούστου 1974 και παρακλήσεις για την επιστροφή των προσφύγων και την ειρηνική συμφιλίωση των κατοίκων της Μεγαλόνησου και την αποκατάσταση της δικαιοσύνης στο διχοτομημένο Νησί των Αγίων. Να καλέσετε το λαό σε εκτενείς προσευχές και παρακλήσεις στον φιλάνθρωπο και ελεήμονα Θεό και υπεύθυνα να τον παροτρύνετε να συμμετάσχει στις ειρηνικές εκδηλώσεις που οργανώνονται αυτές τις μέρες για την Κύπρο μας.

Ελπίζουμε και είμαστε βέβαιοι ότι, με τη βοήθεια και την επιστασία του Αγίου Θεού, η Κύπρος θα επανεύρει και

Ο Σεβ. Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων και Μ. Βρετανίας κ. Γρηγόριος μιλά στα παιδιά του Ελληνικού σχολείου Αρχαγγέλου Μιχαήλ Margate.

πάλι τη γαλήνη, την ειρήνη, την ευημερία και τη συμφιλίωση. Γι' αυτό ας αναπέμψουμε εκτενείς δεήσεις και προσευχές προς τον Κύριο με την πεποίθηση ότι τα "αδύνατα παρά τοις ανθρώποις δυνατά παρά τω Θεώ".

Προσεύχομαι για την υγεία και την κατά Θεό πρόοδό σας. Να περάσετε με ειρήνη και χαρά τις καλοκαιρινές σας διακοπές. Και αναμένοντας να επανέλθετε στις εργασίες σας ευχαριστώ για τη συνεργασία σας και το υψηλό πνεύμα ευθύνης και πατριωτισμού σας και διατελώ μετά πολλής εν Κυρίω αγάπης και ευχών.

Ιούλιος 1997

**ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΘΕΙΟΤΑΤΗΣ ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ κ.κ. ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ Ζ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΝ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗΝ ΜΟΝΗΝ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΧΑΛΚΗΣ(10 ΙΟΥΝΙΟΥ 1997)**

Την Τρίτη, 10 Ιουνίου 1997, εις την καταπράσινον νήσον Χάλκην των Πριγκιπονησών, εν πανηγυρική ατμόσφαιρα και μετ' εκδηλώσεων χαράς, αγάπης και εγκαρδιότητος, η Μονή της Αγίας Τριάδος "φορούσα τα ενδύματα αυτής τα πρώτα" εδέχθη τον επισκεπτόμενον επισήμως το Οικουμενικόν Πατριαρχείον, Μακ. Πατριάρχην Αλεξανδρείας κ. Πέτρον μετὰ της τιμίας συνοδείας Αυτού, απαρτιζομένης εκ των Σεβ. Μητροπολιτών Λεοντοπόλεως κ. Διονυσίου, Κένυας και Ειρηνοπόλεως κ. Ειρηναίου, Ζιμπάμπουε κ. Χρυσοστόμου, Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτου κ. Αγαθαγγέλου Χαραμαντίδου, Ιερολ. Διακόνου κ. Δημητρίου Ονάνα και Εντιμ. κ. Στεφάνου Ταμβάκη, Προέδρου της Ελληνικής Κοινότητος Αλεξανδρείας.

Τον Υψηλόν Επισκέπτην υπεδέχθησαν εις μεν την είσοδον της Ιεράς Μονής ο Ηγούμενος αυτής, Πανιερ. Μητροπολίτης Αγαθονικεας κ. Απόστολος μετὰ των διαμενόντων εν αυτή κληρικών εξ Αγίου Όρους, εις δε τα προπύλαια η Εφορεία της Ιεράς Μονής με επικεφαλής τον Σεβ. Μητροπολίτην Γέροντα Χαλκηδόνα κ. Ιωακείμ. Κρουομένων χαρμοσύνως των κωδώνων ο Υψηλός Επισκέπτης κατημύθνη εις τον Ιερόν Ναόν και εν συνεχεία εις το Ιερόν Βήμα, όπου ενεδύθη επιτραχήλιον και ωμοφόριον και εψάλη επίσημος Δοξολογία.

Μετά το πέρας της Ακολουθίας τον Μακ. Πατριάρχην Αλεξανδρείας προσεφώνησεν ο Ηγούμενος της ΜΟΝΗΣ Πανιερ. Μητροπολίτης κ. Απόστολος, διά των εξής λόγων:

"Μακαριώτατε Δέσποτα.

Η Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή αύτη, της Τρισηλίου Θεότητος κατοικητήριον, της Θεολογικής Επιστήμης βωμός, της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας και συμπάσης της Ορθοδοξίας καύχημα και του ευσεβούς ημών Γένους αγλαΐσμα, "ενδεδυμένη την στολήν αυτής την πρώτην", υποδέχεται σήμερον την Υμετέραν Θειοτάτην Μακαριότητα, τον του Κορυφαίου ομνύμνον και του Ευαγγελιστού Μάρκου διάδοχον, και την τιμίαν συνοδείαν Αυτής, μετ' αισθημάτων βαθυτάτου σεβασμού, ιδιαιζούσης τιμής και ανυποκρίτου αγάπης.

Διά την περίπτυστον Μονήν ταύτην και την εν αυτή Ιεράν Θεολογικήν Σχολήν της Χάλκης αποτελεί η επίσκεψις της Υμετέρας Θειοτάτης Μακαριότητος, του Πάπα και Πατριάρχου Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής, ηγήν χαράς και αγαλλιάνσεως, αισθήματα πληρούντα κατ' αυτάς την καρδίαν του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου ημών κ.κ. Βαρθολομαίου και τας αυλάς του σεπτού Οικουμενικού Πατριαρχείου, προέκτασιν και επέκτασιν των οποίων αποτελεί ο ιερός και χαριτόβρυτος τόπος ούτος.

Ως δε η επίσημος επίσκεψις της Υμετέρας σεπτής και θεοτιμής Κορυφής εις την πρώτην της Ορθοδοξίας Ιεράν Καθέδραν, τον Οικουμενικόν Θρόνον, το πρώτον μετά την επ' αίσίσις εκλογήν

Αυτής εις τον Αγιώτατον παλαίφατον Πατριαρχικόν Θρόνον της πρεσβυγενούς Εκκλησίας των Αλεξανδρέων, τονίζει τους αρρήκτους δεσμούς μεταξύ των Αποστολικών Θρόνων Ανδρέου του Πρωτοκλήτου και Μάρκου του Ευαγγελιστού και των διαδόχων αυτών, ούτω και η κατά την εύσημον ταύτην στιγμήν υψηλή και εξόχως τιμητική παρουσία Αυτής εν τω μέσω ημών ενταύθα, έρχεται να τιμήση την συμβολήν της Χαλκίτιδος Ιεράς Θεολογικής Σχολής, καθ' όλην την διάρκεια της λειτουργίας αυτής, εις την μόρφωσιν, κατάρτισιν και ανάδειξιν στελεχών του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, καταλαβόντα ηγετικάς και επιτελικάς θέσεις εν αυτώ εν οίς και οι άμεσοι μακαριστοί Προκάτοχοι Αυτής Πατριάρχαι Νικόλαος ο Στ' και Παρθένιος ο Γ'. Εύχεσθε, Μακαριώτατε, διά την συν Θεώ επαναλειτουργίαν του Θεολογικού τούτου φυτωρίου, εις το οποίον θα αναμεινόμεν και τους Αλεξανδρινούς βλαστούς, προς κατάρτισιν και εν συνεχεία μεταφύτευσιν αυτών εις την Αφρικανικήν Ήπειρον, της Ορθοδόξου Εκκλησίας εν τη οποία Πατριάρχης και Προκαθήμενος υπάρχετε, περιβαλλόμενος υπό του σεβασμού του Ομογενούς και Αφρικανικού ποιμνίου Υμών και της αγάπης του Ορθοδόξου κόσμου, με πρώτον τον Οικουμενικον Πατριάρχην.

Μακαριώτατε Δέσποτα!

Η κορυφή αυτή της ερατεινής νήσου Χάλκης δεν ονομάζεται μόνον, αλλά και είναι Λόφος της Ελπίδος. Η ανάθεσις πάσης ελπίδος εις τας χείρας και το έλεος του Θεού επέτρεψεν εις το ιερόν καθίδρυμα τούτο, υπό συνθήκας λίαν δυσμενείς, ως και αι εν ταις ημέραις ημών, να παραμένη έπαλξις και οχυρόν Ορθοδόξου εκκλησιαστικής μαρτυρίας, του Κυρίου συνεργούντος και του Παναγιωτάτου Πατριάρχου ημών επευλογοούντος.

Εν τω πνεύματι τούτῳ της εν Χριστώ ελπίδος υποδεχόμενοι την Υμετέραν Θειοτάτην Μακαριότητα εις τους καθαγιασμένους χώρους τούτους της μοναστικής μαρτυρίας και της θεολογικής σοφίας, ενοχόμεθα ταπεινώς όπως ο Κύριος χαρίζηται Αυτή έτη ως πλείστα και υγιεινά, επ' αγαθῷ του θεοφιλούς Ποιμνίου Αυτής, ευκλεία του Αγιωτάτου Πατριαρχικού Αλεξανδρινού Θρόνου και δόξη του εν Τριάδι Θεού. Ως ευ παρέστητε, Μακαριώτατε Δέσποτα!"

Ούτος δ' ευχαρίστησε διά των εξής λόγων:

"Πανιερώτατε Μητροπολίτα και αγαπητέ εν Χριστώ αδελφέ κύριε Απόστολε,

Υμνούμεν τον Κύριον και το άγιον Όνομα Αυτού, διότι ευρισκόμεθα, σήμερον, μετά της τιμίας συνοδείας ημών, ως προσκυνηταί, εις τον ιερόν και ηγιασμένον τόπον της "τελεωτάτης θεογνωσίας", κέντρον ασκήσεως και θεολογικής παιδείας, "στούδιον σοφίας και μαθημάτων ου μόνον μοναζόντων, βασιλέων και αρχόντων", αλλά και διακεκριμένων προκατόχων ημών, οίτινες εδιδάχθησαν την ορθήν θεολογίαν και ενεχάραξαν ταύτην εν τη ιερά διακονία

αυτών και τω ιεραποστολικώ έργω.

Εις τον ιερών τούτον λόφον βιούται η παράδοσις ως πιστότης εις τας αυθεντικάς πηγάς και διαθεσιμότης εις την πνοήν του Αγίου Πνεύματος και μαρτυρείται η συνεχής αστασίαστος συμβολή της Μεγάλης Εκκλησίας, ως ζωώς τροφού και κιβωτού της ιεράς παραδόσεως, της αποστολικής κληρονομίας, της εκκλησιαστικής ζωής και της θεολογικής παιδείας της κατ' Ανατολάς Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Θεωρούμεν, ότι δεν είναι τυχαίον το γεγονός της αφιερώσεως του Καθολικού της Ιεράς Μονής εις την Τριαδικήν Θεότητα. Μαρτυρεί την πίστιν των Ορθοδόξων, ότι η Εκκλησία είναι Εκκλησία της Αγίας Τριάδος και "πεπληρωμένη της Αγίας Τριάδος", και εκφράζει την διδασκαλίαν των Πατέρων ημών περί του εν τρισίν υποστάσεσιν Ενός Θεού.

Η αλήθεια αυτή αποτελεί το θεμέλιον της πίστεως της Εκκλησίας, το τέλος και το πλήρωμα της αληθούς θεολογίας.

Η Θεολογία της πίστεως είναι πραγματική Θεολογία μόνον και εφ' όσον είναι Τριαδική Θεολογία. "Εν Τριάδι η θεολογία τελεία εστί", αναφέρει ο ιερός Πατήρ ημών Αθανάσιος ο Μέγας, Αρχιεπίσκοπος Αλεξανδρείας. Τριαδική Θεολογία όμως δεν σημαίνει μόνον θεωρίαν περί της Αγίας Τριάδος, αλλά θεολογικήν γνώσιν μέσω της πίστεως εις το γεγονός της εγκαθιδρύσεως, εντός της ιστορίας, κοινωνίας και αλληλοεμπειχωρήσεως μεταξύ Θεού και ανθρώπων και καταφάσεως της ιστορικής πραγματικότητος και όλης της δημιουργίας.

Η Θεολογία, ως Θεολογία της Εκκλησίας, επομένως, σημαίνει ότι είναι Θεολογία της μαρτυρίας του γεγονότος της πραγματοποιηθείσης κοινωνίας Θεού και ανθρώπων εντός της Εκκλησίας, εφ' όσον τούτο πραγματοποιείται διά Ιησού Χριστού εν Αγίω Πνεύματι.

Αυτήν ακριβώς την ζώσαν, δυναμικήν και

καθολικήν μαρτυρίαν εκφράζει, διασώζει και προβάλλει η εν τω χρόνω πορεία της Ιεράς ταύτης Μονής και του ιερού τούτου τεμένους, της γεραράς Θεολογικής Σχολής της Χάλκης.

Αυτήν την δυναμικήν της πίστεως και της θεολογίας χρειαζόμεθα σήμεραν διά να ανταποκριθώμεν εις τας προσκλήσεις και τας προκλήσεις των καιρών, άτινας δεν δυνάμεθα να αποφύγωμεν. Διά τούτο ο αγών της Αυτού Θειοτάτης Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κυρίου κυρίου Βαρθολομαίου, διά την επαναλειτούργιαν της Ιεράς ταύτης Θεολογικής Σχολής, ήτις κρίνεται αναγκαία και επιτακτική, διά την καλλιέργειαν των θεολογικών γραμμάτων και της εκκλησιαστικής παιδείας, αλλά και την προαγωγήν του πολιτισμού και των αξιών, ευχόμεθα, αδελφικώς, όπως ευοδωθή, και αποδώσῃ καρπούς.

Ευχαριστούντες την υμετέραν φίλην Πανιερότητα διά την θερμήν υποδοχήν, την καλωσύνην και την ευγένειαν της καρδιάς αυτής, τον Πρόεδρον και τα μέλη της Εφορείας της Ιεράς Θεολογικής Σχολής, ευχόμεθα εις πάντας υμάς, ινα συνεχίζητε, τη δυνάμει του Πνεύματος και ταις ευχαίς της Αυτού Θειοτάτης Παναγιότητος, την ζωήν και την διακονίαν υμών εν τω ιερῷ τούτῳ χώρῳ, προς δόξαν της τρισσοφαούς ενιαίας Θεότητος, της "ενικώς διαιρουμένης" και "διαίρετῶς συναπτομένης".

Κατόπιν, ο Μακαριώτατος και η τιμία συνοδεία αυτού ξεναγήθησαν εις τους χώρους του ιερού Καθιδρύματος προ του εν τη Μοναστηριακῇ τραπέζῃ γεύματος.

Αι ευχαί του επισκέπτου Πατριάρχου, αλλά και αι ημέτεραι προσευχαί και δέησεις και αι άοκνοι προσπάθειαι του κοσμοούντος την Πρωτόθρονον Εκκλησίαν Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου να ευοδωθούν υπέρ των τιμίων συμφερόντων Αυτής και του ευσεβούς πληρώματος.

Ο Προσκυνητής

Μέριμνα για την ίδρυση Σχολείων

Εγώ, αδελφοί μου χριστιανοί, ως ανάξιος δούλος του Ιησού Χριστού του Θεού ημών, περιερχόμενος και διδάσκων το κατά δύναμιν εις τους χριστιανούς το ιερόν Ευαγγέλιον με την άδειαν των κατά τόπους αρχιερέων, ήλθα και εδώ εις την χώραν σας και βλέποντας όπου δεν έχετε σχολείον, να διαβάσουν και να μανθάνουν τα παιδιά σας γράμματα χωρίς πληρωμήν, επαρακάλεσα τους χριστιανούς και έδωσαν το κατά δύναμιν και προαίρεσιν διά το σχολείον. Πρέπει όμως η ευγένειά σας να βοηθήτε όλοι οι χριστιανοί το σχολείον σας εξ ιδίων πόνων ή κοινώς από την χώραν ή και από τας εκκλησίας διά να λάβετε παρά τον Θεού τον μισθόν σας και τιμήν από τους ανθρώπους....

Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός
Ιουλίον 15 1779

Μικρά παιδιά συνηθίζουν να προσφέρουν υπηρεσία στους Ναούς μας στο Ηνωμένο Βασίλειο από μικράς ηλικίας.

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΩΝ 75 ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΣΤΡΗΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΡΩΤΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ

Μακαρίου Τηλλυρίδη, Επισκόπου Ριζούτας

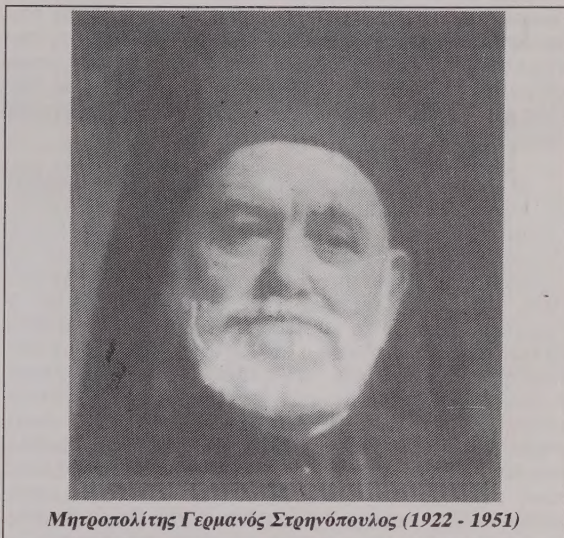
Φέτος συμπληρώνεται μια ολόκληρη 75ετία από την εποχή που εκδόθηκε ο ιδρυτικός τόμος της Ιεράς Μητροπόλεως Θυατείρων και Εξαρχίας Ευρώπης Δυτικής και Κεντρώς με κέντρο το Λονδίνο τον Απρίλιο του 1922. Τον Οικουμενικό Θρόνο εκλείζε τότε ο πολύς Μελέτιος Μεταξάκης ο από Κιτίου, Αθηνών και τέλος Αλεξανδρείας. Ήταν ο ηγέτης της Εκκλησίας ο οποίος πίστευε στην πρόοδο και στην εκτέλεση έργων μεγάλων και πολύτιμων για την Ορθοδοξία. Απ' όπου πέρασε άφησε την σφραγίδα του και θέλησε να αναγεννήσει την Εκκλησία του Χριστού με πίστη και αφοσίωση. Δεν μπόρεσε φυσικά να εκπληρώσει όλους τους οραματισμούς του γιατί η θητεία του στον Οικουμενικό Θρόνο δεν διήρκεσε πολύ· όμως το διάστημά που έμεινε στον Θρόνο έδωσε νέα πνοή στην ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας και ιδιαίτερα εκείνης της Διασποράς.

Μέσα λοιπόν σ' αυτό το πνεύμα κινήθηκε η όλη απόφασή του όταν ανήλθε στον Πατριαρχικό Θρόνο της Κωνσταντινούπολης. Μέρimνά του ήταν να δει ότι με την κατάργηση του Πατριαρχικού και Συνοδικού τόμου του 1908 όλες οι Ελληνικές Ορθόδοξες Κοινοότητες της Διασποράς χριστιανών ξανά κάτω από την διοικητική εξάρτηση του Οικουμενικού Πατριαρχείου βάσει των Ιερών της Εκκλησίας Κανόνων.

Τόσο οι ενορίες που ευρίσκοντο στην Αγγλία όσο και εκείνες της υπόλοιπης Ευρώπης Δυτικής και Κεντρώς εσπερούσαν τον ποιμένα και ανωτάτης εκκλησιαστικής διοίκησης. Η Εκκλησία της Ελλάδας λόγω των εσωτερικών πολιτικών ανωμαλιών που επηρέασαν τα εκκλησιαστικά της δεν μπόρεσε να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της για πνευματική επιστολσία των ορθοδόξων χριστιανών της Διασποράς. Η έλλειψη αυτή δημιούργησε όπως ήταν φυσικό ανωμαλία στην ζωή των ορθοδόξων παροικιών της Διασποράς και η στέρηση κεντρικού διοικητικού οργάνου αποδυνάμωσε τις δραστηριότητές τους. Έτσι επεβάλλετο η γρήγορη επίλυση του όλου προβλήματος και η εξασφάλιση της αναγκαίας εκκλησιαστικής αρχής που θα αναλάμβανε επίσημα την διακυβέρνηση των ορθοδόξων χριστιανών και ενοριών της Διασποράς.

Στην κρίσιμη λοιπόν αυτή στιγμή με την άνοδο του Μελετίου Μεταξάκη στον Πατριαρχικό Θρόνο ιδρύεται διά Πατριαρχικού και Συνοδικού Τόμου η Ιερά Μητρόπολις Θυατείρων και Εξαρχία Ευρώπης Δυτικής και Κεντρώς, μια ζωντανή παρουσία στον χώρο της Μεγάλης Βρετανίας αλλά και όλης της Ευρώπης που θα εκπληρούσε ίσως ελπίδες και όνειρα πολλών δεκαετιών αναμονής. Χαρακτηριστικά στον τόμο αυτό τονίζεται ότι: "έγγνωμεν ιδρύσαι εκ των παροικιών τούτων μίαν ενιαίαν εκκλησιαστικήν και αρχιερατικήν περιοχὴν ἰδίαν αποτελούσαν Μητρόπολιν ὑπὸ τὴν ἄμεσον κανονικὴν ἐξάρτησιν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιοτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου καὶ πρὸς αὐτὸν τὴν αναφορὰν αὐτῆς ἔχουσιν, κατὰ τὴν τάξιν καὶ τοὺς ὁρους, καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ κλίματος ἱερῶν Μητροπόλεων..."

Για την πληρέστερη εκπλήρωση της μεγάλης αυτής αποστολής στην νέα Μητρόπολη ο Μελέτιος

Μητροπολίτης Γερμανός Στρινόπουλος (1922 - 1951)

Μεταξάκης έπρεπε να βρει το πλέον ένδεδειγμένο πρόσωπο· κάποιον που θα του είχε απόλυτη εμπιστοσύνη, έναν Ιεράρχη με μόρφωση και προσωπικότητα· διακεκριμένο στην προηγούμενη σταδιοδρομία του, γνωστό στους κύκλους της Αγγλικανικής Εκκλησίας αλλά και γενικά στους άλλους χριστιανούς ακαδημαϊκά κατηρτισμένο, εμπνευστή και αγωνιστή. Έτσι όταν ήλθε η ώρα της εκλογής δεν ήταν άλλος από τον Μητροπολίτη Σελευκείας Γερμανό Στρινόπουλο που ταυτόχρονα ήταν και Σχολάρχης της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης. Η νέα Μητρόπολις που δημιουργούσε στην Ευρώπη το Οικουμενικό Πατριαρχείο θα εύρισκε στο πρόσωπο του Γερμανού Στρινόπουλου τον αφοσιωμένο ποιμένα, τον απλό και μειλίχιο, τον ακάματο και ακούραστο πνευματικό πατέρα, τον διπλωμάτη και γνώστη όλων των άλλων χριστιανικών και μη Εκκλησιών και παρατάξεων. Ήταν ο Γερμανός θα λέγαμε το πιο κατάλληλο πρόσωπο στην πιο κατάλληλη θέση. Προικισμένος με όλα αυτά τα χαρίσματα συγκέντρωνε πολλές ελπίδες για την νέα αυτή νευραλγική θέση του Ποιμενάρχη στην Ευρώπη.

Από την πρώτη κι' όλες εμφάνισή του και επαφή του αγαπήθηκε. Τον αγκάλιασαν όλες οι κοινότητες τόσο της Αγγλίας όσο και της Ευρώπης και τον βοήθησαν να προβάλλει το έργο της υψηλής αποστολής του που αναλάμβανε. Ζούσε ασκητικά σε μια τέτοια πόλη όπως το Λονδίνο. Ήξερε να χειρίζεται τον γραπτό και τον προφορικό λόγο άριστα. Έγραφε μόνος του τόσο τους λόγους του όσο και την αλληλογραφία του. Κάι ήταν τακτικός συνεργάτης σε Ελληνικά και ξένα περιοδικά και εφημερίδες. Ιδιαίτερη αίσθηση προκαλούν τα άρθρα του για το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Κάποτε περνούσε δύο σκολες ώρες ο ίδιος ο Οικουμενικός Πατριάρχης. Ο Γερμανός ήταν ο πρώτος που θα αρθρογραφούσε σε ξενόγλωσσα κυρίως περιοδικά και θα έκανε δυναμικές παραστάσεις για την υποστήριξη του Κέντρου της Ορθοδοξίας. Πανεπιστήμια και διεθνείς οργανώσεις τον καλούσαν· ήθελαν να μάθουν για τον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία. Ο Γερμανός έδιδε το παρόν του και με τους λόγους του καθήλωνε τους πάντες. Είχε το

προνόμιο να ελκύει το ακροατήριό του. Τούτο φαίνεται από τα συχνά σχόλια και τις παρατηρήσεις στην έγκριτη εφημερίδα του Λονδίνου "TIMES". Ήταν το όνομα του Γερμανού Στρινόπουλου γνωστό στους δημοσιογραφικούς κύκλους της Αγγλίας και της Ευρώπης. Γνωστήθηκε για τα δίκαια της Μ. Ασίας, της Κύπρου, της Β. Ηπείρου αλλά ακόμα και για εκείνα των Ρώσων και λοιπών σλαβικών λαών. Είχε ο λόγος του βάρος λόγω της ισχυρής του προσωπικότητας και του ανοικτού αλλά τολμηρού του χαρακτήρα. Δεν ήταν λοιπόν δυνατό να μην πετύχει στην διοργάνωση της νέας εκκλησιαστικής Μητρόπολης του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου δι' εγκυκλίου γράμματος αναγγέλλει στους ιερείς, επιτρόπους και χριστιανούς την ίδρυση της Ιεράς Μητροπόλεως Θυατείρων και την εκλογή του πρώτου Μητροπολίτη Γερμανού Στρινόπουλου στις 5 Μαΐου 1922. Στην εγκύκλιο εκείνη τονίζεται ιδιαίτερα ότι ο Γερμανός ήταν "άνηρ κόσμιος και ιεροπρεπής, τα θεία καλώς εξησκημένος, παιδεία κεκοσμημένος εκκλησιαστική τε και τη θύραθεν και ικανότητα συγκεκριομένης και πείραν έχων των εκκλησιαστικών πραγμάτων και υποθέσεων..." Φθάνοντας ο Γερμανός Στρινόπουλος στο Λονδίνο στις 30 Ιουνίου 1922 γίνεται δεκτός από τους τότε ιερείς του Λονδίνου, τους Έλληνες παροίκους και τους αντιπροσώπους της Αγγλικανικής Εκκλησίας. Δεν άργησε να γνωρίσει τους πιστούς αλλά και τους Άγγλους. Από την ώρα της άφιξης του αγκαλιάζει όλους με αγάπη και εκείνοι του δείχνουν την ανάλογη τιμή και τον περιβάλλουν με σεβασμό. Πάντα όταν ένα έργο αρχίζει υπάρχουν οι πρώτες δυσκολίες και τα μη αναμενόμενα. Όμως ο Γερμανός ήταν αποφασισμένος και πίστευε ότι με την βοήθεια του Θεού και την καλή συνεργασία με τον κλήρο και τον πιστό λαό του Θεού θα μπορούσε να εκπληρώσει την ιερή αποστολή του. Γράφοντας λοιπόν την πρώτη του ποιμαντορική εγκύκλιο προς τους ιερείς και τους ευλογημένους χριστιανούς της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης τόνιζε και τα εξής: " ... Διά τούτο και ήλθομεν προς ημάς, αγαπητοί, ουχί ως κατακυριεύοντες των κληρών και καταδυναστεύοντες του θεολέκτου λαού, αλλ' εν παντί συνιστώντες εαυτούς ως διακόνους Θεού και εν φόβω και τρόμω την ημετέραν διακονίαν επιτελούντες μήπως άλλοις κηρύττοντες αυτοί αδόκιμοι γενώμεθα ... Διότι υμείς μακράν τέως της αμέσου μητρικής στοργής και φροντίδος της Μητρος Εκκλησίας βιούντες και εν μέσω ποικίλων διαβαίνοντες παγίδων και κινδύνων απειλούντων την προγονικήν υμών ευσέβειαν και πίστιν, θερμών χρήζετε των δεήσεων και αόκνου της επιμελείας προς τον πνευματικόν και ηθικόν υμών καταρτισμόν..."

Ασφαλώς ο Γερμανός πίστευε στην βοήθεια των χριστιανών και των ιερών που ζούσαν στις χώρες της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης. Σαν άλλος ιεραπόστολος άρχισε χωρίς καθυστέρηση το έργο του. Συχνά επισκεπτόταν τις κοινότητες όλες της διακιοδοσίας του. Δεν φοβόταν το κρύο, τα χιόνια και τις αποστάσεις. Τώρα ήταν η ώρα του· έπρεπε να κουραστεί, να ξενυχτίσει, να ταλαιπωρηθεί για να επιτύχει στην πορεία του αυτή. Κυριολεκτικά "αλώνισε" την Ευρώπη. Σαν εκκλησιαστική γνωστή προσωπικότητα εκπροσωπούσε το Οικουμενικό Πατριαρχείο αλλά και πολλές φορές τις άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες σε διεκκλησιαστικές συνάξεις. Σαν Αποκριστάριος του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αρχιεπισκοπή Καντουαρίας δυνάμωσε τις σχέσεις των δύο Εκκλησιών και έφερε νέο πνεύμα καλής συνεργασίας και καταλλαγής. Στα

διεκκλησιαστικά φόρουμ έδινε μια ζωντανή μαρτυρία της καθόλου Ορθοδοξίας. Ήταν αυστηρός στις κρίσεις, τολμηρός στις αποφάσεις του αλλά και διακριτικός. Γι' αυτό και αγαπήθηκε και το πέρασμά του σηματοδοτήθηκε.

Αναλάμβανε τα καθήκοντά του ο Γερμανός σε μια από τις πιο κρίσιμες στιγμές της ιστορίας του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Με το ξεκίνημά του άρχισε ο ξεριζωμός των Ελλήνων της Μικράς Ασίας. Δεν έμεινε αμέτοχος. Από τους πρώτους κι' όλος αναγγέλλει το τραγικόν συμβάν με εγκύκλιο γράμμα του στις 1/14 Σεπτεμβρίου 1922. Γράφει λοιπόν χαρακτηριστικά: "...Γοερά και πάλιν κραυγή καταφθάνει εξ Ανατολής... Φεύγοντες την εξοντωτικήν μανίαν του βαρβάρου εχθρού, εις την οποίαν προ ολίγου ακόμη υπέκυψαν εκατοντάδες χιλιάδων αδελφών ημών, κατεπλημύρισαν τας ακτάς γυμνοί και πειναλέοι ... Κατατίσατε αμέσως υποεπιτροπάς εις τας παρ' υμίν κοινότητας και κρούσατε τας θύρας πλουσιών και πτωχών. Εξίσου δεκτά και το τάλαντον του πλουσίου και ο οβολός της χήρας..." Συγκινημένος από το δράμα των προσφύγων της Μικράς Ασίας άπλωσε χέρι βοήθειας και ήλθε αρωγός στις δύσκολες αυτές ώρες. Έτσι ξεκίνησε την πορεία του με τον σταυρό για να μπορέσει να σηκώσει το βαρύ φορτίο των ευθυνών, του καθήκοντος και του χρέους.

Με την χάρη του Θεού ποίμανε την Μητρόπολη Θυατείρων από το 1922 ως το 1951. Μια ολόκληρη ζωή δοσμένη στην υπηρεσία της Εκκλησίας και του Έθνους. Ο πρώτος Μητροπολίτης Θυατείρων έβαλε τα θεμέλια για να οργανώσει την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Αγγλία και στην Ευρώπη. Πρωτοστάτης για την επικράτηση καλών σχέσεων με τους Αγγλικανούς και ήταν ιδρυτικό μέλος του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών και του οργανισμού Πίστις και Τάξις. Καλλιεργήσε καλές σχέσεις και με τις άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες δίνοντας πάντα τις καλές του υπηρεσίες για την επίλυση σοβαρών προβλημάτων όπως και με άλλους ετεροδόξους οργανισμούς. Η παρουσία του πάντα ενέπνεε εμπιστοσύνη και η σοφία του εμψύχωνε τους γύρω του. Η Μητρόπολη Θυατείρων σήμερα ύστερα από 75 ολόκληρα χρόνια δημιουργικής προσφοράς στον χώρο της Διασποράς οφείλει πολλά στον πρώτο Ιεράρχη που ανάλωσε την ζωή του για να υπηρετήσει την Εκκλησία και το φιλόχριστο ποίμνιό της. Αν δεν ήταν εκείνος να θέσει τα πρώτα βήματα πάνω σε γερές βάσεις δεν θα υπήρχε σήμερα η πρόοδος και η ανάπτυξη που παρουσιάζει η Ορθόδοξη Εκκλησία σ' ολόκληρη την Ευρώπη. Το όνομα του Γερμανού θα μνημονεύεται εσαεί γιατί μόχθησε και κουράστηκε να κτίσει κάτι το μόνιμο και αντιπροσωπευτικό. Δεν ζούσε με ψευδαισθήσεις. Ήταν άνθρωπος των λόγων και των πράξεων. Ήξερε πώς να εργαστεί για να φέρει η εργασία του αποτελέσματα και να δώσει πλούσιους καρπούς. Σήμερα φαίνεται η όλη του προσφορά. Είχε την θεολογική απαιτούμενη κατάρτιση γι' αυτό και μπόρεσε να εκπροσωπήσει επάξια το Οικουμενικό Πατριαρχείο σ' όλη την Ευρώπη σ' όλα τα επίπεδα. Η ιστορία ήδη έγραψε το πέρασμα του Γερμανού Στρινόπουλου από την Μητρόπολη των Θυατείρων. Άφησε πίσω του πολύτιμο υλικό το οποίο σήμερα χρησιμοποιούν οι διάδοχοί του για να δυναμώσουν ακόμα περισσότερο την μεγάλη αποστολή του Οικουμενικού Πατριαρχείου στον χώρο της Διασποράς. Αυτήν την μεγάλη παρακαταθήκη άφησε. Το Σεπτό Οικουμενικό Κέντρο της Ορθοδοξίας επιτελεί μια ιερή διακονία και μαρτυρεί με την παρουσία του την Μία Αγία Καθολική και Αποστολική Εκκλησία ..

75 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Έλληνες έζησαν στή Μ. Βρετανία από αμνημονεύτων χρόνων. Ήρθαν εδώ αρχικά σαν ναύτες και έμποροι - ύστερα σαν Ιεραπόστολοι - αργότερα σαν μισθοφόροι (κυρίως μετά την Άλωση), και στη συνέχεια σαν φοιτητές κατά τη διάρκεια της μακράς δουλειάς του Γένους μας στους Τούρκους (1453-1821).

Η πρώτη όμως οργανωμένη Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα ιδρύθηκε στο Λονδίνο τη δεκαετία του 1660 από τον Αρχιεπίσκοπο Σάμου Ιωσήφ Γεωργηρίνη, ο οποίος είχε έρθει στο Λονδίνο για να τυπώσει κάποιο βιβλίο του. Τελικά κτίστηκε μια Ελληνική Εκκλησία στο σημερινό Σόχο (τότε ήταν χωράφια) σε οικόπεδο που παραχωρήθηκε από τον Επίσκοπο του Λονδίνου Κόμπτον και με χρήματα που είχε κατορθώσει να συγκεντρώσει ο Αρχιεπίσκοπος Ιωσήφ από διάφορους δωρητές. Η Εκκλησία όμως αυτή κατασχέθηκε το 1684 από τους Άγγλους και δόθηκε στους Ουγενότους.

Έκτοτε οι Έλληνες βρήκαν καταφύγιο για τις θρησκευτικές και Κοινωνικές τους δραστηριότητες στη φιλοξενία της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στο Λονδίνο μέχρι το 1837, όταν δημιούργησαν το δικό τους Ελληνικό Ορθόδοξο Παρεκκλήσιο, την Ελληνική Καπέλλα, όπως την ονόμασαν, στο Finsbury Circus στο Σίτυ του Λονδίνου. Το 1850 όμως έκτισαν μια νέα δικιά τους Εκκλησία στη London Street του Σίτυ και το 1877 τη θαυμάσια Εκκλησία τους της Αγίας Σοφίας στη Moscow Road του Bayswater. Στο μεταξύ, ο αριθμός των Ελλήνων που εγκατεστάθηκαν στη Βρετανία αυξήθηκε, κυρίως στις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα, και τούτο όχι μόνο στο Λονδίνο, αλλά και σε άλλες μεγάλες εμπορικές πόλεις, όπως το Manchester, το Liverpool και το Cardiff - στις πρώτες δύο κτίστηκαν Εκκλησίες στη δεκαετία του 1860, ενώ στο Cardiff η Εκκλησία κτίστηκε το 1906. Έτσι, υπήρχαν στη Μεγάλη Βρετανία τέσσερις ακμάζουσες Ελληνικές Ορθόδοξες Κοινότητες, όλες τους με Κέντρο μια δικιά τους Ελληνική Εκκλησία: Λονδίνο (Αγία Σοφία 1877), Manchester (Ευαγγελισμός της Θεοτόκου 1860), Liverpool (Αγίου Νικολάου 1867), Cardiff (Αγίου Νικολάου 1906).

Μέχρι τότε, όμως, αυτές οι τέσσερις Ελληνικές Ορθόδοξες Κοινότητες δεν είχαν κανένα απ' ευθείας δεσμό με οποιοδήποτε από τα Ελληνικά Πατριαρχεία ή Αυτοκέφαλες Εκκλησίες, παρ' όλο που θεωρητικά και νομοκανονικά όφειλαν υπακοή ή εξαρτιόνταν πνευματικά από το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. Για ένα σύντομο χρονικό διάστημα (1908-1922) το Οικουμενικό Πατριαρχείο μετεβίβασε τα δικαιώματά του αυτά στην Εκκλησία της Ελλάδος. Αυτή η παρατυπία διορθώθηκε τελικά όταν το 1922 η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου και με πρωτοβουλία του Πατριάρχη Μελετίου Μεταξάκη ίδρυσε τη Μητρόπολη Θυατείρων (από την πάλαι ποτε διαλάμβασαν Επισκοπή Θυατείρων της Μικράς Ασίας). Έδρα της νέας Μητροπόλεως επελέγη το Λονδίνο, η δικαιοδοσία της εκτεινόταν στην Κεντρώα και Δυτική Ευρώπη, και ως πρώτος Μητροπολίτης διορίσθηκε ο εξαιρετος θεολόγος και μέχρι τότε Διευθυντής της Θεολογικής Σχολής Χάλκης και Τιτουλάριος Μητροπολίτης Σελευκείας, Γερμανός Στρηνόπουλος (1922-1951).

Μετά το θάνατο του Γερμανού τον Ιανουάριο του 1951, στη θέση του εξελέγη από την Ιερά Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου ο μέχρι τότε Μητροπολίτης Φιλαδελφείας (με έδρα τη Βιέννη) Αθηναγόρας Καββάδας (1951-1962), η δε Μητρόπολη Θυατείρων προβιβάστηκε σε Αρχιεπισκοπή (το 1954), χειροτονήθηκαν δε τρεις βοηθοί Επίσκοποι (ένας για το Παρίσι, ένας για τη Βιέννη κι ένας για το Λονδίνο). Έγινε ξανά Μητρόπολη μετά το θάνατο του Αρχιεπισκόπου Αθηναγόρα Καββάδα το 1962, τον οποίο διαδέχθηκε ο μέχρι τότε Επίσκοπος Ελαίας (που υπηρετούσε στον Καναδά) Αθηναγόρας Κοκκινάκης (1963-1979), η δε Μητρόπολη Θυατείρων έγινε και πάλι Αρχιεπισκοπή το 1968, το δε 1970 χειροτονήθηκαν δύο Βοηθοί του Επίσκοποι για το Λονδίνο (ο Τροπαίος Γρηγόριος και ο Κυανέων Χρυσόστομος). Μετά το θάνατο του Αρχιεπισκόπου Αθηναγόρα Κοκκινάκη το Σεπτέμβριο του 1979, η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου εξέλεξε σαν νέον Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων τον μέχρι τότε Μητροπολίτη Αζώμης Μεθόδιο Φούγια (1979-1988), τον οποίο όμως αντικατέστησε με τον Επίσκοπο Τροπαίου (Λονδίνο, 1970-1988) και σημερινό Αρχιεπίσκοπο Γρηγόριο Θεοχάρους στις 16 Απριλίου 1988. Στο μεταξύ, όμως, και λόγω της ραγδαίας αύξησης του αριθμού των Ελλήνων στη Δυτική Ευρώπη μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, Ελληνικές Ορθόδοξες Κοινότητες ιδρύθηκαν σ' ολόκληρη τη Μ. Βρετανία, ενώ στην υπόλοιπη Ευρώπη εθεωρήθη σκόπιμο να ιδρυθούν νέες Μητροπόλεις στη Γαλλία (1963), Αυστρία (1963), Βέλγιο (1969), Σουηδία (1974), Ελβετία (1982) και Ιταλία (1991), ενώ ο αριθμός των Ελληνικών Ορθοδόξων Κοινοτήτων στη Μ. Βρετανία αυξήθηκε από τέσσερις το 1922 σε περισσότερες από εκατό σήμερα. Ταυτόχρονα ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας και Έξαρχος Δυτικής Ευρώπης, Ιρλανδίας και Μελίτης (όπως είναι ο επίσημος τίτλος του), βοηθείται σήμερα από έξι άλλους Επισκόπους και έχει υπό την άμεση δικαιοδοσία του περισσότερους από ενενήντα Ιερείς και Διακόνους.

Η Ελληνική Ορθόδοξη Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας είναι οργανωμένη όπως και το Οικουμενικό Πατριαρχείο το ίδιο, όπου οι διάφορες Μητροπόλεις που βρίσκονται υπό τον πνευματικό του έλεγχο απολαμβάνουν ένα μεγάλο βαθμό αυτονομίας. Με άλλα λόγια, οι τοπικές Κοινότητες είναι σε μεγάλο βαθμό αυτοκυβερνούμενες, η δε Αρχιεπισκοπή αποτελεί την καθοδηγούσα ή μάλλον συμβουλευτική δύναμη, ενώ οι Κοινοτικοί και Εκκλησιαστικοί Άρχοντες χρησιμοποιούν όλη τους την ενέργεια και πρωτοβουλία για να εξασφαλίσουν την επιτυχία της Κοινότητος σε κάθε μορφή θρησκευτικής και κοινωνικής δραστηριότητας.

Με αυτόν τον τρόπο εκάστη Κοινότητα έχει κάτω από την άμεση ιδιοκτησία της όλη την περιουσία που απέκτησε για τις θρησκευτικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, παρ' όλο που η Αρχιεπισκοπή είναι πάντοτε ενήμερη για τις υποθέσεις και τις ποικίλες δραστηριότητες των Ενοριών της σε ολόκληρη τη χώρα. Περιττόν επίσης να λεχθεί ότι ο διορισμός οιοδήποτε Ιερέα ή Εκκλησιαστικού Επιτρόπου, όπως επίσης και οι καθαρά θρησκευτικές δραστηριότητες

της τοπικής Εκκλησίας (λειτουργία, γάμοι, διαζύγια, βαπτίσεις, κηδείες κλπ.) πρέπει να έχουν την έγκριση του Αρχιεπισκόπου, η δε εν γένει λειτουργία της Κοινότητας πρέπει να συνάδει με το Καταστατικό και τους Κανονισμούς της Αρχιεπισκοπής, η οποία, με τη σειρά της, βρίσκεται κάτω από την απ' ευθείας πνευματική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, το οποίο όμως έχει τον απόλυτο έλεγχο στην εκλογή του εκάστοτε Αρχιεπισκόπου και των Βοηθών του Επισκόπων.

Πρέπει εδώ να τονισθεί ότι η Αρχιεπισκοπή πρωτοστατεί όχι μόνο στον θρησκευτικό, αλλά και στον εκπαιδευτικό και φιλανθρωπικό τομέα, ώστε να μπορούμε άνετα να πούμε ότι η δημιουργία της, πριν από 75 χρόνια, απετέλεσε όχι μόνο πράξη σοφής, αλλά και σωτηρία για τον Ελληνισμό που ζει και προοδεύει στο Ηνωμένο Βασίλειο και στη λοιπή Ευρώπη. Έτσι έχει κάτω από τον έλεγχο και υπό την καθοδήγησή της το Κεντρικό Εκπαιδευτικό Συμβούλιο, την Οργάνωση Νεολαίας, το Εκκλησιαστικό Φροντιστήριο, τη Σχολή Βυζαντινής Μουσικής, κυκλοφορεί δε κάθε βδομάδα κήρυγμα στα Ελληνικά και Αγγλικά κι' εκδίδει κάθε δίμηνο το περιοδικό "Ορθόδοξος Κήρυξ". Επίσης μετέχει σε όλες τις διεκκλησιαστικές ομάδες στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις οποίες ο Αρχιεπίσκοπος είναι συμπρόεδρος, πρωτοστατεί στην ίδρυση ημερήσιων Αγγλοελληνικών Σχολείων, έχει δε προβεί στη

μετάφραση και έκδοση σε βιβλίο της Θείας Λειτουργίας του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου προς χάρη του συνεχώς αυξανόμενου Αγγλόγλωσσου Ποιμνίου της.

Έτσι στη διάρκεια των 75 χρόνων της ζωής της η Αρχιεπισκοπή έχει προστατέψει κι' ενδυναμώσει την πίστη και τη ζωή του πολυπληθούς και πληθωρικού Ποιμνίου της με τη δημιουργία Ιερών Ναών και Σχολείων σε όλη την έκταση της Επαρχίας αυτής του Οικουμενικού μας Πατριαρχείου, του οποίου, ως γνωστόν, η δικαιοδοσία εκτείνεται στην Κεντρική και Δυτική Ευρώπη, στην Αμερικανική Ήπειρο και στην Αυστραλία και γενικά σε όλες τις χώρες που δεν υπάγονται εκκλησιαστικά στα άλλα Ορθόδοξα Πατριαρχεία και τις Αυτοκέφαλες Εκκλησίες. Σήμερα δε περισσότερο από κάθε άλλη φορά, με τις καταλυτικές εξελίξεις που παρατηρούνται στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο, η ύπαρξη της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μ. Βρετανίας αποτελεί το ασφαλέστερο εχέγγυο για την πνευματική οικοδομή και για τη διασφάλιση, ποδηγέτηση και προστασία του Ποιμνίου της, το οποίο, βέβαια, δεν περιορίζεται μόνο σε Έλληνες, αλλά και σε Ορθόδοξους πιστούς άλλων εθνικοτήτων, οι οποίοι αποδέχονται την εξάρτησή τους από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και κατά συνέπεια και από την Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μ. Βρετανίας.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΓΙΑ ΤΑ 75ΧΡΟΝΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ

Κύριε Ιησού Χριστέ ο Θεός ημών, ο Κτίστης και Δημιουργός του Σύμπαντος Κόσμου. Σου ίδρυσες και εστερέωσες την Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία με το τίμιο αίμα Σου και την αιματηρή θυσία Σου πάνω στο σταυρό. Σου, Κύριε, εδιάλεξες τους τιμίους Μαθητές και Αποστόλους Σου και τους εμπιστεύθηκες το ουράνιο Μήνυμά Σου και τους εφώτισες με το Πανάγιο Πνεύμα Σου για να κηρύξουν το Ευαγγέλιο της σωτηρίας σ' όλο τον κόσμο. Σου, Κύριε, που προνοείς για την πρόοδο, τον αγιασμό και τη σωτηρία του σύμπαντος κόσμου και του πιστού και ορθοδόξου Λαού Σου και πάντοτε στέλλεις Κληρικούς και Διδασκάλους για να διδάσκουν το Ευαγγέλιο της Αναστάσεως και της ελπίδος στον κόσμο. Σου, Κύριε, που αγιάζεις τον κόσμο με τα Μυστήρια της χάριτός Σου και με τη μυστική παρουσία Σου ανάμεσά μας. Ευλογημένο το πανάγιο όνομά Σου.

Σου, Κύριε, εφώτισες τη Μητέρα Εκκλησία, το Οικουμενικό μας Πατριαρχείο, για να μεταφέρει, σε χώρες μακρινές, την ορθόδοξη πίστη και παράδοση στα διασκορπισμένα, στα πέρατα της Οικουμένης, παιδιά Σου. Σου, Κύριε, ωδήγησες, πριν 75 χρόνια, το Οικουμενικό μας Πατριαρχείο και τους Αγίους Αρχιερείς του να ιδρύσουν την Αρχιεπισκοπήν ταύτην και να οργανώσουν τους ορθοδόξους πιστούς Σου σε Εκκλησιαστική Επαρχία του Οικουμενικού Θρόνου. Γι' αυτό, φέτος και σήμερα, συγκεντρωμένοι γύρω από το Θυσιαστήριο της Αγίας Ορθοδόξου Εκκλησίας Σου στην Έδρα της Επαρχίας αυτής του Οικουμενικού Θρόνου στο Λονδίνο, πανηγυρικά εορτάζουμε το σπουδαίο τούτο εκκλησιαστικό και πνευματικό γεγονός.

Αναπέμπουμε ευλαβώς και από βάθους καρδιάς ευχαριστήριες δοξολογίες και δεήσεις και προσευχές. Σε ευχαριστούμε και Σε δοξάζουμε και μνημονεύουμε το Άγιο και Προσκυνητό Όνομά Σου. Σε ευχαριστούμε για τις πλούσιες δωρεές και τις ευλογίες Σου, τις οποίες εκχέεις πλούσια στον ορθόδοξο πιστό λαό Σου. Με τη χάρη, την ευλογία και τη βοήθειά Σου ιδρύθηκαν Εκκλησίες και Σχολεία με ποικίλα Ιδρύματα, καλά και ωφέλιμα, στους ανθρώπους για να δοξάζεται και τιμάται το άγιο όνομά Σου. Χιλιάδες λαού πάσης τάξεως και ηλικίας έλαβαν τη μυστηριακή χάρη Σου. Άκουσαν το μήνυμα του Ευαγγελίου Σου, έδιδάχθησαν την πατρικά γλώσσα και παράδοση. Αρχιερείς, Ιερείς και Διάκονοι υπηρέτησαν την Εκκλησίαν Σου. Έδωκαν μαρτυρία της αγίας και άμωμης Πίστεώς μας και εγαλουχήθηκαν με τα νάματα του Ευαγγελίου της ειρήνης, της ελπίδας και της σωτηρίας. Και εμείς, Κύριε και Θεέ μας, ταπεινοί συνεχιστές και διάκονοι της ζωής και της ιστορίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας, κρατούμε και βιώνουμε την ομολογία των Πατέρων μας. Αγωνιζόμαστε δε να διαφυλάξουμε την ιερή παρακαταθήκη της Ορθοδόξης Χριστιανοσύνης σε τούτη την ευλογημένη χώρα όπου διαμένουμε εκατοντάδες χιλιάδες ορθόδοξοι πιστοί χριστιανοί και λάτρες του Αγίου ονόματός Σου.

Με ταπεινωση και συντριβή καρδιάς, μαζί με τις ευχαριστίες για τις άπειρες ευεργεσίες Σου, Σε παρακαλούμε και Σε ικετεύουμε θερμά να προστατεύσεις τον Ορθόδοξο Λαό Σου που ζει και Σε λατρεύει και Σε ομολογεί σε τούτη την ιστορική και Βιβλική Επαρχία των Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας. Στήριζε με τη χάρη και τη θεϊκή Σου δύναμη μικρούς και μεγάλους στην ορθόδοξη πίστη. Να χειραγωγείς τη Νεολαία Σου και να χορηγείς πλούσια τις δωρεές Σου στον πιστό ορθόδοξο Λαό Σου για να μένει σταθερός στην πίστη των Πατέρων του και να δοξάζει και να υμνεί και αληθινά να λατρεύει Εσένα, την Παναγία Τριάδα, τον Πατέρα, τον Υιό και το Πανάγιο Πνεύμα εις τους αιώνες. Αμήν.

ΙΩΣΗΦ ΓΕΩΡΓΗΡΙΝΗΣ Ο ΜΗΛΙΟΣ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΑΜΟΥ, ΙΔΡΥΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ ΤΟ 1677.

υπό Χάρη Μεττή

Εισερχόμενος κανείς στο νάρθηκα του Καθεδρικού Ναού της Αγίας Σοφίας Λονδίνου, βλέπει εντοιχισμένη, ψηλά στον αριστερό τοίχο, μια μαρμάρινη πλάκα με την ακόλουθη επιγραφή:

ΕΤΕΙ ΣΩΤΗΡΙΩ ΑΧΟΖ (1677) ΑΝΗΓΕΡΘΗ Ο ΝΑΟΣ
ΟΥΤΟΣ ΥΠΕΡ ΓΕΝΟΥΣ ΕΛΛΗΝΩΝ, ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΟΣ
ΤΟΥ ΓΑΛΛΗΝΟΤΑΤΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥ Β' ΚΑΙ
ΗΓΕΜΟΝΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΑΡΧ-
ΟΝΤΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ, ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ
ΑΙΔΕΣΙΜΩΤΑΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΕΝΡΙΚΟΥ ΤΟΥ
ΚΟΜΠΤΩΝΟΥ, ΔΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΩΝ ΑΝΩΘΕΝ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΛΟΙΠΩΝ ΑΡΧΙΕΡΩΝ ΚΑΙ ΕΥΓΕΝΩΝ, ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΔΕ ΤΗΣ ΗΜΩΝ ΤΑΠΕΙΝΟΤΗΤΟΣ ΣΑΜΟΥ ΙΩΣΗΦ
ΓΕΩΡΓΗΡΙΝΟΥ ΤΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΜΗΛΟΥ.

Εξ άλλου, από ένα έντυπο μονόφυλλο, που σώζεται σήμερα στο Βρετανικό Μουσείο στο Λονδίνο, γραμμένο στα Αγγλικά και τυπωμένο το 1682 στο Λονδίνο από τον ίδιο τον Γεωργηρίνη, πληροφορούμαστε τα εξής: Ήρθε στο Λονδίνο το 1676 όπου βρήκε μια ομάδα "από τη χώρα μας" που προσπαθούσαν, μαζί με τον ιερέα τους Δανιήλ Βούλγαρη, να κτίσουν εκκλησία για τις ανάγκες "της θρησκείας μας". Η ομάδα αυτή είχε ήδη, το 1674, εξασφαλίσει τη σχετική άδεια από το Βασιλιά της Αγγλίας Κάρολο Β', δεν είχαν όμως τα αναγκαία χρήματα, γι' αυτό και ο Γεωργηρίνης επιφορτίστηκε την ευθύνη αυτή και τελικά κατόρθωσε, με την έγκριση και πάλι του Βασιλιά, αλλά και με τις ευλογίες και τη βοήθεια του Λόρδου Επισκόπου του Λονδίνου Henry Compton και άλλων ευγενών, να κτιστεί ο πρώτος γνωστός στις Βρετανικές Νήσους Ελληνικός Ναός, πάνω σε οικοπέδο, που παραχωρήθηκε (αλλά, όπως αποδείχθηκε στη συνέχεια, χωρίς το αναγκαίο γραπτό και νομικά κατοχυρωμένο παραχωρητήριο έγγραφο) από τον πιο πάνω Επίσκοπο του Λονδίνου, στην περιοχή του Σόχο, που δεν ήταν τότε παρά χωράφια (Sohoe Fields), εκεί ακριβώς που βρίσκεται σήμερα η γνωστή St Martin's School of Art, επί της Charing Cross Road, κοντά στο μεγάλο βιβλιοπωλείο Foyles. Ο δρόμος επί του οποίου ήταν κτισμένος ο Ναός ονομαζόταν αρχικά Hog Lane και αργότερα Crown Street, που εξαφανίστηκαν μετά τη διεύρυνση της σημερινής κεντρικής οδού Charing Cross Road ή μάλλον λεωφόρου σε σύγκριση με τους πολύ πιο μικρούς σε μήκος και στενούς δρόμους του Σόχο. Διατηρείται όμως η οδός Greek Street εκεί πλησίον για να θυμίζει την παρουσία στο Σόχο του 17ου αιώνα Ελλήνων μεταναστών και Ελληνικής Εκκλησίας. Πάντως ο Ναός εκείνος, ο οποίος σημειωτέον αναφέρεται ρητά σε παλιούς χάρτες του Λονδίνου ως Greek Church, κρίθηκε, όπως θα δούμε πιο κάτω, εντελώς ακατάλληλος για τις ανάγκες των Ελλήνων του Λονδίνου επειδή βρισκόταν σε κάποια απόσταση από το City, πολύ δε περισσότερο από τις απομακρυσμένες ανατολικές περιοχές του Λονδίνου, όπου ζούσαν τότε, όπως φαίνεται και από την ακόλουθη δήλωση του Γεωργηρίνη, οι πιο πολλοί Έλληνες.

Γράφει, συγκεκριμένα, ο Γεωργηρίνης: "Μετά από

λίγο καιρό, αφού έγινε αντιληπτό ότι ο Ναός βρισκόταν σε ακατάλληλο μέρος, επειδή απείχε πολύ από τις κατοικίες των περισσότερων Ελλήνων, κρίθηκε ορθό μετά από ώριμη σκέψη να πουληθεί αυτός και ν' ανεγερθεί άλλος σε πιο κατάλληλο σημείο, κ.τ.λ.". Τελικά όμως ο Ναός εκείνος, τον οποίο ο Γεωργηρίνης είχε αφιερώσει στην Παναγία, όχι μόνο δεν καταρθώθηκε να πουληθεί για λογαριασμό των Ελλήνων του Λονδίνου, αλλά, όπως γράφει και πάλι ο Γεωργηρίνης (γι' αυτό άλλωστε και τύπωσε το προαναφερθέν φυλλάδιο, το πλήρες κείμενο του οποίου, σε μετάφραση, δημοσιεύουμε στα επόμενα), κατασχέθηκε από την Ενορία (Parish) του γειτονικού St. Martin's, επειδή, όπως είπαμε πιο πάνω, το οικόπεδο, πάνω στο οποίο ήταν κτισμένος ο Ναός, είχε μεν παραχωρηθεί στους Έλληνες από την Ενορία αυτή, αλλά προφανώς όχι και με γραπτή δεσμευτική συμφωνία ή νομικά κατοχυρωμένο παραχωρητήριο έγγραφο. Η κατάσχεση έγινε γύρω στα 1681/82, ο δε Γεωργηρίνης πέθανε το 1686, χωρίς βέβαια να πάρει οποιαδήποτε αποζημίωση για τον κατασχεθέντα Ναό του, αλλά ούτε και να μπορέσει ν' ανοικοδομήσει άλλον πλησιέστερα προς τις περιοχές όπου κατοικούσαν τότε οι Έλληνες του Λονδίνου. Τελικά ο Ναός αυτός κατεδαφίστηκε το 1933, και το μόνο που διασώθηκε από αυτόν είναι η προαναφερθείσα αφιερωματική πλάκα, την οποία είχε περιμαζέψει από το προαύλιο του κατεδαφισθέντος Ναού ο τότε Μορφωτικός Ακόλουθος στην Ελληνική Πρεσβεία του Λονδίνου και γνωστός Χιώτης συγγραφέας και διανοούμενος Φίλιππος Αργέντης. Διασώθηκε, όμως, και το πιο πάνω μονόφυλλο έντυπο του Γεωργηρίνη, όπως και μια λιθογραφία του Ναού και η αναφορά του στους χάρτες της εποχής ως Greek Church (Ελληνική Εκκλησία).

Φαίνεται, πάντως, πως η παραχώρηση άδειας εγκατάστασης, αλλά και ανέγερσης ναού στο Σόχο, για τους Έλληνες εκείνους πρόσφυγες θα υπαγορεύθηκε από κάποια απαγόρευση σε ξένους να ζουν μέσα στο ίδιο το City του Λονδίνου, πολύ δε περισσότερο να έχουν και δικό τους ναό εκεί, μέσα δηλαδή στην καρδιά του Λονδίνου. Κάτι παρόμοιο παρατηρείται την εποχή εκείνη και σε άλλες Ελληνικές Παροικίες της Ευρώπης. Για παράδειγμα, στην πόλη Sibiu της Τρανσυλβανίας οι Έλληνες, οργανωμένοι όπως ήταν σε επίσημα ανεγνωρισμένη "Κομπανία", με δικούς της εσωτερικούς Κανονισμούς, είχαν μεν προσλάβει, ήδη από το 1640, τον ιερέα Σεραφείμ τον Ιβηρίτη που υπαγόταν εκκλησιαστικά στον Ορθόδοξο Επίσκοπο της Τρανσυλβανίας, όταν όμως αποφάσισαν να ανεγείρουν και δικό τους Ελληνικό Ορθόδοξο Ναό, οι Αρχές της πόλης δεν τους επέτρεψαν να τον κτίσουν εντός της πόλης, και έτσι αναγκάστηκαν να τον ανεγείρουν, πέτρινο, έξω από τα τείχη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗΣ

Ο πολὺς Δημήτριος Ι. Ροδοκανάκης, εμπορευόμενος στα μέσα του 19ου αιώνα στο Manchester της Αγγλίας, αλλά και ασχολούμενος ερασιτεχνικά με τη μεταβυζαντινή Ιστορία της

Ελλάδος, σε σημείωμά του που δημοσιεύθηκε στο αγγλικό περιοδικό Notes and Queries της 28ης Φεβρουαρίου 1863, γράφει τα εξής ενδιαφέροντα για τον πρώτο εκείνο Ελληνικό Ορθόδοξο Ναό στο Σόχο: "Λίγο καιρό μετά την πτώση του Βυζαντίου και την καταστροφή των Ελληνικών Νήσων από τους Τούρκους, πολλοί από τους κατοίκους, επειδή δεν άντεχαν να βλέπουν την αθλιότητα της Γενετειράς τους, δραπέτευαν με τις οικογένειες και την περιουσία τους και κατέφευγαν στην Ιταλία, τη Σικελία, την Κορσική και την Ισπανία. Πολλοί από τους πρόσφυγες αυτούς, και μάλιστα εκείνοι που μετανάστευσαν στην Ισπανία, προσκλήθηκαν από μερικούς Έλληνες που ζούσαν τότε στην Αγγλία, αναχώρησαν για τη χώρα εκείνη μετά από πρόσκληση του Κωνσταντίνου Ροδοκανάκη, προσωπικού γιατρού του Βασιλιά Κάρολου Β' (1647-1688), κι εγκαταστάθηκαν μετά από άδεια του Βασιλιά σ' ένα μέρος του Λονδίνου που ονομαζόταν Σόχειοι Αγροί (Sohoe Fields). Οι Έλληνες αυτοί ήταν απόγονοι προσφύγων που είχαν καταφύγει στη Δύση "μικρόν μετά την του Βυζαντινού Θρόνου κατάλυσι και την των ελληνικών νήσων ερήμωσιν", πάντοτε κατά τον Δημήτριο Ροδοκανάκη. Ο οποίος προσθέτει ότι ερχόμενοι στο Λονδίνο, είχαν σαν αρχηγό τους τον ιερέα Δανιήλ Βούλγαρη, τους παραχωρήθηκε δε από τον Βασιλιά Κάρολο "εις κατοικήσιν χώρος έξω των τειχών της πόλεως κείμενος και ελληνιστί Σόχειοι Αγροί καλούμενος, ένθα ήγειραν οικήματα". Οι Έλληνες αυτοί είχαν πάρει άδεια το 1674 ν' ανεγείρουν δική τους Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία, όταν δε το 1676 έφτασε στο Λονδίνο ο Αρχιεπίσκοπος Σάμου Ιωσήφ Γεωργηρίνης, "μαθών ότι οι συμπατριώται αυτού Έλληνες, καίτοι προ διετίας λαβόντες παρά της αρχής την απαιτούμενην άδειαν ίνα οικοδομήσωσι ναόν, δι' έλλειψιν όμως χρημάτων και ομονοίας και δραστηριότητας ηδυνάτουσαν να πραγματοποιήσωσι τον σκοπόν αυτών, ανέλαβε την φροντίδα να προμηθευθεί κατάλληλον χώρον και πόρους προς ανέγερσιν αυτού".

Και συνεχίζει ο Ροδοκανάκης: "Εκεί έκτισαν για τους εαυτούς τους σπίτια σ' ένα δρόμο που τον ονόμασαν Greek Street και ο οποίος διατηρεί ακόμη το αρχικό του όνομα, και μια εκκλησία αφιερωμένη προς τιμή της Κοιμήσεως της Παρθένου Μαρίας, κάτω από την αιγίδα του Επισκόπου Compton, του οποίου το όνομα έδωκαν στο διπλανό δρόμο, και με τη βοήθεια της αγγλικής αριστοκρατίας και του κλήρου, και υπό την επίβλεψη του Ιωάσαφ Γεωργίνου (sic), Αρχιεπισκόπου Σάμου, όπως φαίνεται από την πιο κάτω επιγραφή που είναι γραμμένη πάνω σε λευκό μάρμαρο με κεφαλαία ελληνικά ψηφία πάνω από τη δυτική θύρα του ναού, και η οποία (επιγραφή) εξακολουθεί ακόμη να υπάρχει". Παραθέτει δε το κείμενο της επιγραφής (που δημοσιεύσαμε πιο πάνω), αλλά το μεν όνομα του Επισκόπου του Λονδίνου αναφέρει, εσφαλμένα, ως Crompton, γι' αυτό και το μεταγλωττίζει "Κρομπτών" αντί "Κομπτώνου"), το δε όνομα του Έλληνα Αρχιεπισκόπου αναφέρει ως "Ιωάσαφ Γεωργινός" αντί του αναγραφόμενου στην επιγραφή "Ιωσήφ Γεωργηρίνης".

Και προσθέτει ο Ροδοκανάκης: "Ο Ξακουστός Δόκτωρ Σιμωνίδης [σημ: σήμερα γνωρίζουμε ότι ήταν ένας από τους πιο περιβόητους πλαστογράφους του 19ου αιώνα] μου είπε ότι υπήρχαν στο εσωτερικό του ναού στους τοίχους πολλές περιέργες και ενδιαφέρουσες ελληνικές επιγραφές, από τις οποίες δυστυχώς μπόρεσε ν' αντιγράψει μόνο έξι, αφού οι υπόλοιπες είχαν σβηστεί από τους εργάτες που

έβαφαν τους τοίχους". [Σημ: Μεταξύ των μεγαλύτερων πλαστογραφιών του Σιμωνίδη είναι αυτές που αναφέρονται στη δόξη Βυζαντινή Αυτοκρατορική καταγωγή του Ροδοκανάκη, ο οποίος και πείσθηκε τόσο πολύ, ώστε υπέγραφε "Πρίγκηψ Ροδοκανάκης"]].

Στη συνέχεια ο Ροδοκανάκης αναφέρει ότι: "Ο περιεργος αυτός ναός, λίγο μετά την ανέγερσή του, πέρασε στα χέρια των Γάλλων προσφύγων, και ύστερα στα χέρια οπαδών διαφόρων δογμάτων, από τους οποίους στη συνέχεια περιήλθε στην κατοχή, και διαμορφώθηκε σε αίθουσα συγκεντρώσεων, του Αιδεσ. John Rees. Στα 1849 βρισκόταν στο σημείο να μετατραπεί σε καταγώγιο ασωτίας υπό τη μορφή μιας χαμερπούς αίθουσας χορού, οπότε αγοράσθηκε από τον Αιδεσ. Nugent Wade, εφημέριο του Ναού της Αγίας Άννας στο Σόχο, με την οικονομική βοήθεια του Ταμείου Μητροπολιτικών Εκκλησιών και των φίλων του· και αφού διαρρυθμίστηκε από τον κ. P.C. Hardwick, αφιερώθηκε ιεροπρεπώς προς τιμή της Παρθένου Μαρίας. Στην περίοδο της κατοχής του ναού από την Καθολική Εκκλησία δεν διατηρούσε πια τις αρχικές του εκείνες διαρρυθμίσεις που θα είχε όταν είχε διαμορφωθεί για την Ανατολική Λειτουργία. Ήταν απλώς μια μεγάλη αίθουσα συγκεντρώσεων με εξώστες γύρω στις πλευρές του. Ο κ. Hardwick άρχισε με το κθάρισμα ολόκληρου του χώρου από τα στασίδια. Κατασκευάστηκε ένα ιερό προεκτείνοντας το κεντρικό μέρος του ανατολικού τοίχου σ' ένα διάδρομο που προηγούμενως υπήρχε όπισθεν του στην παρακείμενη οικία. Ακολούθως τα ανατολικά τμήματα των πλαγιών εξωστών αφαιρέθηκαν μέχρι τη γραμμή του σολέα. Ύστερα αποκοπήκε με χαμηλό παραπέτασμα ένα μικρό αλλά ικανοποιητικό ιερό, αφήνοντας ένα χώρο στα βόρεια και στα νότια, που γέμιζε με επιμήκη έδρανα. Το παραπέτασμα αυτό είναι ανοικτό στο εμπρόσθιο μέρος με πύλες. Ο κυρίως ναός είναι καλυμμένος ολόκληρος με ανοικτά καθίσματα σκαλισμένα στα άκρα· τα τέσσερα δυτικά άνω παράθυρα του νάρθηκα περιέχουν απεικονίσεις των Ευαγγελιστών. Στο ανατολικό άκρο της στέγης έχει τοποθετηθεί ένας μεγάλος συμπαγής σιδερένιος σταυρός. Ολόκληρη η άποψη του εσωτερικού του ναού, που έχει ανεγερθεί σύμφωνα με τον Βυζαντινό ρυθμό για μικρούς ναούς και που οι εκδότες του Ecclesiologist ορθά τον χαρακτηρίζουν σαν μια διασκευή παρασυναγωγής βάρβαρης αρχιτεκτονικής, είναι τετράγωνη".

Αρκετές πληροφορίες για την τύχη του πρώτου αυτού Ελληνορθόδοξου Ναού της Παναγίας στο Σόχο του Λονδίνου μας παρέχει επίσης ο Αγγλικανός ιερέας Robert Gwynne, εφημέριος τότε της Αγγλικανικής πια εκκλησίας Saint Mary the Virgin, στην Crown Street του Σόχο (πρόκειται για τον ίδιο ναό που είχε ανεγείρει ο Γεωργηρίνης). Ο εν/ λόγω ιερέας αναφέρει συγκεκριμένα ότι η Ελληνική εκκλησία, μετά που είχε κατασχεθεί από την Ενορία του Saint Martin's in the Fields, παραχωρήθηκε στους Γάλλους πρόσφυγες Ουγενότους, οι οποίοι μάλιστα, λόγω προφανώς του Ναού, ήταν γνωστοί ως "Les Grecs" (οι Έλληνες). Οι Ουγενότοι αυτοί κράτησαν τον Ναό μέχρι το 1822, οπότε περιήλθε στην κυριότητα των Άγγλων διαμαρτυρομένων μέχρι το 1846. Επειδή όμως κινδύνευε να πουληθεί και να μετατραπεί σε αίθουσα χορού και συναυλιών, την αγόρασε ο ιερέας Nugent Wade, προϊστάμενος του ναού της Αγίας Άννας στο Σόχο. Στις 29 Ιουνίου 1850 τελέσθηκαν τα εγκαίνια του Αγγλικανικού πια ναού από τον Επίσκοπο του Λονδίνου, ο οποίος και τον αφιέρωσε και πάλιν στην

Ο Κωνσταντίνος Σάθας, εξ' άλλου, ο γνωστός αυτός χαλκέντερος μεσαιωνοδίφης, αρυόμενος προφανώς τις πληροφορίες του από τον Επαμεινώνδα Σταματιάδη (περισσότερα πιο κάτω) γράφει ότι ο Γεωργηρίνης, αφού παραιτήθηκε από την Αρχιεπισκοπή Σάμου λόγω τουρκικών κατατρεγμών, πήγε στην Τοσκάνη της Ιταλίας όπου βρήκε πολλούς Μανιάτες που είχαν καταφύγει εκεί για να γλυτώσουν από τις φοβερές επιδρομές των Τούρκων εναντίον της φτωχής τους Χώρας. Εκεί οργάνωσε δική του Ελληνική Εκκλησία, αλλά επειδή απέτυχε στις προσπάθειές του να συνεννοηθεί με την Παπική Εκκλησία, αναγκάστηκε τελικά να μεταβεί στην Αγγλία. Μαζί του πήρε και εκατόν περίπου οικογένειες από τη Σάμο και τη Μήλο, άγνωστο αν τους βρήκε ήδη πρόσφυγες στην Ευρώπη ή αν τους μαζέψε επισκεπτόμενος ο ίδιος προσωπώτα τα νησιά τους.

“ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΙΩΣΗΦ ΓΕΩΡΓΗΡΕΙΝΟΥ”

Ας δούμε όμως τί πληροφορίες για τον Αρχιεπίσκοπο αυτό παρέχει ο Σταματιάδης, ο οποίος εξέδωσε το 1892 την πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη με τον τίτλο “Επιστολιμαία Διατριβή περί Ιωσήφ Γεωργηρείνου”:

“Ο Ιωσήφ Γεωργηρείνης, χειροτονηθείς τη 7η Οκτωβρίου 1666 αρχιεπίσκοπος Σάμου επί διαδοχή Νεοφύτου Β' του εκ Σίφνου, ήτο Μήλιος την πατρίδα. Έρουναι παρ' ημών γενόμεναι προς εξακριβώσιν των κατά τους πρώτους του ανδρός τούτου χρόνους, εις ουδέν δυστυχώς απέληξεν αποτέλεσμα, διότι ουδείς μεν εκ της οικογενείας Γεωργηρείνου επιζή εν Μήλω σήμερον, ουδαμού δε των περιωζομένων κωδίκων ή εγγράφων εν τη νήσω εκείνη τοιούτο απαντά όνομα. Εκ της περιωθείσης δε συγγραφής αυτού τεκμαιρόμεθα ότι ο ανήρ δεν ήτο άγευστος παιδείας· προς δε φαίνεται φιλογενής, φιλελεύθερος και διά ταύτα πάντα μη δυνάμενος να συμβιβασθή ταις περιστάσεσιν, εν αις εκυμάνετο επ' αυτού το ελληνικόν. Αφ' ετέρου η οικτρά κατάστασις, εν ή διετέλει τότε η Σάμος, ην εκλήθη να ποιμήνη, και αι επιδρομαί των πειρατών και των άλλων κακοτρόπων ανθρώπων μετά την επισυμβάναν άλωσιν της Κρήτης, ηνάγκασαν αυτόν, επί πάντε έτη της εκκλησίας της Σάμου προστάντα, ίνα παραιτηθή της ποιμαντορίας ταύτης και απέλθη εις Πάτμον, εν τη οποία εξεμίσθωσε την ισόβιον επικαρπίαν του ιερού σπηλαίου της Αποκαλύψεως· αλλ' είτε διότι και ο εκεί βίος δεν ήτο ηούχιος, είτε διά άλλους λόγους ο Ιωσήφ δεν έμεινεν επί μακρόν και εν Πάτμω”. [Σημ: Ο Σταματιάδης προτιμά να γράφει “Γεωργηρείνης” αντί του “Γεωργηρίνης”]

Και συνεχίζει ο Σταματιάδης: “Ήδη από των χρόνων της αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως, η Ισπανία, η Σικελία, η Κύρνος, μάλιστα δε η Ιταλία, εγένοντο τα καταφύγια των λογάδων και των οπωσδήποτε καταδιωκομένων Ελλήνων. Εν έτει 1671 μετά την υπό των Τούρκων κατάκτησιν της Κρήτης, Μανιάται τινες, ενεχόμενοι εις την διαρπαγήν των Καλαμών, την διενεργηθείσαν, εντολή του Ενετού στολάρχου Φραγκίσκου Μοροζίνη, υπό του ιππότη Γρεμονβίλ, και κατ' ακολουθίαν φοβούμενοι την αντεκδίκησιν των Τούρκων, καταλαβόντων πάλιν την χώραν άμα τη αναχωρήσει των Ενετών, εξέλιπαν μετά των εαυτών οικογενειών την γενέθλιον γην, και κατέφυγον εις Τυρρηνίαν, ένθα, δεκτοί φιλοφρόνως

υπό του δουκός Κοσμά Γ' γενόμενοι, συνωκίσθησαν εν Κασάλπει, Βιββώνη και αλλαχού της επαρχίας Σοανής. Και επί τινα μεν χρόνον οι πρόσφυγες ούτοι έζησαν αυτόθι εν ειρήνη, πρεσβεύοντες ακωλύτως το πάτριον θρήσκειμα και διά των πέντε ορθόδοξων ιερέων, ους μετ' αυτών είχαν, τελούντες τας ιεροπραξίας αυτών κατά τα θέσμια της ορθοδόξου ανατολικής εκκλησίας· αλλ' οσφιαίτερον κατηναγκάσθησαν ίνα, εαυτούς ομολογούντες οπαδούς της ρωμαϊκής εκκλησίας, προσενέγκουν την υποταγήν αυτών τω άκρω της Ρώμης αρχιερεί. Κατά τον αυτόν δε χρόνον, ό εστι το έτος 1674, αναγράφεται διελθών εκ Φλωρεντίας ο Έλλην Αρχιεπίσκοπος της Σάμου, δήλον ότι ο ημέτερος Ιωσήφ Γεωργηρίνης. Και ο μεν Λατίνος επίσκοπος της Ουολατέρρας, τη πνευματική δικαιοδοσία του οποίου υπήγοντο οι άρτι εκπαπισθέντες ορθόδοξοι, δεξιωσάμενος μετά πολλής και ευεξηγήτου τιμής τον Έλληνα αρχιεπίσκοπον, απέστειλεν έξαρχον προς τους αυτού ομοεθνείς· ούτος δε, συγκαλεσάμενος εκείνους εν τω μητροπολιτικώ ναώ, ετέλεσε τον εσπερινόν μετά πλείστης επισημότητος, μεθ' ό, τον λόγον λαβών, υπέδειξεν αυτοίς οία αγαθά αποτελέσματα ήθελεν έχει η μετά της Ρωμαϊκής εκκλησίας ένωσις και προέτρεψεν αυτούς ίν' αποσκορακίσαντες τας της ανατολικής εκκλησίας δήθεν πλάνας, εγκολπωθώσιν ειλικρινώς τον παπισμόν. Πρώτοι οι πέντε ιερείς απέπτυσαν γεγονυία τη φωνή τας κατά Λατίνων αιρέσεις των σχισματικών Ελλήνων και μετ' αυτούς άπας ο λαός διωμολόγησε τελείαν εις τα διδάγματα της Ρωμαϊκής εκκλησίας πίστιν' τη δε επισύρθη ημέρα, ως ίνα επί μάλλον εμπεδώση την ένωσιν, ο Ιωσήφ Γεωργηρίνης εισήγαγεν εις τον ναόν την χρήσιν του παρά Λατίνοις ηγιασμένου ύδατος, ανέμιξεν εις την λειτουργίαν παπιστικάς τινας καινοτομίας και συνελόντι ειπείν προσεπάθησε παντί μέσω να εμπνεύσθ- τοις τέως ορθοδόξοις άκρον προς τα νέα δόγματα, α παρέλαβον, σεβασμόν”.

Σημειωτέον εδώ ότι ο Σταματιάδης δανείστηκε τις σχετικές με τον Γεωργηρίνη και τον υποτιθέμενο καθολικισμό του πληροφορίες από το βιβλίο του Rodota, Dell' origine, progresso e stato presente del rito Greco in Italia. Τόμος ΙΙΙ, σ. 233. Προσθέτει όμως στη συνέχεια μια ουσιωδέστατη γραπτή μαρτυρία που ανέγραψε ο Π. Ζερλέντης από τα Αρχεία της πιο πάνω Λατινικής Επισκοπής. Πρόκειται για αφήγηση, στα Ιταλικά, σχετικά με την υποτιθέμενη επίσκεψη εκείνη του Ιωσήφ Γεωργηρίνη, η οποία αφήγηση, σύμφωνα με τον Σταματιάδη, είναι “μάλλον δ' ειπείν λίβελλος κατά της ορθοδόξου εκκλησίας και του πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, φέρων και του αποστάτου αρχιεπισκόπου την ιδίόχειρον υπογραφήν. Ο δε λίβελλος ουδέν άλλο ειμή ύβρεις τερατώδεις απ' αρχής άχρι τέλους περιέχει”.

Προτού όμως αναδημοσιεύσουμε την αμφιλεγόμενη, από ιστορική άποψη, αφήγηση αυτή, θα θέλαμε ν' αναφέρουμε και μια άλλη πληροφορία της εποχής εκείνης σχετικά με τα “Λατινόφρονα” αισθήματα του Γεωργηρίνη, την οποία δεν γνώριζαν οι πρώτοι ασχοληθέντες με τον Έλληνα αυτόν Αρχιεπίσκοπον Σάμου, την κατέγραψε δε πρώτος, εξ όσων γνωρίζουμε, ο Κωνσταντίνος Δ. Μέρτζιος στις “Πραγματείες της Ακαδημίας Αθηνών” (1951) σε μελέτη του υπό τον τίτλο “Πατριαρχικά, ήτοι ανέκδοτοι Κωνσταντινουπόλεως από του 1556 - 1702”. Πρόκειται συγκεκριμένα για μια μυστική έκθεση που είχε

υποβάλει προς τις Αρχές της Βενετίας ο νεοεκλεγείς το 1671 στη θέση του Βαύλου της στην Κωνσταντινούπολη Τζιάκομο Κουίρινι, τον οποίο είχε επισκεφθεί, λίγο πριν την αναχώρησή του για τη νέα του θέση, ο Νούντιος της Αγίας Έδρας και του παρέσχε τις πληροφορίες που αναφέρει στην έκθεσή του αυτή. Γράφει, λοιπόν, ο Κουίρινι:-

“Στο Πατριαρχείο στην Κωνσταντινούπολη υπάρχει τώρα μεγάλο σχίσμα, γιατί οι υποψήφιοι Πατριάρχες είναι τέσσερις: Μεθόδιος, Παρθένιος, Παΐσιος και Διονύσιος. Εξ άλλου, οκτώ Έλληνες μητροπολίτες είναι κρυπτοκαθολικοί και ένθερμοι θιασώτες για την ένωση των δύο Εκκλησιών. Αυτοί τρέφουν από καιρό τα αισθήματα αυτά, αλλά δίσταζαν να τα εκδηλώσουν από φόβο μήπως αποκαλυφθούν. Τώρα όμως νομίζουν ότι ήλθε η κατάλληλη ώρα για να προβούν στο πραξικόπημα ώστε να πετύχουν να καταλάβει τον Πατριαρχικό θρόνο κάποιος Καθολικός, ο οποίος θα παραχωρούσε την άδεια σε όλους τους ιεραποστόλους (μisionarίους) της Ρωμαϊκής Εκκλησίας να διαδώσουν την Καθολική Πίστη. Αυτοί γνωρίζουν από πείρα ότι τούτο δεν είναι καθόλου δύσκολο, αρκεί να υπάρχει η υποστήριξη κάποιου πρεσβευτή μιας μεγάλης Δύναμης στην Κωνσταντινούπολη, αφού είναι γνωστό ότι ο Κύριλλος Λούκαρις, παρ’ όλο που ήταν γεμάτος πλάνες κι αιρέσεις, όχι μόνο είχε εκλεγεί, αλλά και παρέμεινε Πατριάρχης για 27 σχεδόν χρόνια, μόνο και μόνο χάρη στην υποστήριξη του Ολλανδού Πρέσβυ και δεν απεχώρησε από το Πατριαρχείο παρά μετά το θάνατο του Πρέσβυ αυτού” [Σημείωση: Στην πραγματικότητα ο Λούκαρις είχε δολοφονηθεί από τους Τούρκους το 1638 μετά από ιστορικά αποδεδειγμένες δολοπλοκίες του Γάλλου Πρεσβευτή στην Κωνσταντινούπολη Cesy (1619-1631 και 1634 - 1639), σε συνεννόηση και οικονομική υποστήριξη του Πάπα και των Ιησουιτών που δρούσαν τότε στην Πρωτεύουσα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Σημειωτέον επίσης πως ο αναφερόμενος πιο πάνω Πρέσβυς της Ολλανδίας ήταν ο Cornelius Haga, ο οποίος υπηρέτησε στη θέση αυτή στην περίοδο 1612-1639, βρισκόταν δηλαδή εκεί όταν δολοφονήθηκε ο Λούκαρις, αλλά δεν μπορούσε να κάνει τίποτα για να τον σώσει, αφού όλα έγιναν με τον πιο συνωμοτικό και κρυφό τρόπο από τους Ρωμαιοκαθολικούς που για χρόνια επιδίωκαν την εξόντωση παντί τρόπω του μεγάλου εκείνου Ορθόδοξου Πατριάρχη, ο οποίος άλλωστε και πατριάρχευσε, ανεβοκατεβαίνοντας, λόγω ακριβώς των δολοπλοκιών αυτών, στον πατριαρχικό Θρόνο πέντε φορές: 4.11.1620 - 17.4.1623, 2.10.1623 - 14.10.1633, 22.10.1633 - 16.3.1634, 12.4.1634 - 15.3.1635, 20 (27).3.1637 - 29.6.1638, οπότε συνελήφθη από τους Τούρκους και δολοφονήθηκε από αυτούς στις 7.7.1638].

Και συνεχίζει ο Βάυλος: “Και ακόμη πριν από αυτόν, ο Πατριάρχης Νεόφυτος παρέμεινε για 21 χρόνια χάρη στην προστασία του Άγγλου Πρέσβυ και θα παρέμενε και περισσότερο χρόνο, αν ο ίδιος, λόγω γήρατος, δεν αποχωρούσε στο Μοναστήρι της Αγίας Μονής, στη Χίο, όπου και πέθανε. [Σημείωση: Στην πραγματικότητα, ο Νεόφυτος Β΄ πατριάρχευσε δύο φορές (1602 -3 και 1608-1612), ενώ ο Νεόφυτος Γ΄ από 26.6.1636 - 20.3.1637. Αλλωστε ο Άγγλος Πρέσβυς που όντως υποστήριξε ένθερμα τον Οικουμενικό Πατριάρχη κατά την ως άνω περίοδο ήταν ο Thomas Roe, ο δε Πατριάρχης που υποστήριξε ήταν ο Κύριλλος Λούκαρις. Ο δε Πρέσβυς αυτός υπηρέτησε στην Κωνσταντινούπολη στην περίοδο 1621-1628]. Οι εν λόγω Μητροπολίτες ανέφεραν ότι

μπορούν για πολύ μεγαλύτερο λόγο να εκλεγεί και διατηρηθεί ένας Καθολικός Πατριάρχης, αν οι Καθολικοί Πρεσβευτές και κυρίως εκείνοι της Αυλής της Βιέννης, της Γαλλίας και της Γαληνοτάτης Αυθεντίας της Βενετίας, ήθελαν να τον προστατεύσουν. Οι δε Μητροπολίτες αυτοί είναι: ο Χίου Ιγνάτιος, ο Άνδρου Ιάκωβος, ο επίσκοπος της Σάμου Ιωσήφ, ο αρχιεπίσκοπος Μυτιλήνης Παρθένιος, ο Μητροπολίτης Μεθύνης Παρθένιος, ο Μητροπολίτης Νάξου Ζαχαρίας και ο Θεοφάνης. Οι Μητροπολίτες αυτοί συνεννοήθηκαν να επιτύχουν την εκλογή ενός από αυτούς, γιατί άλλους Καθολικούς δεν γνωρίζουν, και αν η Αυτού Αγιότης ο Πάπας ή το Ιερόν Σωματείο της Προπαγάνδας γνωρίζουν για ύπαρξη και κάποιου άλλου Καθολικού, αυτοί θα ευχαριστηθούν να το μάθουν, οι οποίοι δεν επιδιώκουν τίποτε άλλο παρά να περιέλθει το Πατριαρχείο στα χέρια ενός Καθολικού. Οι δε Μητροπολίτες αυτοί έστειλαν έναν από αυτούς, δηλαδή τον Μητροπολίτη της Νάξου, στη Ρώμη για να ενεργήσει στην Αγία Έδρα και το Ιερό Σωματείο της Προπαγάνδας ώστε να διαβιβασθούν θερμές συστάσεις προς τον Αυτοκράτορα στη Βιέννη, προς τον Βασιλέα της Γαλλίας και τη Δημοκρατία της Βενετίας, για να υποστηριχθεί το ιερό αυτό σχέδιο και ασφαλώς θα επιτευχθεί το ποθούμενο, αν δοθούν στους Πρεσβευτές ορισμένες γραπτές οδηγίες. Ο κίνδυνος είναι μεγάλος γιατί, αν γνωσθεί κάτι τέτοιο στους σχισματικούς [με τον όρο αυτό εννοεί, βέβαια, τους Ορθόδοξους], όχι μόνο θα ματαιωθεί η εκλογή, αλλά οι εν λόγω ιεράρχες διατρέχουν και κίνδυνο για τη ζωή τους και μάλιστα κατά τρόπο ακατονόμαστο. Μπροστά σε τέτοιο κίνδυνο, είναι απαραίτητη η απόλυτη εξεμύθια. Γι’ αυτό και οι Ιεράρχες αυτοί δεν θέλησαν να διατυπώσουν γραπτά τις προθέσεις τους, για να μην τυχόν πέσει το έγγραφο στα χέρια των Τούρκων ή των σχισματικών. Γιατί σε μια τέτοια περίπτωση η ζωή τους θα διέτρεχε άμεσο κίνδυνο. Το ίδιο συνέβη και με τον Μητροπολίτη Γάνου και Χώρας Γαβριήλ, επειδή βρέθηκε απάνω του μια επιστολή που είχε σταλεί στη Μόσχα. Αφού είχε συκοφαντηθεί άδικα, απαγχονίστηκε δημόσια στην πύλη του Πατριαρχείου. Για την ίδια αιτία απαγχονίστηκε και ο Πατριάρχης Παρθενάκης (Σημ.: πρόκειται για τον Παρθένιο Γ΄) από μια του επιστολή, ώστε οι Μητροπολίτες αυτοί, έχοντας υπ’ όψη τα παραδείγματα αυτά, εθεώρησαν προτιμότερο και ασφαλέστερο να εμπιστευθούν το σπουδαίο μυστικό τους στη Ρώμη με απεσταλμένο παρά να διακινδυνεύσουν διατυπώνοντάς το γραπτά. Ο ρηθείς Ιεράρχης της Νάξου είναι ήδη γνωστός σε εκεί Ιησουίτες και Καπουτίνους και στο Λατίνο Αρχιεπίσκοπο και άλλους Καθολικούς ως θιασώτης της Καθολικής πίστης και έκαμε στη δικαιοδοσία του πολλές διευκολύνσεις υπέρ τους, όπως γίνεται φανερό από τις πιστοποιήσεις που δόθηκαν στον Σεβασμώτατο Γραμματέα Μπαλδέσκο. Ως προς τις διαθέσεις των άλλων Ιεραρχών, το Σωματείο της Προπαγάνδας μπορεί να πάρει πληροφορίες με κάθε μυστικότητα από τους Πρεσβευτές στην Κωνσταντινούπολη ώσπου να επιτευχθεί το ποθούμενο, γιατί ύστερα από αυτά δεν υπάρχει κανένας φόβος. Αυτοί δεν επιδιώκουν να επιτύχουν κάποιο συμφέρον, αλλά μόνο την δόξα του Θεού και της Αγίας Ρωμαϊκής Εκκλησίας. Αυτοί συμφώνησαν μεταξύ τους να μη γίνει Πατριάρχης παρά μόνο εκείνος που θα ετύγχανε της επιδοκμασίας της Αγίας Αποστολικής Έδρας και του Σωματείου της Προπαγάνδας. Ένας τέτοιος Πατριάρχης θα αναλάμβανε επίσης την υποχρέωση να μην προβαίνει σε καμιά σπουδαία ενέργεια χωρίς την έγκριση και τη

συμβουλή του Αντιπροσώπου του Χριστού και νόμιμου διαδόχου του Αποστόλου Πέτρου, και του Σωματείου Προπαγάνδας. Τούτο, αφού δει ότι οι υποσχέσεις είναι αληθινές και αφού συστήσει ένθερμα στους Τρεσβευτές με κάθε μυστικότητα, όπως και στους Χριστιανούς Πρίγκηπες την υπόθεση αυτή, θα μπορούσε κατόπιν να πιστοποιήσει αν πράγματι θα έχουν εκπληρωθεί οι υποσχέσεις και τότε θα επεξέτεινε την προστασία στο Πατριαρχείο. Βέβαια ουδέποτε παρουσιάσθηκε παρόμοια ευκαιρία για ένωση των Εκκλησιών. Ο Θεός έβαλε το χέρι του αυτή τη φορά, για να τελεσφορήσει η Ένωση. Γι' αυτό γίνεται έκκληση προς τον Άγιο Πατέρα και το Ιερό Σωματείο της Προπαγάνδας να εγκολπωθεί το σοβαρό τούτο ζήτημα, τόσο ωφέλιμο για την Αγία Ρωμαϊκή Εκκλησία και για το δυστυχισμένο εκείνο Έθνος, το οποίο από την κακή διοίκηση των Πατριαρχών, των Μητροπολιτών και των άλλων Εκκλησιαστικών, αναπαύεται κάτω από τον βαθύ και δηλητηριώδη ύπνο του σχίσματος και της αίρεσης. Εν τούτοις τώρα μπαίνει κάτω από την αλάνθαστη κρίση της Αυτού Αγιότητας και του Ιερού Σωματείου της Προπαγάνδας".

Πληροφορούμαστε, λοιπόν, από την πιο πάνω αναφορά του Ενετού Βαύλου ότι ο "επίσκοπος Σάμου Ιωσήφ" ήταν ένας από τους κρυπτοκαθολικούς που επιδίωκαν την εκλατινοποίηση του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ίσως μάλιστα και να εποφθαλμιούσε ο ίδιος ν' αναρριχηθεί στον Οικουμενικό Θρόνο έστω και ως πιστό όργανο κι εντολοδόχος της Ρώμης. Ας δούμε, όμως, και το άλλο διασωζόμενο έγγραφο που προαναφέραμε δηλαδή την "ΑΦΗΓΗΣΗ για την άφιξη στην Ουολατέρρα ενός Έλληνα αρχιεπισκόπου από τις νήσους του αρχιεπαλάγου που κατευθυνόταν προς τη Ρώμη", όπως δίνεται σε μετάφραση από το ιταλικό πρωτότυπο ο τίτλος της Εκθεσης αυτής, η οποία φέρει ημερομηνία 28 Οκτωβρίου 1674, και από την οποία αρύσθηκε τις προαναφερθείσες πληροφορίες του ο Σταματιάδης και, μέσω αυτού, ο Κωνσταντίνος Σάθας:

"Συνεπεία της πτώσεως της Κρήτης υπό την εξουσία των Οθωμανών, περιελθουσών πολλών επισκοπών του αρχιεπαλάγου ή της Ελλάδος υπό την δικαιοδοσίαν του διατελούντος σχισματικού πατριάρχου της Κωνσταντινουπόλεως, ούτος επέβαλλεν εις τους ιεράρχας των εκκλησιών αυτών να αποδεχθώσι το αποτρόπαιον αυτού δόγμα. Όθεν και τινες μεν αυτών, γενναίως αντιστάντες, κατά διαταγήν αυτού απεκεφαλίσθησαν, διεμελίσθησαν ή εδηλητηριάσθησαν, έτεροι δε ίνα σώσωσι την ζωήν, το αξίωμα ή και τα εισοδήματα, κακώς σκεφθέντες, απεδέξαντο κατ' επιφάνειαν το ρηθέν σχισματικόν δόγμα, αλλ' ενδομύχως εμελέτων να ζήσωσι και αποθάνωσι καθολικοί, αν και το τοιούτον ην αδύνατον, μη επιτρέποντες ουδέ συγχωρούμενον υπό της καθολικής πίστεως, ως και υπό του Ευαγγελίου λέγοντος: "ου δύναται τις δυοί κυρίους δουλεύειν, Θεώ και Μαμωνά"· αλλά και πάλιν, γνωσθέντος του τεχνάσματος τω ιδίω πατριάρχη, τινές των ούτω προσενεχθέντων εθανατώθησαν. Τοιαύτης επιταγής δοθείσης και εις τον εκλαμπρότατον και σεβασμιώτατον ιεράρχην Ιωσήφ Γεωργηρίνην, γεννηθέντα εν Μήλῳ και αρχιεπίσκοπον Σάμου, νήσων αμφοτέρων του ρηθέντος αρχιεπαλάγου, ούτος απόφασιν έχων να ζήσῃ και αποθάνῃ ως αληθής καθολικός, απεφάσισε να μετέλθῃ το επόμενον τέχνασμα όπως διασώσῃ ταυτοχρόνως την τε ζωήν και την αγίαν πίστιν· δήλον ότι, ανήκων εις το τάγμα και εις τον κανονισμόν του αγίου Βασιλείου και αναλογιζόμενος το ακροσφαλές της εαυτού σωτηρίας

εάν εξωτερικώς μεν απεδέχετο το σχισματικόν δόγμα, εσωτερικώς δε διέμενε καθολικός, απεκριθῇ ότι, ων αληθής καθολικός, δεν ενόει να υποχωρήσῃ, ουδέ να υπεκφύγῃ, αλλά, συγκατελεγμένος τοις Βασιλειανοῖς μοναχοῖς, προυτίθετο να αποχωρήσῃ εις το μοναστήριον της Πάτμου, ετέρας του αρχιεπαλάγου νήσου, μη υποκειμένης (καίτοι διατελούσης υπό τη κυριαρχία του σουλτάνου) εις τον ρηθέντα πατριάρχην, ίνα ζήσῃ εν αὐτῷ βίον ησύχιον, δι' όπερ και παρητείτο την αρχιεπισκοπήν αυτού, προτιμών την σωτηρίαν της εαυτού ψυχῆς μάλλον ή το αξίωμα και τα ωφελήματα της εκκλησίας αυτού. Μεταβάς δε εις Κωνσταντινούπολιν, τετράκις μετ' επιμονῆς εξεβιάσθη υπό του ρηθέντος πατριάρχου, προς ον εξέθηκεν ην είχε πρόθεσιν να παραιτηθῇ την αρχιεπισκοπήν και αποχωρήσῃ και εγκαταβίωσῃ μονάζων εις το Βασιλειανόν του μοναστήριον, προφασιζόμενος την ασθενήα αυτού ιδιοσυγκρασίαν, ης ένεκεν δεν ηδύνατο να υπομένη το βάρος της ποιμαντορίας. Δεν εδήλωσεν όμως ότι προυτίθετο να μεταβῇ εις Ρώμην προς την αυτού αγιότητα, διότι αμέσως ήθελε θανατωθῇ, καθόσον εις των πέντε πρωτίστων όρων του σχίσματος αυτού είναι ή άρνησις της αναγνωρίσεως του αντιπροσώπου του Χριστού. Αφ' ού δε προέτρεψεν αυτόν ο πατριάρχης να μείνῃ εν τη θέσει αυτού, διότι ήτο νέος έτι, και είδεν ότι ήτο αμετάπειστος εις την απόφασιν της παραιτήσεως, άφησεν αὐτῷ την ελευθερίαν να πράξῃ ό,τι ην αὐτῷ αρεστόν. Όθεν διορισθέντος ετέρου ιεράρχου εν τη εκκλησία εκείνην, ο σεβασμιώτατος Γεωργηρίνης απήλθεν εις το εν Πάτμῳ ρηθέν μοναστήριον, ένθα ζει ο ηγούμενος μετά εκατόν πενήκοντα μοναχών, όστις και έδωσεν αὐτῷ την άδειαν να μείνῃ μετά δέκα ή δώδεκα συγγενών αὐτοῦ εις φύλαξιν του ολίγον από του μοναστηρίου απέχοντος ιερῷ Σπηλαίῳ, εν τω οποίῳ ο άγιος ευαγγελιστής Ιωάννης, φεύγων εξ Εφέσου τας καταδιώξεις των απίστων, αλυσίδετος κατέφυγε και εγκατεβίωσεν επί δέκα έτη, ίνα προσηλυτίσῃ, όπως έπραξεν, εν εκατομμύριον ψυχών εις την αγίαν πίστιν, και καθ' εκάστην συνομιλίαν και συναναστροφόμενος τῷ αγίῳ Θεῷ, έγγραφῃ και συνέθεσεν επίσης την Αγίαν Αποκάλυψιν. Αυτόθι έμεινε δύο έτη εν τη προσδοκία του προσεχούς αγίου έτους και ίνα συγχρόνως εκπληρώσῃ την υποχρέωσιν της επισκέψεως της ιερᾶς πόλεως και την επιθυμίαν του να μετᾶσχῃ της επί τῷ ιωβιλαίῳ αγίας συγχωρήσεως των αμαρτιών. Την σκέψιν δε ταύτην υπέβαλεν εις τον καθηγούμενον, όστις ενέκρινεν αὐτήν ένεκα της πτωχείας του μοναστηρίου, βεβαρυμένου όντος υπό δυσβαστάκτου φόρου, τον οποίον εξέτιεν εις τον σουλτάνον, ενώ αφ' ετέρου έπασχε στέρησιν προσόδων· διότι πριν ή πέσῃ το Ηράκλειον της Κρήτης, εκ της πόλεως ταύτης εισέπρασε το μοναστήριον ετησίως επτά ή οκτώ χιλιάδας νομισμάτων των οκτώ, τα οποία απώλεσεν έκτοτε, ώστε όταν οι διοικηται πασάδες ή εισπράκτορες υπάγωνιν ίνα εισπράξωσι το χαράτζι, ως λέγουσιν αυτοί, δηλαδή τον φόρον, και δεν έχωσι να καταβάλωσιν αυτόν, εκείνοι προσλαμβάνουσι και φέρουσιν εις Κωνσταντινούπολιν πέντε ή έξ μοναχούς δούλους, οίτινες μένουσιν αὐτόθι έως ού ήθελον εξαγορασθῇ. Όθεν επέβαλεν ο ηγούμενος αὐτῷ κατ' αὐτήν την ευκαιρίαν να προσπέσῃ εις τους πόδας του αγίου πατρός και εις τους χριστιανούς ηγεμόνας και ζητήσῃ συνδρομάς διά τε την επισκευήν του αγίου Σπηλαίου και διά το ρηθέν πτωχόν μοναστήριον· προς διευκόλυνσιν δε αὐτοῦ, επρότεινεν αὐτῷ να συμπαραλάβῃ μεθ' εαυτοῦ και δύο μοναχούς ιερωμένους επίσης.

Ούτως άρα επιβάς πλοίου, ανεχώρησε δι' Ενετίαν·

ο δε της Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, μαθὼν την ἐκ Πάτμου αναχώρησιν του ρηθέντος ιεράρχου διὰ την Ρώμην και ἰδὼν την ἀπάτην ἣν υπέστη, ἐκήρυξεν αὐτὸν δημοσίᾳ αφορισμένον, ὅπερ μαθὼν ὁ σεβασμώτατος Γεωργήριος ἐγέλασεν ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ αφορισμῷ, διότι ὁ αφορισμένος δεν δύναται νὰ ἀφορίσῃ. Αφικόμενος δε οὗτος εἰς Σύρον, παρεκλήθη παρὰ τοῦ γενικοῦ επιτρόπου τοῦ ἐπισκόπου ἵνα ευαρεστηθεῖς χειροτονήσῃ ἐκεῖ διαφόρους ἐκκλησιαστικούς, διότι αὐτὸς ὡς Λατίνος δεν εἶχε την ἄδειαν παρὰ τοῦ ποντικῆς νὰ χειροτονήσῃ αὐτοὺς ἱερεῖς Ἕλληνας, καίτοι υποκειμένους αὐτῷ, ἐννοοῦντος ἵνα τοὺς τοιοῦτους χειροτονῶσιν Ἕλληνες ἀρχιερεῖς εἰς τρόπον ὥστε ὁ ρηθεὶς σεβασμώτατος Γεωργήριος χειροτόνησε πεντεκαίδεκα ἱερεῖς, πρὸς ευχαρίστησιν τοῦ τε Λατίνου ἀρχιερέως και τοῦ τόπου, ἔχοντος ἀνάγκην τοιούτων, μεθ' ὃ ἐξηκολούθησε το ταξιδίδιον αὐτοῦ. Αἶφικετο δε εἰς Ζάκυνθον, ἐνθα παρῶντων ἐπίσκοποι και υποκειμένοι αὐτοὺς σχισματικοί, οἵτινες, μαθόντες τὰ κατ' αὐτόν, ἐζήτησαν ἵνα δηλητηριάσωσι και φονεύσωσι. Μόλις δε ἐσώθη ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, τῆς θείας χάριτος ἀποστείλασης εἰς βοήθειαν αὐτοῦ τὸν πλοίαρχον ἐνὸς πλοίου, φίλον αὐτοῦ ὄντα, ὅστις, ὅπως σῶσῃ αὐτόν, ἐπέσπευσε τὰς ἐργασίας αὐτοῦ και ἀπέπλευσε, μεταφέρων τὸν ιεράρχην εἰς Εὐετίαν, ἐνθα ἀφικόμενος οὗτος, ἐπεβιβάσθη δι' Ἀγκῶνα, προτιθέμενος νὰ συντάμῃ το διὰ Ρώμην ταξιδίδιον αὐτοῦ. Επισκεψαμένω δε πρώτον τὸν αὐτόθι ἀποστολικὸν ἐξάρχον σεβασμώτατον Βαρέζε, οὗτος συνεβούλευσεν αὐτῷ, ἐπεὶδὴ ἦτο μὴν Ἰούλιος, νὰ μὴ υπάγῃ εἰς Ρώμην, ἥς ὁ αἶρ κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἦτο κακὸς τοῖς τε ἐγγυαρίοις και τοῖς ξένοις, και ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ πάθῃ, ἀλλὰ νὰ ἀπέλθῃ διὰ ξηράς εἰς Βολωνίαν και διαμείνῃ ἐν ταις αὐτοῖς Τυρρηναῖς πόλεσι μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς Οκτωβρίου. Τῆς τοιαύτης ἐπιφωλεμένης συμβουλῆς, ἐπελήφθη ἐκεῖνος τῆς ἀγούσης οδοῦ εἰς Βολωνίαν, ἐνθα ἀφικόμενος, ἐγένετο δεκτὸς μετ' ἐνδείξεων μεγάλης υπολήψεως και στοργῆς ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου ἀρχιεπισκόπου Βουονκομπάνη, παραχωρήσαντος αὐτῷ τὸν οσιώτατον ἱερέα διδάκτορα Μπούμπουλην (Bubul), Ἕλληνα τὸ γένος, ὅστις, ἐγκαταλιπὼν παν ἄλλο ἔργον αὐτοῦ, ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ρηθέντος ιεράρχου νύκτωρ και μεθ' ἡμέραν, μετὰ τῶν ἀμαξῶν, υπηρετῶν και ἄλλων πραγμάτων τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ μεγάρου, και μετὰ τῆς ἀδείας ἵνα ἱεουργῇ ἐν τε τοῖς γυναικείοις μοναστηρίοις και ἐν ἄλλοις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης. Ἀλλὰ και ἐκ μέρους πάντων τῶν ευγενῶν και τοῦ λαοῦ τῆς Βολωνίας ἐγένετο ἀντικείμενον ἐξιδιασμένης συμπαθείας και περιποιήσεως, πρὸς μεγίστην ευχαρίστησιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου, παρὰ τῷ ὁποίῳ πολλάκις ἐγευσμάτισε, συνδαιτυμόνα ἔχων τὸν περιφανέστατον ἱππότην Σιγισμούνδον Γκιζην ἐκ Φερράρας, ἐν Βολωνία τότε ευρισκόμενον. Αναχωρήσας ἐκεῖθεν και μεταβὰς εἰς τὴν ευγενεστάτην πόλιν τῆς Φλωρεντίας, ἐγένετο ἐπίσης ἐν αὐτῇ δεκτὸς μετ' ἐνδείξεων ἀγάπης, σεβασμοῦ και τιμῆς παρὰ πᾶσιν τῶν ἁγίων ἀποστολικῶν ἀρχῶν, πλησθεὶς ἀφθόνων βοηθημάτων, συνδρομῶν και ἐλεημοσυνῶν και τυχῶν ἐπικυρώσεως τῶν διπλωμάτων, ἅτινα ἐξ ἄκρας ευλαβείας πρὸς τὸ ἅγιον Σπήλαιον εἶχε χορηγήσει ὁ αἰδίου μνήμης γαληνοτάτος Φερδινάνδος Β' ὑπὲρ τῆς νήσου Πάτμου και Μήλου, ὅπως μὴ οἱ Λιβερναῖοι πειραταὶ και οἱ πειρατεῖαν μετερχόμενοι ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς αὐτοῦ γαληνοτάτης υψηλότητος ἐνοχλῶσιν οὔτε πρόσωπα οὔτε πράγματα τῶν μοναχῶν και υποκειμένων ταις νήσοις ταύταις, διότι ἤθελον υποπέσει εἰς τὴν ὀργὴν τῆς αὐτοῦ υψηλότητος γαληνότητος και υποβληθῇ εἰς

τὰς σχετικὰς ποινὰς· τουναντίον δε νὰ περιποιῶνται αὐτοὺς ὡς καλοὺς φίλους και χριστιανούς. Αὐτόθι πολλάς ἡμέρας διατρίψαντι και ἱεροπραξίας ἐν πολλοῖς μοναστηρίοις και ἄλλοις ἱεροῖς καθιδρύμασι τελέσαντι, ἐδόθησαν αὐτῷ παρὰ τῶν φιλοκτιρμῶνων και ευσεβῶν ευγενῶν και παρὰ τοῦ λαοῦ γενναῖα ἐλεημοσύνη. Ἐν τῷ μεταξύ πληροφορηθέντες οἱ ὑπὸ τὴν ἐνδοξον προστατείαν τῆς αὐτοῦ γαληνοτάτης υψηλότητος ἐν Βιββώνῃ καταφυγόντες Ἕλληνες Μανιάται ὅτι ἐν Φλωρεντία ευρίσκετο εἰς ὁμοεθνῆς αὐτῶν ἀρχιεπίσκοπος, ἐπεμψαν ἕνα τῶν ἱερῶν μετὰ ἐνὸς βοηθοῦ πρὸς αὐτόν ἵνα ἐρωτήσῃ πῶς ἐπρεπε νὰ διαρρηθῶσιν το κατ' αὐτοὺς ὅπως σῶσωσι τὰς εαυτῶν ψυχὰς· ἐπεὶδὴ δε ἦσαν σχισματικοί, ἐδίδαξεν αὐτοὺς ὅσον ᾗδυνθῃ καλλίτερον, ὁμιλήσας πρὸς αὐτοὺς δι' ἡποταλεσματικῶν ἐπιχειρημάτων και ἐγγράφως παραινέσας δι' ἐπιστολῆς προτρεπτικῆς νὰ ἐγκαταλίπωσι και ἀποπτύσωσι τὸ σχίσμα αὐτῶν και ἐνστερνισθῶσι καθ' ὅλα και ἐν ὅλοις το ἁγίον καθολικὸν δόγμα, οἱ δε ἱερεῖς αὐτῶν ποιήσωσιν ὁμολογίαν πίστεως. Συνεπεῖα τούτου, παραγενόμενοι οἱ δύο ἐκεῖνοι τῷ σεβασμωτάτῳ ἀποστολικῷ ἐξάρχῳ και λαβόντες μετ' αὐτοῦ συνέντευξιν, ἐμείναν σύμφωνοι νὰ παρακληθῇ ὁ σεβασμωτάτος ἀρχιεπίσκοπος ὅπως ἀναβάλῃ ἐπ' ὀλίγον το διὰ Ρώμην ταξιδίδιον αὐτοῦ και μεταβῇ εἰς τὴν ρηθείσαν πόλιν και πείσῃ αὐτοὺς ἵνα ποιήσωσιν ὁμολογίαν πίστεως εἰς γλώσσᾳ ἐλληνικῇ, κατηχήσῃ δε εἰς τὸ καθολικὸν δόγμα και οὕτω διαφυλάξῃ τὰς ψυχὰς ἐκεῖνας εἰς τὸν Θεόν. Καταπεισθεὶς λοιπὸν ὁ σεβασμωτάτος ἀρχιεπίσκοπος οὗτος νὰ ἐκτελέσῃ τὴν θεάρεστον πράξιν τῆς διαδόσεως τῆς ἁγίας καθολικῆς πίστεως ἀπῆλθεν εἰς Ἅγιον Γεμινιανόν, ἐνθα διέτριβεν ὁ περιφανέστατος και σεβασμωτάτος ἀρχιεπίσκοπος Οράτιος Ἀλβίτζη, ἐπίσκοπος Ουολατέρρας, ὅπως συνεννοηθῇ μετ' αὐτοῦ και λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὰς προσηκούσας διαταγὰς και οδηγίας διὰ τὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ, σχετικὰς πρὸς τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ. Ἐκεῖσε δε ἀφικόμενος, ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ιεράρχου ἐκεῖνου μετὰ τρόπου περποιοικτωτάτος και ευγενεστάτου, λαμβάνων δείγματα διακεκριμένης συμπαθείας, υπολήψεως και τιμῆς, και μετὰ τινῶν ἡμερῶν διατριβῆν παρ' αὐτῷ, ἀφοῦ πολλάκις ἐλειτούργησεν ἐν τοῖς αὐτοῖς μοναστηρίοις και ταις ἄλλαις ἐκκλησίαις, πρὸς μεγίστην ευαρέσκειαν και χαρὰν τῶν κατοίκων, ἀπῆλθε διὰ τὴν πόλιν τῆς Ουολατέρρας, συνοδευθεὶς κατὰ διαταγὴν τοῦ σεβασμωτάτου ἐπισκόπου ὑπὸ τοῦ επιτρόπου αὐτοῦ και ἄλλων ἱερῶν. Αφικόμενος εἰς Ουολατέρραν, ἐγένετο δεκτὸς μεθ' ἀπάσης τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἐκλαμπροτάτου κυρίου ἱππότου και διοικητοῦ Φραγκίσκου Μαφφῆ, και ἀφοῦ ἐτέλεσε τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ, ἀπῆλθεν εἰς Βιββώνην, ἐνθα φθάσας, ἔθετο εἰς πράξιν τὴν ρηθείσαν ἱεράν αὐτοῦ ἀποστολήν. Ἐπέτυχε δε αὐτῇ κάλλιστα και ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιθυμήσῃ τις ἕνεκα τῶν αγαθῶν διαθέσεων, ὑφ' ὧν κατεῖχοντο πάντες ἵνα διδαχθῶσι τὸ ἅγιον καθολικὸν δόγμα, συναθροισθέντων πάντων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐν ἥῳ τῶν κωδωνῶν, και καθεσθέντων ἐξω εἰς τὴν γῆν, και ψαλόντων ἐν χωρῷ τὸν εσπερινόν. Ὁμοίως διὰ κωδωνοκρουσίας ὁ σεβασμωτάτος ἀρχιεπίσκοπος συνῆθροισεν ὅλους εἰς τὴν ἐνοριακὴν τοῦ μέρους λατινικῆς ἐκκλησίας, ἐνθα ἐξεφώνησεν ἐλληνιστῶν ῥωαϊκότατον και μακρότατον λόγον, διαρκέσαντα ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν· τῇ δ' ἐπιούσῃ πρωΐα, ἀφοῦ ἐτέλεσεν ἐπίσης ἐν χωρῷ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν τὴν θείαν λειτουργίαν, μετέβη, τῇ δεκάτῃ τρίτῃ ὥρᾳ, εἰς τὴν αὐτὴν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ, ἐπικαλεσθεὶς πρώτον ἐλληνιστῶν ἐπιφαινοῦσιν τοῦ

αγίου Πνεύματος, ήρξατο την αγίαν μυσταγωγίαν, καθ' ην ενώπιον δύο μαρτύρων και διερμηνέως προσεκάλεσε τους ιερείς, έξ τον αριθμόν, να ποιήσωσιν ελληνιστί ομολογίαν πίστεως. Τελέσας δε την ιεράν λειτουργίαν του αγίου Πνεύματος απήγγειλε, μετά το Ευαγγέλιον, έτερον ωραιότατον λόγον, δι' ου παρεκίνη αυτοούς να συχνάζωσιν εις τας ελληνικάς ιεροτελεστίας, να λαμβάνωσιν ηγιασμένον ύδωρ, να επιτρέπωσιν την εις την εκκλησίαν εισόδον των γυναικών, ως έπραξε και αυτός, τοποθετουμένων των μεν γυναικών εις το έν μέρος, των δε ανδρών εις το άλλο, και περατώσας την ιεροτελεστιάν διά της διανομής ευλογημένου άρτου, προσεκάλεσεν αυτοούς μετά το γεύμα να συνέλθωσι διά τον εσπερινόν εν τη ίδια αυτών εκκλησία. Αυτός μετέβη και ο ίδιος από της Λατινικής Εκκλησίας εν λιτανεία, ίνα αποδείξη την επελθούσαν μεταξύ των δύο Εκκλησιών ένωσιν· επίσης τη επιούση ελειτούργησεν εν τη Λατινική Εκκλησία, ένθα εμνημόνευσε τους αποθανόντας και τεθαμμένους εν τω κοιμητηρίω, και αφού εξομολόγησε και παρέσχεν άφεσιν αμαρτιών εις τινας, και έδωσε τας προσηκούσας διαταγάς, οδηγίας και παραινήσεις, επανήλθεν εις Ουολατέρραν, εν τω μέσω των κλαυθμών όλων εκείνων των Μανιατών αμφοτέρων των φύλων, αποδεικνυόντων ότι επαρηγορήθησαν διότι αι ψυχαί αυτών έτυχον σωτηρίας, αλλά θλιβομένων διά την τόσον ταχείαν απέλευσιν της αυτού εκάμπρου σεβασμιότητας, ήτις όμως παρεμύθησεν αυτοούς όσον ήτο δυνατόν καλλίτερον. Τούτων γενομένων, η σεβασμιότης αυτού επέστρεψεν εις Ουολατέρραν, ένθα διέμεινεν επί τινας ημέρας, τελών την θείαν λειτουργίαν, εν γυναικείois μοναστηρίοis και διανέμων μικρούς σταυρούς και λίθους εκ του ρηθέντος αγίου Σπηλαίου".

Την έκθεση αυτή υπογράφει ελληνιστί ο ίδιος ο Ιωσήφ Γεωργηρίνης (αυτό είναι και το μόνο γνωστό ιδιόχειρο κείμενο που διασώζεται από την περιπετειώδη ζωή του Έλληνα αυτού Ιεράρχη), ακολουθούν δε οι δηλώσεις των μαρτύρων ως εξής:

"Εγώ ο κανονικός Αντώνιος Μαφφέ ήμην παρών και είδον να υπογραφή η παρούσα υπό του επιφανεστάτου και σεβασμιωτάτου δεσπότου Ιωσήφ Γεωργηρίνου, γεννηθέντος εν Μήλω, αρχιεπισκόπου Σάμου και μοναχού Βασιλειανού, και προς τούτο υπογράφω ίδια χειρί. - Εγώ ιππότης Φραγκίσκος Μαφφέ ήμην παρών ως ανωτέρω και επιμαρτυρώ ίδια χειρί. - Εγώ ιππότης Φραγκίσκος Μαφφέ ήμην παρών ως ανωτέρω και επιμαρτυρώ ίδια χειρί. - Εγώ Αλέξανδρος Ρικοβάλδη Δελ-Βάβα ήμην παρών ως ανωτέρω και επιμαρτυρώ ίδια χειρί".

Ο εκδότης της ως άνω "ΑΦΗΓΗΣΕΩΣ" Σταματιάδης, χαρακτηρίζοντας αυτήν ως "λίβελλον εναντίον της Ορθοδόξου Εκκλησίας" (που όντως είναι), φυσικά διερωτάται: "τίνας δε λόγοι παρέπεισαν αυτόν εις πράξιν τοσούτον επίφογον αγνοούμεν· δεν αφιστάμεθα όμως και πολύ της αληθείας ίσως, εάν αποδεχώμεν ότι ο ιεράρχης εκείνος εγένετο θύμα βίας ή και ιησουϊτικών πλεκτανών, διότι άλλως ήθελεν εγκαταβίωσει εν Ιταλία, πολλών τιμών και χαρίτων αξιούμενος διά τον ζήλον, ον υπέρ αυτής επεδείξατο. Αλλά· ο Ιωσήφ δεν διέμεινεν επί μακρόν εν Ιταλία, διότι δύο έτη ομψίατερον ανευρίσκομεν αυτόν εν Λονδίνω", επαναλαμβάνει δε τα όσα είχε γράψει για τη μετάβαση του Γεωργηρίνη στην Αγγλική πρωτεύουσα ο Δημήτριος Ροδοκανάκης, ότι δηλαδή "χρόνον τινά μετά την επί τον αγγλικόν θρόνον ανάβασιν του Καρόλου Β' Έλληνες πολλοί, προσκληθέντες υπό του ιατρού αυτού Κωνσταντίνου Ροδοκανάκιδος του εκ Χίου, είχαν μεταβή, ηγουμένου του ιερέως Δανιήλ του Βουλγάρεως, και λάβει προς κατοίκησιν χώρον εν τois

λεγομένοις Σοχείοis Αγροίis (Sohoe Fields) εντός της πόλεως, ως υπήρχε τότε αυτή." Προσθέτει δε επίσης ότι: "Τη προσκλήσει δ' ομοίως του Ιωσήφ, ουκ ολίγα οικογένεια Σαμίων και Μηλίων διεπεραιώθησαν εις Λονδίον και τοis άλλois αυτόθι Έλλησι συνενωθείσαι, απετέλεσαν ιδίαν συνοικίαν εν οδώ, ήτις άχρι του νυν φέρει το όνομα Greek Street ήτοι Ελληνικής οδού. Συν τω χρόνω πάσαι αι οικογένεια αύται εξηγγλίσθησαν· αλλά τα επωνύμια άτίνα φέρουσιν οι απόγονοι αυτών, καλούμενοι mister Milos και mister Samos υπομνήσκουσιν ότι την Μήλον και την Σάμον πατρίδα είχαν οι αρχηγέται της αυτών οικογενείας".

Το ερώτημα, βέβαια, που απασχολεί εμάς εδώ δεν είναι κατά πόσο ο Ιωσήφ Γεωργηρίνης είχε πέσει ή όχι θύμα απειλών, εκβιασμών, δολοπλοκιών και εις τι άλλο της γνωστής Ιησουϊτικής μεθόδου προσηλυτισμού, με κάθε θεμιτό και αθέμιτο μέσο, Ορθοδόξων στο καθολικό δόγμα, ή αν τα πιο πάνω δύο έγγραφα για τον "φιλοκαθολικισμό" του Έλληνα αυτού Ιεράρχη είναι γνήσια ή πλαστά, όσο το αν ο ναός που ίδρυσε στο Λονδίνο μπορεί να χαρακτηριστεί Ορθόδοξος ή απλώς Ελληνικός (καθολικός ή αγγλικανικός, αδιάφορο). Και την απάντηση δεν μπορούμε, δυστυχώς, να την ξέρουμε με απόλυτη ιστορική βεβαιότητα, γιατί στερούμαστε οποιασδήποτε παρεμφερούς γραπτής ή άλλης μαρτυρίας. Εκείνο όμως που γνωρίζουμε είναι ότι η επάνοδος του Καρόλου Β' στο θρόνο της Αγγλίας (1660 - 1685) και οι κάπως αμφίβολης γνησιότητας θρησκευτικές του πεποιθήσεις - στα φανερά Προτεστάντης, στα κρυφά χλιαρός Καθολικός - κυρίως δε οι φιλοκαθολικές διαθέσεις του αδελφού και τελικά διαδόχου του στο θρόνο της Αγγλίας Ιακώβου Β' (1685-1688) συμβάδιζαν και ευνοούσαν τις επίσης αμφίβολης γνησιότητας είτε Ορθόδοξες είτε Καθολικές πεποιθήσεις του Ιωσήφ Γεωργηρίνη. Εάν δε όντως η έλευσή του στο Λονδίνο οφειλόταν άμεσα ή έμμεσα σε πρόσκληση του Κωνσταντίνου Ροδοκανάκη, γιατρού του Καρόλου (τον οποίο ασφαλώς θα είχε παρακολουθήσει στην περιπλάνησή του στην Ευρώπη στην ενδεκαετία 1649-1660, προτού δηλαδή επανακτήσει τελικά το θρόνο της Αγγλίας μετά το θάνατο του Κρόμγουελ και την απομόνωση των "βασιλοκτόνων"), τότε δεν αποκλείεται να του χρησίμευσε η παραμονή του στην Ιταλία και οι όποιες φιλοκαθολικές δραστηριότητές του εκεί. Όταν δε ο Ιάκωβος ανήλθε στο θρόνο και στη συνέχεια αναγκάστηκε για πολιτικούς λόγους να "αποκηρύξει" τον καθολικισμό του, ο Γεωργηρίνης όχι μόνο βρέθηκε εκτεθειμένος, αλλά κι έχασε τον ναό που είχε κτίσει, ίσως δε και το δικαίωμα να διατηρηθεί αυτός και οι περί αυτόν στην περιοχή του Σόχο ευθύς μόλις οι Γάλλοι Προτεστάντες πρόσφυγες - οι Ουγενότοι - είχαν ζητήσει άσυλο και Ναό στο Λονδίνο. Η εκκλησία, όμως, που είχε ανεγείρει ο Γεωργηρίνης, όπως και τα στίπια των Ελλήνων στην περιοχή γύρω από αυτήν (αν πράγματι είχαν κατοικήσει εκεί, αφού ο Γεωργηρίνης στην πιο πάνω ΕΚΘΕΣΗ - μονόφυλλό του δεν κάνει καμμία απολύτως αναφορά σε κάτι τέτοιο) είχαν τελεσιδικία αποκτήσει την ονομασία "Ελληνικά", γι' αυτό και οι νέοι κάτοχοί τους, αν και Γάλλοι, πήραν το όνομα αυτό και ήσαν γνωστοί ως Les Grecs, δηλαδή οι Έλληνες. Εξ ου και η ονομασία Greek Street που διατηρείται μέχρι σήμερα και που κατά κάποια ειρωνεία της τύχης επέπρωτο να αποτελέσει κάπου τριακόσια χρόνια αργότερα το κέντρο της ζωής και της δραστηριότητας μεγάλου αριθμού Ελληνοκυπρίων μεταναστών στο Λονδίνο στις δεκαετίες 1920 μέχρι 1960 περίπου.

(Συνεχίζεται)

Δεν πέθανε σε κρεβάτι πόνου. Δεν τον μάρανε η αρρώστεια, η ανημποριά, τα βαθιά κι ακαταμάχητα γηρατειά. Ο χάρος δεν ήλθε θεόσταλτος να τον οδηγήσει στις αιώνιους μονές. Η φύση δεν το 'θελε. Η ζωή δεν το απαίτησε. Ο χρόνος και το καντήλι του λαδιού δεν είχαν εξαντληθεί για τον Άνθιμο. Τον υγιέστατο. Τον γεμάτο σφρίγος και ζωντάνια και χαρά για τα τόσα δώρα που του είχε χάρισει ο μεγάλος Δημιουργός.

Το νήμα της ζωής του Άνθιμου το έκοψε ξαφνικά, παράφορα, παράνομα και τρομαχτικά αφύσικα κάποιο βέβηλο και σατανικό παραλήρημα μίσους και φθόνου και παροξυσμού. Και τούτο τη στιγμή ακριβώς που τα πάντα γύρω και μέσα του έσφυζαν από δημιουργικότητα και ώριμη σκέψη, πείρα κι ασυγκράτητη ενεργητικότητα και προσοχή.

Το τρομερό μήνυμα του θανάτου του ήταν - για όλους, όσοι τον γνώριζαν από κοντά και τον αγάπησαν σαν φίλο και λειψικό του Υψίστου - τόσο βαρύ κι ασήκωτο, όσο και η είδηση του χαμού προσφιλέστατου συγγενή και πολυαγαπημένου δικού τους. Γιατί ο Άνθιμος ήταν πράγματι ο μοναδικά ειλικρινής, ευθύς, έντιμος και αφοσιωμένος φίλος, που ποτέ δεν καταχραζόταν και ποτέ δεν εκμεταλλευόταν ή πρόδιε τη φιλία του, έστω και αν, όπως δυστυχώς συμβαίνει πολλές φορές, στενοί μας φίλοι μετατρέπονται σε Ιούδες και Βρούτους πανέτοιμους να μας καταφέρουν κατάστηθα και πισώπλατα και θανατηφόρα κτυπήματα.

Είχε μεγάλη και πλουσιότατη καρδιά ο φίλος μας ο Άνθιμος. Γι' αυτό και η τόσο παράκαιρη, απρόσμενη, τραυματική και άδικη του αποχώρηση από την πρόσκαιρη τούτη ζωή κρατά όλους εμάς τους φίλους του σε κατάσταση βαθύτατου αισθήματος πένθους, χαμού και ορφάνιας. Μια φιλία σαράντα σχεδόν χρόνων που με συνέδεε μαζί του είναι αδύνατο να λησμονηθεί, πολύ δε περισσότερο να επουλωθούν οι πληγές που προκάλεσε η απότομη και σεισμική αυτή αποκοπή του νήματος της σφύζουσας από υγεία κι ενεργητικότητα ζωής του.

Ακόμη βουίζει σαν πένθιμος αχός ηφαιστειακής έκρηξης το τρομερό άκουσμα: Δολοφονήθηκε ο Άνθιμος Ελευθεριάδης. Ο φίλτατός μας Άνθιμος, που την προηγούμενη μέρα της δολοφονίας του με είχε επισκεφθεί στο διαμέρισμά μου έμενα στην Αθήνα και περάσαμε, με το

ζεύγος Σπύρου και Μαρίας Βλασσόπουλου στη Γλυφάδα, τέσσερις ώρες πνευματικής πανδαισίας ακούγοντάς τον να μας μιλά για το Θεό, για τον άνθρωπο και για τα πολλαπλά προβλήματα που ταλανίζουν την κοινωνία μας σήμερα. Αλλά και θα με κυνηγούν σαν Ερινύες οι τελευταίες του λέξεις από τηλεφώνου την ημέρα της δολοφονίας του: "Μόλις με πρόλαβες" φεύγω για το κέντρο (της Αθήνας) για μια μικρή δουλειά. Όταν γυρίσω, θα σου τηλεφωνήσω νά 'ρθεις στο διαμέρισμά μου, να φάμε και να τα πούμε".

Εκλείσε το τηλέφωνο, κατέβηκε από το δεύτερο όροφο του μικρού του διαμερίσματος, στη Νέα Σμύρνη, με ασανσέρ, βγήκε στο δρόμο και, προφανώς εντελώς απροειδοποίητα, έπεσε στην παγίδα και πυροβολήθηκε θανάσιμα ... Έτσι τουλάχιστον μπορώ να φανταστώ με σφιγμένη καρδιά, τις τελευταίες τραγικές στιγμές της αδικωχάμενης ζωής του.

Αν και τα ερωτηματικά της δολοφονίας του είναι, ασφαλώς, πολλά και ανεξιχνίαστα, όπως και οι πραγματικοί λόγοι που είχαν οπλίσει το ανιερo χέρι της συγγενά εγκληματικής δολοφονίας του υπέροχου αυτού κληρικού με τα πολλαπλά χαρίσματα και τη μεγάλη του ανθρωπιά.

Ο Αρχιμ. Άνθιμος Ελευθεριάδης ήταν άνθρωπος πληθωρικός και ανήσυχος. Βαθύτατος μελετητής και γνώστης, αλλά και ένθερμος και διαπρήσιος υποστηρικτής, της Ορθόδοξης Θεολογίας και Παράδοσης, προσπαθούσε, με τις δυνάμεις και την ελευθερία που του παρείχε η Εκκλησία μας, να προσεγγίζει το εκάστοτε ποίμνιό του με όλα εκείνα τα σπάνια χαρίσματα που χαρακτηρίζουν τους όντως προικισμένους και ειλικρινά αφοσιωμένους, στο έργο και το καθήκον που τους εμπιστεύονται οι προϊστάμενοί τους, εκλεκτούς κληρικούς της Ορθόδοξης Ελληνικής Εκκλησίας. Και ο Αρχιμ. Άνθιμος, ο οποίος είχε όχι μόνο ενσυνείδητα ενταχθεί στις τάξεις του Ιερού Ορθόδοξου Ελληνικού κλήρου, αλλά και το ίδιο από παιδικής ακόμη ηλικίας και για μισό σχεδόν αιώνα, τον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία, άξιζε ασφαλώς μιας πολύ καλύτερης τύχης από αυτή που του επεφύλαξε η τραγική εκείνη και πυρακτωμένη Τρίτη της 22ας Ιουλίου 1997.

Τις Τρίτες τις σιχαινόταν και τις μισούσε ο Άνθιμος γιατί, όπως έλεγε συχνά, Τρίτη ήταν και η αποφράδα μέρα της Άλωσης. Και δύο μέρες πριν αναχωρήσει για τις μοιραίες αυτές διακοπές του στην Αθήνα, σε μια συνάντησή μας στο διαμέρισμά μου του παραχωρούσε η Κοινότητα του Αγίου Νικολάου στο Λονδίνο, με παρεκάλεσε επίμονα να δημοσιευτεί στον "Ορθόδοξο Κήρυκα" της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων το κείμενο - όπως επέπρωτο να είναι - άσμα του, το ποίημά του για την Κωνσταντινούπολη. "Αδελφέ μου", μου είπε, "αυτό θέλω οπωσδήποτε να δημοσιευτεί". Και μου το διάβασε δυο και τρεις φορές και ζητούσε τη γνώμη μου. Ξαν να το 'ξερε πως με το ποίημά του αυτό αποχαιρετούσε για πάντα όχι μόνο την αγαπημένη του Κωνσταντινούπολη, αλλά και την ανθρωπότητα ολόκληρη, η οποία, στα μάτια της ψυχής και του είναι του, περικλειόταν στο όνομα της Βασιλείας των Πόλεων.

Τό 'δωσα στο τυπογραφείο το ποίημά του αυτό, μαζί με το τελευταίο απόσπασμα της μελέτης του "Περί Ελπίδος" (που "συνεχίζεται"). Δυστυχώς ο "Κήρυκας" δεν πρόλαβε να τυπωθεί όταν ο Άνθιμος δολοφονήθηκε και συνεπώς το "συνεχίζεται" αφαιρέθηκε την τελευταία στιγμή. Αλλωστε τί νόημα θα είχε πια το άψυχο αυτό ρήμα όταν το ζωντανό ρήμα, ο γλαφυρός, χαρισματικός και υπέροχος λόγος του Άνθιμου δεν επρόκειτο ν' ακουστεί πια και να σαγηνεύει, όπως πάντα, τους ακροατές του.

Όμως η ανάνηψή του - πλούσια, πηγαία, ελπιδοφόρα και υποβλητική - θα υπάρχει ζωντανή και πάλλουσα στις καρδιές και τις συνειδήσεις όλων μας, όσο τουλάχιστον το νήμα της δικής μας ζωής θα εξακολουθεί - τεντωμένο κι ακέραιο - να δονείται από τους κραδασμούς της επίγειας και πρόσκαιρης και ανεξιχνίαστης αυτής ζωής.

Χάρης Μεττής

**Επικήδειος Λόγος υπό Θεοφιλεστάτου Επισκόπου Τελμησσού Χριστοφόρου
κατά την νεκρώσιμον ακολουθίαν του Αρχιμανδρίτου Ανθίμου Ελευθεριάδη
εις τον Ιερόν Ναόν Κοιμήσεως Θεοτόκου, Παλαιού Φαλήρου Αθηνών,
την Πέμπτην, 24ην Ιουλίου, 1997.**

Ήρθαμε σήμερα στον ιερόν αυτόν Ναόν της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Παλαιού Φαλήρου, Σεβασμιώτατε Δέσποτα, ευλαβέστατοι ιερείς, αγαπητοί αδελφοί και αδελφές, για να αναπέψουμε όλοι μαζί θερμές δεήσεις και προσευχές υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του Αρχιμανδρίτη Ανθίμου Ελευθεριάδη, ο οποίος πρόωρα και απροσδόκητα και υπό αφάνταστα τραγικές συνθήκες έφυγε από κοντά μας.

Ίσως, αν το νήμα της ζωής του Αρχιμανδρίτη Ανθίμου δεν κοβόταν τόσο απρόοπτα, αν ύστερα από χρόνια πολλά τελείωνε πλήρης ημερών τόν παρόντα βίον, καταξιωμένος όπως ονειρευόταν και ποθούσε, τα πράγματα θα ήσαν διαφορετικά. Γιατί ο Αρχιμανδρίτης Ανθίμος ήταν πρόσωπο με τέτοιες ευκαιρίες στη ζωή του, που του επέτρεφαν να γνωριστεί και να συνδεθεί με ανθρώπους από τα ανώτατα στρώματα της Κοινωνίας, Πατριάρχες, Αρχιεπισκόπους, Αρχιερείς και άλλους Κληρικούς και λαϊκούς, βασιλείς, Προέδρους Κυβερνήσεων και Κρατών και άλλους, με ψηλή θέση και ισχύ. Ήξερε όμως να κινείται και κυρίως να υπηρετεί και τους συνηθισμένους ανθρώπους, ν' αγκαλιάζει τους φτωχούς και πάσχοντες και να προσφέρει πρόθυμα και άοκα την αγάπη του Χριστού προς το ποίμνιο, που κατά διαφόρους καιρούς και τόπους του εμπιστεύθηκε η Εκκλησία.

Ίσως όμως το καθήκον που έλαχε σε μένα, να πω δυο λόγια στην εξοδίό του ακολουθία, να μην είναι τυχαίο. Διότι ανάμεσα σε όλους, που σήμερα με θλιμμένη καρδιά παρίστανται εδώ για να του πουν τα στερνά λόγια του αποχαιρετισμού, εκτός των μελών της οικογενείας του, ίσως είμαι ο μόνος που τον γνωρίζω για σαράντα ολόκληρα χρόνια, από τότε που ήμασταν έφηβοι στο μαρτυρικό νησί της Κύπρου, που τα χρόνια εκείνα αγωνιζόταν ν' αποτινάξει τον Βρετανικό ζυγό και να ενωθεί με την μητέρα Ελλάδα.

Ήμουν τότε τελειόφοιτος του Λυκείου Λάρνακας και ο Ανθίμος, κατά κόσμον Μυρίανθος Ελευθεριάδης, ήταν απλό καλογεροπαίδι στην Ιερά Μονή Αγίου Νεοφύτου. Γνωριστήκαμε σε κάποια εκκλησιαστική ακολουθία και ομολογώ ότι πολύ μ' εντυπωσίασε η σοβαρότητα της εμφάνισης και το ήθος του νέου δοκίμου, η γλώσσα που χρησιμοποίησε, η όλη συμπεριφορά του, που φανέρωναν πως ήταν νέος με φιλοδοξίες, με κλίση στα γράμματα, με ικανότητες και δυναμισμό, με βαθύ πόθο να καταρτισθεί και ν' αφιερώσει τη ζωή του στην υπηρεσία της μητρός Εκκλησίας.

Είναι αλήθεια πως ύστερα από τη σύντομη πρώτη εκείνη εμπειρία, δεν μπορώ να πω ότι υπήρξα ποτέ μέλος του στενού πνευματικού ή φιλικού του κύκλου. Άκουσα, ωστόσο, πως ήταν ενεργό μέλος της Απελευθερωτικής Οργάνωσης της Κύπρου και ότι ήταν πολύ συνδεδεμένος με το αλησμόνητο εκείνο παλληκάρι, τον Ευαγόρα Παλληκαρίδη, που έδωσε τη ζωή του ολοπρόθυμα για την πατρίδα και στο τέλος απαγχονίσθηκε στις Κεντρικές Φυλακές της Λευκωσίας, από τους Βρετανούς κυρίαρχους του Νησιού.

Ύστερα συναντηθήκαμε πολλές φορές στην Αθήνα, όπου μαζί με άλλους νέους, μερικοί από τους οποίους κατέχουν σήμερα υψηλές θέσεις στην Ιεραρχία του νησιού, ήρθαμε για να πραγματοποιήσουμε το όνειρό μας σπουδάζοντας στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Κατόπιν ο Ανθίμος πήγε για μεταπτυχιακή στην Αγγλία και μετά από σύντομο διάστημα επέστρεψε στην Κύπρο, όπου ανέλαβε καθήκοντα πρωτοσυγκέλλου της Ιεράς Μητροπόλεως Κιτίου. Τα χρόνια εκείνα ήταν πολύ δύσκολα, γιατί μολονότι το νησί απέκτησε ανεξαρτησία, εντούτοις το εθνικό όνειρο των νέων της εποχής μας, η Ένωση της Κύπρου με την μητέρα Ελλάδα, δεν πραγματοποιήθηκε. Και όπως αποδείχθηκε και καθώς φοβόμασταν από την αρχή, η ανεξαρτησία αυτή εγκυμονούσε σοβαρούς κινδύνους και το χειρότερο έδωσε την ευκαιρία σε μερικούς Κυπρίους ν' αποπροσανατολιστούν από το εθνικό μας πιστεύω και τα πατροπαράδοτα ιδεώδη μας, που είχαν ως τότε, περνώντας διά πυρός και σιδήρου, διαφυλαχθεί σαν κόρη οφθαλμού. Μ' αυτό το πρίσμα, νομίζω, πρέπει να ερμηνεύσουμε τη στάση μεγάλης μερίδας Κυπρίων, ανάμεσα στους οποίους συγκαταλέγονταν κι' ο Ανθίμος. Η εσωτερική διαμάχη δεν στρεφόταν εναντίον προσώπων, δεν ήταν προσωπική με στενή έννοια. Οι γνήσιοι αγώνες δεν γίνονται υπέρ ατόμων ούτε εναντίον ατόμων. Γίνονται για υψηλά ιδεώδη. Και αυτό μπορεί να είναι μια απάντηση και μια εξήγηση της στάσης του Ανθίμου καθώς και τώσων άλλων προσώπων στην Κύπρο, τα χρόνια εκείνα.

Μετά απ' αυτά τα δραματικά χρόνια, ξαναήρθε στην Ελλάδα και διορίστηκε προϊστάμενος του περικαλλούς αυτού Ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Παλαιού Φαλήρου, όπου εργάσθηκε δραστήρια και φιλόπινα για μια εικοσαετία περίπου. Τα τελευταία τρία χρόνια της ζωής του, ο Αρχιμανδρίτης Ανθίμος υπηρέτησε ως προϊστάμενος του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου στο Λονδίνο. Και εκεί εργάσθηκε φιλότιμα, έγινε γνωστός στην παροικία και το έργο του έτυχε μεγάλης εκτίμησης από τους πολυπληθείς ομογενείς της Ελληνικής Κοινότητας στη Βρετανία.

Η είδηση του θανάτου του ελύπησε πολύ τον Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων κ.κ. Γρηγόριον, τους εκείσες Αρχιερείς και όλο το πλήρωμα της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων καθώς και όλους, πιστεύω, που τον γνώρισαν στην προσφιλή ιδιαίτερη πατρίδα Κύπρον και άλλου.

Και ιδού! Αυτή τη στιγμή στεκόμαστε μπροστά στο φέρετρό του για να τον αποχαιρέτησουμε. Να ευχαριστήσουμε πρώτα τον Άγιον Θεόν, που βοήθησε ένα μικρό και απροστάτευτο παιδί να εισέλθει στις αυλές της Εκκλησίας, να περιβληθεί το ράσο, να μείνει μέχρι τέλους πιστός και για όλα όσα πρόσφερε κατά το μεγάλο διάστημα της εκκλησιαστικής του σταδιοδρομίας.

Στεκόμαστε μπροστά του μ' ελπίδα που δεν καταισχύνει, μian ελπίδα που πάντα ο Ανθίμος κρατούσε άσβεστη στην καρδιά του και για την οποία έγραφε εκτενή πραγματεία: Ότι ο Σταυρωθείς δι' ημάς τους ανθρώπους και διά την ημετέραν σωτηρίαν, Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, θα δεχθεί πληρίον Του και θ' αναπαύσει ένα πιστό παιδί Του από τους κόπους, τις ανησυχίες και δοκιμασίες του παρόντος βίου.

Οι τραγικές συνθήκες του θανάτου του Αρχιμανδρίτη Ανθίμου Ελευθεριάδη ας μη γεννήσουν μέσα μας ερωτηματικά, ας μη επιτρέψουμε ποτέ ν' αμαυρωθεί η μνήμη του στο ελάχιστον.

Αντίθετα. Ας θυμόμαστε πάντα ό,τι καλό και ωραίο πλούτισε τη ζωή του: Υπέροχες λειτουργίες, αγγελικές ψαλμωδίες, τα μυστήρια της χαράς των γάμων και βαπτίσεων, τις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας και το Χριστό Ανέστη που τόσο ενθουσιωδώς έψαλλε.

Μ' αυτό το πως, ας αντικρύσουμε τη ζωή και το τέλος του Αρχιμανδρίτη Ανθίμου Ελευθεριάδη. Τη στιγμή αυτή, ας ανέλθουμε στο ψηλό και δυσκολοανάβατο σκαλοπάτι της κορωνίδας των αρετών: Της αγάπης που πάντα στέγει, πάντα υπομένει, πάντα ελπίζει, της αγάπης που ουδέποτε εκπίπτει.

Κι' έτσι, λουσμένοι στο φως και τη λαμπρότητα της αγίας αγάπης, ας τον κατευοδώσουμε, στα χέρια του εύσπλαχνου και φιλάνθρωπου Θεού. Αρχιμανδρίτη Ανθιμε, αγαπητέ αδελφέ και συλλειτουργέ, Αιωνία σου η μνήμη!

ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

της Δέσποινας Ελευθεριάδη

Από τις 8 έως τις 16 Ιουλίου 1997 πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα, στις πόλεις της Καλαμάτας και της Αθήνας, η συνάντηση νέων με θέμα "Νέοι και Κοινωνικός Αποκλεισμός στην Ευρώπη" (Youth for Europe - Action A). Η συνάντηση οργανώθηκε από το Κέντρο Ανάπτυξης Μεσοσηνίας με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στη συνάντηση αυτή έλαβαν μέρος νέοι (Έλληνες και ξένοι) ηλικίας 18-30 ετών, από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αγγλία, Ισπανία), και από οργανώσεις Ελλήνων Ομογενών (Αγγλία, Γερμανία, Βέλγιο, Σουηδία) που ασχολούνται ή εργάζονται με νέους.

Επίσης, υπήρξε εκπροσώπηση από την οργάνωση των Συλλόγων Παλιννοστούντων Ποντίων Νότιας Ελλάδας. Οι εργασίες της συνάντησης είχαν στόχο την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι της Ευρώπης αλλά και οι Έλληνες δεύτερης και τρίτης γενιάς, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου ζουν και εργάζονται.

Οι οργανώσεις που έλαβαν μέρος είναι οι ακόλουθες:

* Ομοσπονδία Συλλόγων Ελλήνων Ποντίων Ευρώπης, έδρα Φραγκφούρτη, Γερμανία/αντιπρόσωποι: 1

* Ελληνογερμανικό Κέντρο "Φιλία", έδρα Βερολίνο, Γερμανία/αντιπρόσωποι: 1

* Ομοσπονδία Ελλήνων Βελγίου (τμήμα Νεολαίας), έδρα Βρυξέλλες, Βέλγιο/αντιπρόσωποι: 1

* Ομοσπονδία Ελλήνων Σουηδίας (τμήμα Νεολαίας), έδρα Στοκχόλμη, Σουηδία/αντιπρόσωποι: 2

* Ιερά Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μ. Βρετανίας, έδρα Λονδίνο, Μ. Βρετανία/αντιπρόσωποι: 1

* Οργάνωση "Η Σεβίλη με την Ευρώπη", έδρα Σεβίλλη, Ισπανία, αντιπρόσωποι: 3

* Οργάνωση "Δράση για τους Άστεγους (Νέους) έδρα Ντέβον, Εξητερ, Μ. Βρετανία/αντιπρόσωποι: 2

* Οργάνωση "Νόστος" - Σύλλογοι Παλιννοστούντων Ποντίων Νότιας Ελλάδας, έδρα Αθήνα, Ελλάδα/αντιπρόσωποι: 1

Επίσης, συμμετείχαν εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Νομαρχίας του Νομού Μεσοσηνίας/αντιπρόσωποι: 4, και ένας δημοσιογράφος της τοπικής εφημερίδας.

Εν περιλήψει, η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι, όπως αυτά της κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης, της εκπαίδευσης, της σύνδεσης εκπαίδευσης και επαγγελματικής απασχόλησης, της δυνατότητας απορρόφησης του εργατικού δυναμικού (ανεργία), της εγκληματικότητας, των ναρκωτικών, των μορφών κοινωνικού και φυλετικού ρατσισμού, και τέλος, της δυνατότητας (ή όχι) επίτευξης οικονομικής και επαγγελματικής ανεξαρτησίας.

Επίσης, οι Έλληνες δεύτερης και τρίτης γενιάς φαίνεται να αντιμετωπίζουν πιο εξειδικευμένα προβλήματα, όπως την διατήρηση και ενδυνάμωση της εθνικής τους ταυτότητας, η οποία δοκιμάζεται και κοινωνικά και σε ατομικό επίπεδο, καθώς ρατσιστικές εκδηλώσεις κάνουν όλο και συχνότερα την εμφάνισή τους σε αρκετές χώρες. Τα προγράμματα των

τμημάτων νεολαίας των Ομοσπονδιών, όπως θα φανεί πιο κάτω, προσπαθούν να κρατήσουν τις ρίζες της παράδοσης και τις μνήμες ζωντανές παραμένοντας ωστόσο ευαίσθητοι δέκτες των σύγχρονων αναγκών αυτών των νέων Ελλήνων, ώστε να γίνουν ενεργά μέλη αυτών των κοινωνιών.

Πιο αναλυτικά, το πρόγραμμα των εργασιών της συνάντησης είχε ως ακολούθως:

Μετά την άφιξη των εκπροσώπων στην Αθήνα (8 Ιουλίου) και την μετάβασή τους στην πόλη της Καλαμάτας (9 Ιουλίου), η πρώτη μέρα των εργασιών πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη 10 Ιουλίου.

Μετά την παρουσίαση των επιμέρους οργανώσεων και των λοιπών συμμετεχόντων (και με την παρουσία του τοπικού τηλεοπτικού καναλιού) και προτού γίνει η τοποθέτηση της κάθε οργάνωσης ξεχωριστά, ο πρόεδρος του Κέντρου Ανάπτυξης Μεσοσηνίας κ. Σπύρος Δημάκης αναφέρθηκε στους άξονες δράσης και τους στόχους αυτού του προγράμματος.

Σύμφωνα με όσα είπε ο κ. Δημάκης, το πρόγραμμα "Οι Νέοι για την Ευρώπη" που απευθύνεται σε νέους, πολίτες της Ευρώπης, ηλικίας 18-30 ετών, έχει απώτερο στόχο την μορφωτική/εκπαιδευτική ανάπτυξη και τη συνεργασία των νέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια πρώτη φάση και με χώρες της Μεσογείου (Κύπρος, Αίγυπτος, Τουρκία κ.α.) και της Ανατολικής Ευρώπης σε μια μεταγενέστερη φάση.

Η παρούσα φάση έχει σκοπό την ενδοκοινωνική επικοινωνία των νέων α) μέσα από ανταλλαγές και συναντήσεις αρχικά (όπως η παρούσα συνάντηση), β) μέσα από πρωτοβουλίες και ερευνητικά προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και διαχειριζόμενα από τους ίδιους τους νέους έπειτα, και γ) τέλος μέσα από περιόδους εθελοντικής εργασίας σε διευρωπαϊκό επίπεδο όπου θα έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν την δημιουργικότητα και την συλλογικότητά τους.

Σε χρόνο μελλοντικό το πρόγραμμα στοχεύει στην συνεργασία με νέους από χώρες της Λατινικής Αμερικής και από Δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Κατόπιν μίλησαν οι εκπρόσωποι της Νομαρχίας Μεσοσηνίας. Εδώσαν ιστορικά και δημογραφικά στοιχεία του νομού καθώς και της γενικότερης ιδιομορφίας της σύγχρονης ιστορίας και ανάπτυξης της Ελλάδας όπου Έλληνες και ξένοι τα συνέκριναν με την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα σήμερα. Επίσης παρέθεσαν τα ποσοστά ανεργίας και του εργατικού δυναμικού του νομού και μίλησαν για το είδος της εργατικής απασχόλησης και τους διάφορους τομείς της παραγωγής. Έμφαση δόθηκε στους τρόπους ανάπτυξης και ειδικότερα στον τομέα του τουρισμού.

Στη συνέχεια, ο εκπρόσωπος του ελληνογερμανικού Κέντρου "Φιλία" μίλησε για την συγκρότηση και τους στόχους του πρωτότυπου αυτού εγχειρήματος.

Το Κέντρο "Φιλία" δέχεται Έλληνες αλλά και Γερμανούς νέους (περίπου το 1/3 των μελών είναι Γερμανοί) οι οποίοι, έχουν μ' αυτόν τον τρόπο, ένα στέκι όπου μπορούν να συναντώνται, να παίρνουν συμβουλές για θέματα κοινωνικής ένταξης, επαγγελματικής αποκατάστασης, σχέσεων (προσωπικών αλλά και με την οικογένεια). Επίσης

παρέχεται υποστηρικτική σε άτομα που κάνουν χρήση ναρκωτικών ουσιών ή γίνονται δέκτες ρατσιστικής συμπεριφοράς.

Το κέντρο διοργανώνει πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως τις "Ημέρες Ελληνικού Κινηματογράφου" με συγκεκριμένη κάθε φορά θεματολογία, συζητήσεις, γλέντια κτλ., και προσπαθεί να διατηρεί σχέσεις με τοπικούς παράγοντες όπως το Τοπικό Εθνικό Πανεπιστήμιο, το οποίο προσφέρει στα μέλη του Κέντρου την ευκαιρία να παρακολουθούν επιμορφωτικά σεμινάρια.

Κατόπιν, ο εκπρόσωπος του τμήματος νεολαίας της Ομοσπονδίας Ποντίων Ευρώπης παρουσίασε τους στόχους και το έργο της οργάνωσής τους. Συγκεκριμένα, η ομοσπονδία διαθέτει αντιπροσώπους σε άλλες χώρες της Ευρώπης (με ετήσιες συναντήσεις) και διοργανώνει: φεστιβάλ ποντιακών χορών, σεμινάρια εκμάθησης αυτών των χορών, πολιτική δράση όπου χρειάζεται, απονομή υποτροφιών, συμβουλευτική για θέματα επαγγελματικής αποκατάστασης και κοινωνικής ένταξης (με έμφαση στα φαινόμενα ρατσισμού).

Στη συνέχεια, ο εκπρόσωπος του τμήματος νεολαίας της Ομοσπονδίας Ελλήνων Βελγίου παρουσίασε το έργο που επιτελεί ο τομέας αυτός για τους Έλληνες δεύτερης και τρίτης γενιάς, αν και ο αριθμός τους είναι σχετικά περιορισμένος σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα, ο τομέας νεολαίας προσφέρει: μαθήματα εκμάθησης παραδοσιακών χορών και μουσικών οργάνων, λειτουργία θεατρικής ομάδας, διοργάνωση φεστιβάλ για ανακάλυψη νέων ταλέντων. Επίσης, παρέχει υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και επαγγελματικής εκπαίδευσης υπό την μορφή σεμιναρίων (management και computers). Τέλος, προσφέρει μαθήματα εκμάθησης (και τελειοποίησης) της Ελληνικής γλώσσας σε Έλληνες αλλά και Βέλγους.

Επειτα, μίλησαν οι εκπρόσωποι του τμήματος νεολαίας της Ομοσπονδίας Ελλήνων Σουηδίας. Πρόκειται για μια σχετικά νεοϊδρυθείσα παροικία Ελλήνων μεταναστών, και οι δύο εκπρόσωποι έδωσαν πληροφορίες για την δημιουργία αυτής της παροικίας, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Σουηδικής κοινωνίας και την αντιμετώπιση που τυγχάνουν οι ξένοι σ' αυτήν. Οι στόχοι του τμήματος νεολαίας συνδέονται με την ενδυνάμωση των προληπτικών δεσμών με την Ελλάδα (μέσω εκδηλώσεων και μαθημάτων της ελληνικής γλώσσας) και την περαιτέρω κοινωνική ένταξη των Ελλήνων νέων. Τέλος, οι δύο εκπρόσωποι αναφέρθηκαν στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι έλληνες νέοι όπως: ρατσιστικά φαινόμενα στα σχολεία και την αναζήτηση επαγγελματικής αποκατάστασης, τα ναρκωτικά και τις σχέσεις (προσωπικές και οικογενειακές).

Μετά μίλησε η εκπρόσωπος της Ομοσπονδίας των Συλλόγων Παλιννοστούντων Ποντίων Νότιας Ελλάδας "Ο Νόστος". Οι Σύλλογοι Ποντίων δημιουργήθηκαν την τελευταία οκταετία, όπου σημειώθηκε μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα από τις Δημοκρατίες της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης προς την Ελλάδα, με έξαρση στην διετία '91 - '93. Εξέθεσε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν όπως: οικονομικές δυσκολίες, κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση, επαγγελματική αποκατάσταση και εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Επίσης, στερούνται υποστηρίξεις για άτομα που κάνουν χρήση ναρκωτικών ουσιών καθώς και για άτομα μεγαλύτερης ηλικίας που αντιμετωπίζουν αναλογικά περισσότερα προβλήματα.

Τέλος, οργανώνουν δραστηριότητες για να

διατηρήσουν τα έθιμα και τις παραδόσεις τους ζωντανές.

Στη συνέχεια οι εκπρόσωποι της οργάνωσης "Η Σεβίλλη με την Ευρώπη" παρουσίασαν την δομή, τις δραστηριότητες και τους στόχους της οργάνωσής τους.

Η οργάνωση ασχολείται με παιδιά και νέους που αντιμετωπίζουν προβλήματα με τις οικογένειές τους (λ.χ. γονείς αλκοολικοί ή που κακομεταχειρίζονται τα παιδιά), με χρήση ναρκωτικών ουσιών, ή παιδιά ορφανά. Διοργανώνουν συναντήσεις προς επίλυση αυτών των προβλημάτων καθώς και παραπομπές όπου κρίνεται απαραίτητο. Επίσης ασχολούνται και με άλλα προβλήματα όπως ο ρατσισμός (προς ομάδες κοινωνικά αποκλεισμένες όπως φυλακισμένοι, ομοφιλόφυλοι κ.ά.), η ξενοφοβία (στην περιοχή υπάρχει σημαντικός αριθμός αθίγγανων) και η προστασία του περιβάλλοντος. Οι απασχολούμενοι στην οργάνωση (που είναι κατά βάσιν εθελοντική) υποβάλλουν προτάσεις και προγράμματα αναζητώντας την χρηματοδότησή τους (π.χ. ανακύκλωση). Επίσης διοργανώνουν εκδρομές, περιηγήσεις με ποδήλατα κτλ. Η οργάνωση έχει επίσης συμμετάσχει σε προγράμματα τοπικών και εθνικών ανταλλαγών (λ.χ. με Ολλανδία, Αγγλία) με θέματα όπως τα ναρκωτικά, το αλκοόλ, τον ρατσισμό, την κοινωνική απομόνωση, τα πολιτιστικά δρώμενα. Τέλος, παρέχουν πληροφοριακό υλικό σε άτομα που επισκέπτονται ή μένουν για λίγο χρονικό διάστημα στην Ανδαλουσία.

Επειτα, οι εκπρόσωποι "Δράση για τους άστεγους" μίλησαν για την οργάνωσή τους που εδρεύει στο Ντέβον, Έσσεξ της Μ. Βρετανίας. Αρχικά έδωσαν κάποιες γενικές φύσεις πληροφορίες που αφορούν την διαμόρφωση της περιοχής αυτής. Πρόκειται για μια οργάνωση στην οποία οι εργαζόμενοι είναι κατά κύριο λόγο εθελοντές. Ο στόχος τους είναι κυρίως η ανεύρεση στέγης αλλά και υποστηρικτικά προγράμματα για άστεγους νέους μέχρι 21 ετών που για οποιοδήποτε λόγο δεν έχουν στέγη. Είναι πολύ πιθανόν οι νέοι αυτοί να αντιμετωπίζουν επιπλέον προβλήματα όπως ναρκωτικά, προβλήματα με την αστυνομία, εγκληματικότητα κ.α. Οι νέοι αυτοί είτε έχουν εκδιωχθεί από τις οικογένειές τους ως ανεπιθύμητοι είτε έχουν φύγει εκουσίως αφού έχουν υποστεί σωματική ή άλλου είδους κακοποίηση. Τα προγράμματα τους απευθύνονται σε κάθε άστεγο άτομο ανεξαρτήτως ηλικίας, φυλής ή κοινωνικής τάξης. Όπως είπαν οι δύο εκπρόσωποι, η οργάνωση αντιμετωπίζει δυσχέρειες οικονομικής φύσης καθώς επίσης και την αρνητική στάση της κοινωνίας να δεχθεί αυτά τα άτομα στους κόλπους της (π.χ. ιδιοκτήτες αρνούνται να ενοικιάσουν τα σπίτια τους σ' αυτά τα άτομα ως κοινωνικώς στιγματισμένα).

Τέλος μίλησε η εκπρόσωπος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μ. Βρετανίας. Πιο συγκεκριμένα, παρέθεσε κάποια ιστορικά στοιχεία για την ίδρυση της Ιεράς Αρχιεπισκοπής και την συμβολή της στην διατήρηση και ενδυνάμωση των δεσμών ανάμεσα στους Έλληνες της Αγγλίας και της Μητροπολιτικής Ελλάδας. Για το λόγο αυτό έδωσε κάποια στατιστικά στοιχεία για τις εκκλησίες, τα σχολεία, τις βοηθητικές αδελφότητες, τα κατηχητικά σχολεία και άλλους σημαντικούς παράγοντες που βοηθούν αποφασιστικά στο έργο που επιτελεί η Εκκλησιαστική Αρχή σ' αυτήν τη συγκεκριμένη χώρα.

Συμπληρωματικά, η συζήτηση έδειξε ότι η Ελληνική και Ελληνοκυπριακή Παροικία στην Αγγλία δημιουργήθηκε κάτω από διαφορετικές συνθήκες λ.χ. ύπαρξη παλαιότερων κύκλων πλούσιων και μορφωμένων Ελλήνων και μεταγενέστερη

μετανάστευση, και μάλιστα μαζική, στα πλαίσια της Βρετανικής Αποικιοκρατίας. Αυτοί είναι και κάποιοι από τους λόγους που τα κρούσματα ρατσιστικής στάσης και συμπεριφοράς είναι λιγότερο έντονα στην Μ. Βρετανία εάν συγκριθούν με αυτά που παρουσιάζονται σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Οι εργασίες της συνάντησης συνεχιζήθηκαν την Παρασκευή, 11 Ιουλίου, με την παρουσίαση, των θέσεων των μελών της Νομαρχιακής Αρχής του νομού Μεσσηνίας καθώς και με συζητήσεις επί των ουσιαστικών προβλημάτων όπως αυτά τέθηκαν από τις επιμέρους οργανώσεις την προηγούμενη μέρα.

Τα μέλη της νομαρχιακής Αρχής μίλησαν για τον κοινωνικό αποκλεισμό στον Νομό Μεσσηνίας. Συγκεκριμένα κοινωνικές ομάδες όπως οι αθίγγανοι, πρώην κατάδικοι, άτομα με ειδικές ανάγκες, παραμένουν άνεργοι - προστιθέμενοι στην ήδη υπάρχουσα και διογκούμενη ανεργία - χωρίς τη δυνατότητα πρόσβασης στην εκπαίδευση, στις υπηρεσίες και, ως συνέπεια, στα πολιτιστικά δρώμενα κ.ο.κ. Έτσι, φαινόμενα όπως αυτά του ρατσισμού, των ναρκωτικών και της κοινωνικής απομόνωσης γίνονται όλο και πιο έντονα.

Στη συζήτηση που ακολούθησε, διαφάνηκε η ομοιότητα των προβλημάτων τα ο ποία διατυπώθηκαν από τις επιμέρους οργανώσεις. Επίσης, έγινε μια προσπάθεια ανεύρεσης αιτιών (ιστορικών, κοινωνικών, τεχνολογικών, γεωγραφικών, πολιτισμικών κ.τ.λ.) τα οποία δείχνουν να προκάλεσαν αλλά και να συντηρούν τα προβλήματα των νέων. Οι μεγάλες μετακινήσεις των πληθυσμών (μεταναστεύσεις), οι αυξανόμενες ανάγκες εκπαίδευσης και εξειδίκευσης, ο ρόλος και η παντοδυναμία των ΜΜΕ στις χώρες αυτές καθώς και η ομοιομορφία των μοντέλων συμπεριφοράς και στερεοτύπων ζωής, ήταν κάποιοι από τους άξονες γύρω από τους οποίους περιστράφηκε η συζήτηση.

Ειδικότερα για την Ελλάδα, η συγκεκριμένη ιστορική, κοινωνική εξέλιξη, η γεωγραφική της θέση (σταυροδρόμι ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση) καθώς και η σχέση της με την Ευρωπαϊκή Ένωση έδωσαν το έναυσμα για μια ακόμα συζήτηση για τα προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού των Ελλήνων νέων. Οι διαφορετικές εμπειρίες των εκπροσώπων έδωσαν μια ευρύτητα απόψεων, η οποία πρόσφερε ξεχωριστή ώθηση στην συζήτηση. Έτσι, παρά τις κοινωνικές, ιστορικές, πολιτισμικές διαφορές, Έλληνες και ξένοι εκπρόσωποι συνέβαλαν ουσιαστικά στο να ξεφύγει η συνάντηση αυτή από στεγανά πλαίσια (ανταλλαγή εμπειριών, δηλαδή) και να πάρει την μορφή μιας από κοινού προσπάθειας προς την κατεύθυνση της σαφούς, ευκρινούς διατύπωσης και κτανόησης των υπαρχόντων προβλημάτων.

Τό Σάββατο, 12 Ιουλίου, οι εκπρόσωποι των οργανώσεων μαζί με την οργανωτική επιτροπή του Κέντρου Ανάπτυξης Μεσσηνίας επισκέφτηκαν τον Δήμαρχο Καλαμάτας κ. Μαλαμπάνη.

Κατά την διάρκεια αυτής της επίσκεψης, που κράτησε μια ώρα περίπου, ο κ. Δήμαρχος ενημερώθηκε για τις επιμέρους οργανώσεις και το έργο τους καθώς και για τις μέχρι τούδε εργασίες της συνάντησης. Τέλος, ευχαρίστησε τις οργανώσεις για το ενδιαφέρον που έδειξαν να συμμετάσχουν στην συνάντηση και παρέδωσε πληροφοριακό υλικό για την πόλη της Καλαμάτας.

Την Κυριακή, 13 Ιουλίου, πραγματοποιήθηκε περιήγηση και μονοήμερη εκδρομή σε περιοχές της Μάνης που έδωσε την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να επικοινωνήσουν σ' ένα πιο ανεπίσημο επίπεδο και τους έφερε πιο κοντά σαν μια παρέα νέων ανθρώπων.

Την Δευτέρα, 14 Ιουλίου, έγινε η επιστροφή των εκπροσώπων στην Αθήνα.

Την Τρίτη, 15 Ιουλίου, ήταν η τελευταία μέρα των εργασιών της συνάντησης. Στην διάρκεια της συζητήθηκαν οι εντυπώσεις και τα συμπεράσματα από τις προηγούμενες μέρες των εργασιών. Το σημαντικό ήταν ότι διαφάνηκε η επιθυμία όλων των συμμετεχόντων να υπάρξει μια συνέχεια στην όλη προσπάθεια. Επίσης, ότι μελλοντικά θα μπορούσε να επεξεργαστεί δεδομένα και να προτείνει συγκεκριμένα προγράμματα ή να αναλάβει σχέδια δράσης.

Με το τέλος των εργασιών, η ομάδα των συμμετεχόντων επισκέφθηκε τους χώρους της Ακρόπολης και της Αρχαίας Αγοράς.

Τέλος, την Τετάρτη 16 Ιουλίου έγινε η αναχώρηση των συμμετεχόντων.

Αύγουστος, 1997

ΤΕΛΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΤΗ

Με μεγάλη επιτυχία έγινε η τελική γιορτή των εξετάσεων του Παροικιακού Ελληνικού σχολείου του Αγίου Ιωάννη του Βαπτιστή στο μεγάλο χωλ της εκκλησίας την Παρασκευή, 4 Ιουλίου 1997 το βράδυ. Παρέστησαν πλήθος γονέων, δασκάλων και άλλων προσκεκλημένων. Η εορτή του Σχολείου άνοιξε με προσευχή από τους ιερείς του Ναού. Ακολούθησε χαιρετισμός και έκθεση της ληγούσης σχολικής χρονιάς από τον Διευθυντή του Σχολείου Αρχ. κ. Λεόντιον Αριστοτικό. Ο Πρόεδρος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής κ. Χαράλαμπος Κυριακίδης απύθυνε σύντομο χαιρετισμό και στη συνέχεια ο δάσκαλος του σχολείου και μέλος της Ελλαδικής Εκπαιδευτικής Αποστολής κ. Γιάννης Παναγάκος μίλησε για τα πεπραγμένα της ληγούσης σχολικής χρονιάς εν σχέσει με το εκπαιδευτικό, θρησκευτικό, εθνικό και εκπολιτιστικό έργο του σχολείου. Ακολούθησε ένα πολύ ωραίο δραματάκι διασκευασμένο από τα παιδιά της Ε' τάξης και τα παιδιά του G.C.S.E. του ποιήματος του Βασίλη Μιχαηλίδη "Η Χιώτισσα". Τα παιδιά υποδύθηκαν τους ρόλους τους θαυμάσια, όπως του μπέη, της Κιουλασπάς, της γριάς που βοήθησε στη φυγή των σκλαβωμένων δύο χιώτισσων. Η παράσταση συνοδευόταν από μουσική. Η δασκάλα που το διδασκε ήταν η δνις Κάτια Λοΐζου, της Κυπριακής Εκπαιδευτικής Αποστολής. Στη συνέχεια ακολούθησαν απαγγελίες και τραγούδια από τα παιδιά του σχολείου και η όλη τελετή έκλεισε με ομιλία από τον Πρόεδρο της Εφορείας του Ελληνικού Σχολείου κ. Ανδρέα Ιωάννου και Κυπριακού και Ελληνικούς χορούς που διδασκε ο χοροδιδάσκαλος κ. Μιχάλης Κάκουρος. Τα τραγούδια τα διδασκε η δασκάλα κ. Βάσω Μαντά. Ακολούθως εδόθησαν τα ενδεικτικά και τα απολυτήρια στα παιδιά από τους δασκάλους τους και στη συνέχεια δόθηκε δείπνο που παρέθεσε η σχολική επιτροπή στους δασκάλους. Η όλη γιορτή ήταν μια από τις πιο καλές που παρουσίασε το σχολείο στα τελευταία χρόνια.

Γλαύκος Βιολάρης

ENCYCLICAL LETTER BY HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

THE FIFTEENTH OF AUGUST

Dearly beloved,

In a few days time, our Mother Church will invite us to common prayer and petition which, in accordance with tradition, we address to the All-Holy Mother of God, whose Translation to the Heavens and natural transference from the stage of this world we celebrate.

For this reason, the period of the first fifteen days of August is dedicated to the Dormition of the All-Holy One and the event of her death; and this period is accompanied by fasting, extensive prayer and festal manifestations to the God-honoured person of the All-Holy One. The Church ever honours and respects the Saints, Patriarchs, Righteous Ones, Prophets, Martyrs, Apostles, Confessors and all those Sacred and eminent People who have died in the Lord. In the conscience of the Church, they have been sanctified by Divine Grace and have become vessels of the All-Holy Spirit so that they may benefit the human race and daily praise God with their offering.

The All-Holy One, the Mother of God, is the pinnacle of the saints and their glory. She is the joy of the Angels and of the Faithful, since she is "full of grace and blessed among women" who offered herself to the service of God. She bore the Only Begotten Son and Word of God. She became the sacred bridge so that fallen humanity might pass over from earth to heaven. For this reason, the Church hymns and praises the All-Holy One as more honourable than the Cherubim and incomparably more glorious than the Seraphim. The feast of the Dormition of the Mother of God is always accompanied by psalmody and the recitation of the Holy Invocations known as the Little and the Great Supplications. These are sung every evening in our Churches and we beg the All-Holy One both secretly and in worship to participate, hear and take part in human nature and prayer and carry it to the realms of God where she has boldness and participates worshipfully in the praise of the All-Holy Trinity. For this reason prayer, fasting, repentance and sacred humility are associated, press and complete in one body the worship of Orthodox people for the renewal and ascent of our soul and existence from the humble and lowly to the realms of God.

Dearly beloved brethren, we address this letter to you and invite you all to this common prayer and supplication, reminding you all of the great obligation we have as well as the need of elevating our prayer, worship and relations with the True God and our Saviour Christ. Our prayer should be intense and unceasing. We pray for the protection of the Church, for the strengthening of the Community in various ways, for our effective and stable love for the Greek and Sunday Schools; and our concern for spreading and conserving the Christian and Hellenic Tradition.

The Foundation and the 75th Anniversary of the Sacred Archdiocese of Thyateira and Great Britain is a true blessing and gift of God. It must be the reason for a renewal and elevation of our spirituality; to come nearer to God, to know Him better; to become participants in His love and charity which the Church proclaims daily through the Divine Liturgy, ceaseless prayer, the study of the Gospel, psalm-singing, spiritual training and exercise; within the framework of Divine Worship and the meaning and care for the Holy Table and for the Seat of Teaching, we are invited to increase our voluntary, material, moral and active contribution and our interest for the common good, the Community, the Church, the Greek and Sunday Schools, Education. In this way, God is worshipped in the correct way, in truth and spiritually; and mankind is civilised. He learns to overcome himself, his human inadequacies and weaknesses, he becomes the bearer of a high form of life just as in the Apostolic Age with the first Christians, Martyrs, Monks and all the Saints throughout the ages.

Our relationship with God, beloved brethren, is achieved through ceaseless prayer and our communion with the Saints, chief of whom is the Lady Mother of God whom with such grace and power the poet extols referring to her as 'the living Book of Christ, sealed in the spirit, vessel of joy, redress of Adam, palace of the only King, she whose flower was the rose that does not wither'. It is for this reason that, together with the poet of the Church, we repeat and plead: "By many temptations I am held fast, and seeking salvation come for refuge in flight to you, O Mother of God's own Word and Virgin, from my dread dangers and troubles now rescue me".

Closing this Encyclical-letter on the occasion of the celebrations of the first fifteen days of August, I invite and advise you all to remember in your prayers the Rulers, Leaders and all those in civil and political authority; that you remember and commemorate the Bishops, Priests and Deacons, children and young people, students and teachers, the sick, those imprisoned, those held captive, those who are missing and all those who are in need of prayer and our active love. In this instance, you should apply the words of the Apostle: Be always joyful; pray continually; give thanks whatever happens; for this is what God ... wills for you" (1 Thess.5,16-18, NEB).

Being filled with these sacred thoughts, I address this letter to you; and, praying for your health, I remain, With much love in the Lord and prayers.

The newly acquired building, with its members, of the Greek Cypriot Brotherhood of London.

ARCHBISHOP GREGORIOS' VISITS TO ENGLISH-SPEAKING PARISHES

During July and August, His Eminence the Archbishop had the opportunity to visit a number of the Archdiocese's English-speaking Orthodox Communities in various parts of the country.

At the beginning of July, he consecrated the church of the 318 Holy Fathers of the First Oecumenical Council of Nicaea and St. John the Baptist in Sutton near Shrewsbury. The building itself probably dates from the late 12th or early 13th century; and, prior to being acquired for the nominal sum of £50.00 by the Orthodox Church in 1994, it had not been in regular use for over 100 years. As a result, it was in an extremely poor state of repair, and was in fact being used as a barn. Between 1994 and 1997, the local parish under Father Stephen Maxfield worked tirelessly to raise the money to restore and refurbish the building, and in addition received substantial grants from English Heritage, the Historic Churches' Preservation Trust, the St. Nicholas' Educational Trust, the Pilgrim Trust and the Shropshire Historic Churches' Trust. During the restoration, remains of 14th century wall-paintings were uncovered, including a dramatic representation of the murder of Thomas a Becket, a late twelfth-century Roman Catholic Archbishop of Canterbury.

The Archbishop's visit to the parish began on Saturday, 5th July, with the short ceremony of the deposition of the relics that would be placed within the Holy Table the following day and Great Vespers. Afterwards, he was able to meet a number of the people who had attended the service at a small reception held in a marquee that had been put up near the church. Later, he was entertained to supper by the Community at an hotel in Atcham, tranquilly situated beside the River Severn and near the ancient church of St. Eata.

The next morning, he conducted the ceremony of consecration. This was preceded by a triple procession around the outside of the church with the relics, which were then sealed within the Holy Table. This was then ceremonially washed, perfumed and anointed with Holy Chrism, following which it was vested. The ceremony concluded with the anointing of the church's inside walls with Holy Chrism and the lighting of lamps. Following this, the Archbishop celebrated the Divine Liturgy. In addition to the priests and deacons of the Archdiocese, recently-ordained English-speaking priests from the Patriarchate of Antioch also participated. Appropriately, English was the principal language used throughout the services, which had been specially translated for the occasion by Archimandrite Ephrem of Chorlton-cum-Hardy.

Afterwards, the Archbishop partook of the excellent lunch that was offered to all those who had attended the service and which was served in the marquee. At the end of the meal, he expressed his congratulations to the clergy and their families, the members of the church's committee and their assistants, the choir-mistress and her assistants, those who had provided the meal, and all those who had clearly spent so much time and energy in making the necessary arrangements and preparations. The Community responded by giving the Archbishop a number of gifts, including a mulberry tree intended for the gardens of Thyateira House. Among those present at the service on Sunday were the Mayor and Mayoress of Shrewsbury and Atcham; and the Mayor, who had an extensive knowledge of parish churches and their architecture, was one of those who spoke after the meal.

His Eminence then went briefly to visit New Zealand-born Brother Aidan at the Hermitage of Ss. Antony & Cuthbert near Gatten. The Hermitage, housed in former farm buildings that have been refurbished by Brother Aidan, is situated below the Stiperstones (which are dominated by a rock formation known locally as the Devil's Chair). Brother Aidan supports himself by carving and icon painting, and the front of the Holy Table in the newly-consecrated church is an example of his work as are some of the icons both there and at the Hermitage.

The following Sunday (14th July), His Eminence celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John of Kronstadt in

Bath, it being his first visit to this particular parish. At the end of the Divine Liturgy, he conferred the order of Oeconomos (Steward) on Father Yves Dubois, the parish priest, in recognition of his more than thirty years dedicated service in the priesthood.

Later, he visited the nearby Convent, also dedicated to St. John of Kronstadt, being received by Sister Sarah, who described her daily life there as well as her service to the parish which is carried out in the spirit of that performed at the beginning of this century by the Grand Duchess St. Elizabeth the New Martyr, who is particularly venerated at the Convent, being deemed its secondary patron.

Returning to the church, he was entertained with a short concert of music performed by younger members of the congregation; and he then had lunch with those who had been present at the Liturgy. The family atmosphere both in the church and at this gathering was particularly impressive.

In the afternoon, he travelled to Bristol where he presided at Vespers in the church of the Nativity of the Mother of God. Afterwards, he met members of the congregation to discuss both the various projects that are to be undertaken by the parish in the near future and the urgent repairs that need to be done to the eastern part of the church-building, which dates from the last century.

On 20th August, he returned to Bath to hold a meeting with the clergy who serve the parish of St. John of Kronstadt and to preside at Vespers in the church. Despite the fact that it was a weekday, there was a sizeable congregation at the service. Afterwards, he again had the opportunity to meet members of the parish.

After spending the night in the beautiful Somersetshire village of Wellow, he travelled to Donhead St. Mary in Wiltshire where he celebrated the Divine Liturgy in the local Anglican parish church for those participating in the Orthodox Youth Camp being run there for children between the ages of 5 and 11 and which was organised by the parish in Bath. Afterwards, he was present at a play imaginatively performed by these children, and which traced the life of Moses from his birth to the exodus from Egypt. Later, he had lunch with the children, who presented him with a commemorative 'Burning Bush' plant for the gardens of Thyateira House. Once again, the Christian family atmosphere was particularly prominent.

The following day, he travelled to Wales to preside at the funeral of Presbyter Barbara Barter, wife of Protopresbyter Alban Barter of the parish of St. Barbara in Chester, who had passed away on 14th August. The service was held in the Anglican church of Ss. Mwrog & Mary in Llanfwrog (Denbighshire), with English and Greek being used in addition to the local Welsh. Igoumen Deiniol of Blaenau Ffestiniog spoke movingly about the presbyteria at the start of the service, which was attended not only by her family and friends, but also by representatives of the various organisations and charities with which she had been associated and who filled the church to capacity. In continuation, the Archbishop presided at the interment in the cemetery situated opposite the church and which overlooks the beautiful Vale of Clwyd.

Whilst in Wales, His Eminence had the opportunity to visit the Anglican Collegiate Church of St. Peter in Ruthin, and the Anglican Church of St. Collen (with its exquisite carved roof) and the Roman Catholic Church of the Holy Cross in Llangollen.

The general impression gained from these pastoral visits was one of spiritual vitality and steady expansion within the parishes that were visited, as well as the dedication of the hardworking clergy, the high standard of the choirs, and the enthusiasm of the faithful together with their heartfelt gratitude for the possibility as native-born Orthodox who belong to the Oecumenical Patriarchate through the Archdiocese of Thyateira and Great Britain to use their own languages in the worship of the Triune God not only in the Divine Liturgy but also in less frequent services such as the consecration of a church. However, if there is one 'picture' that remains from these visits, it is of the affection that the young people showed to our Archbishop and of his genuine rapport with them.

THE GREEK ORTHODOX CHURCH OF THE 318 HOLY FATHERS OF NICEA

by Father Stephen Maxfield

Early History

We do not know when Christianity arrived in Shropshire. Tradition tells us that St Simon the Zealot came to Britain soon after the arrival of the Roman Legions (43 AD.) but his activities are related to Yorkshire. What we do know however is that the Romans established a very substantial city about five miles East of Shrewsbury at what is now called Wroxeter. It was called Viroconium Cornovii and was the fourth largest city in Britain. The words 'Wroxeter' and 'Wrekin' (the hill that dominates East Shropshire) are directly derived from Viroconium. Probably it was pronounced 'Wrekonium'.

However the earliest evidence we have for certain is contained in a letter inscribed on a lead tablet that was found in the King's bath at Bath - Aquae Sulis, dating from about the mid fourth century. It is from a man called Vinisius, a Christian inhabitant of Viroconium to a woman called Nigra. In the letter he warns her of the arrival of a certain Bilonicus, who he describes as *canem Aarii* - an Arian dog. Not only does this give us evidence of Christians in Viroconium but it also shows us that they were Orthodox and followers of our own 318 Holy Fathers of Nicea in 325 AD., who of course were called together by the Emperor St Constantine the Great to resolve the problem of the Arian heresy.

With the withdrawal of the legions at the beginning of the fifth century a period of considerable political instability followed. However Viroconium continued to flourish for some time. For instance St Germanus of Auxerre came to Britain to counter the teachings of the heresiarch Pelagius in 429 and again in 447. He certainly visited Viroconium, indeed it seems to have been the base for his mission into what is now mid and north Wales. The last British Archbishop of London, Theonas (Teon) fled to Viroconium in 586 when London fell to the pagan Saxons. The range of hills known now as the Stiperstones are called, in Welsh, Carneddi Teon in memory of him. Some of Teon's disciples, including his grandson St Llywelyn, started a monastery at Welshpool, and their mission helped convert mid Wales particularly through the work of their disciples Sts Gwyddfarch and Tysilio.

There have been important excavations at Wroxeter where the Bath House has been revealed. Perhaps more interestingly it is now known that the city was extensively re-planned in the 5th century and a building has been discovered which some suggest was the house of the bishops of Viroconium. At some point the city was abandoned. Two of the very earliest churches in Britain exist close to Viroconium, St Andrew, Wroxeter, and St Eata, Atcham, both dating to at least the 7th century. So as the British migrated westward, abandoning Viroconium, the English moved behind them, being converted in due course following the missionary drive of St Oswald and St Aidan and then St Chad. It was following this period that a monastery for nuns was established at Much Wenlock by St Milburga around 670. The monastery quickly attracted substantial endowments and it is suggested by some authorities that the land which is now the parish of Sutton was part of that endowment.

From excavations in the 1970's we know that Sutton was occupied from prehistoric times and right through the Romano-British period. Amongst a number of interesting finds was a neolithic watercourse which ran to a stone lined basin a few yards South East of Sutton church. It is

suggested that this may have been a pagan site, christianised to become a baptistery. This might account for the siting of our church.

The Middle Ages

What is certain however is that the manor of Sutton remained in the ownership of the monastery at Much Wenlock until the end of the middle ages. It is unthinkable that any monastery would own a manor without erecting some kind of church for the enlightenment of their tenants and we may assume this to be the case in Sutton. It was probably a very simple wooden building and about all we have to show for this period is the ancient stone font. However in the view of some archaeologists there may have been an earlier stone church than the one we see now. This is because the lancet windows in the north wall seem to be set into older walls. In 1086, Sutton was recorded in the Domesday Book as belonging to Wenlock Abbey. By this time of course England with much of the Western half of what had been the Roman empire had now split away from the Orthodox Church and become Roman Catholic. The present church building was certainly built before 1278 because it is recorded in an Inquisition document of that year as St Milburga's. Just before the dissolution of the monasteries Sutton had become a possession of Shrewsbury Abbey. With the Reformation came another change of Faith for the worshippers in our church - protestantism. During this Anglican period it was repaired from time to time particularly at the end of the nineteenth and beginning of the twentieth centuries. However the church was used very seldom. The last recorded burial was in 1857, the last baptism in 1868 and the last marriage in 1870. The furnishings were stripped out, services were held less and less often until by 1948 it became a farmer's store. It was in this condition when it was bought back by its original owners the Orthodox Church for £50. It was in a state of very serious disrepair needing re-roofing, major support to the walls, and re-flooring. All the major work has now been completed.

The Church Building

As you approach the church from the gate into the field what you see is the red brick West face with the medieval door and a wooden lancet window. To the North and South are medieval sandstone walls with three small lancet windows in each. These can be dated to the Early English period (late 12th - early 13th century). Notice that above the windows there are courses of later stonework. We know that by 1538 the church was in poor repair because water was pouring through the roof and running down the walls. It is probably that soon after the dissolution it was roofless and undergoing demolition, this is why five of the six lancet windows have lost their 'gothic tops'. Soon after the dissolution of the monasteries considerable repairs were initiated. The height of the north and south walls were restored and the roof was renewed.

The west wall is something of a problem. We now know from archaeological excavations that the church was originally longer than it now is, probably continuing for a further bay to the west. Whether this had been plundered of its stone, or whether it just collapsed we do not know but at some point a wall was erected including an existing roof truss. It would seem that this first wall was probably a wooden frame with wattle and daub in-fill. The

rest of the church was demolished and squared off. You can still see the original door jambs however. At the beginning of the 18th century this wall was rebuilt in brick. Much of the woodwork is still in place, including the restored roof truss.

The East wall of the church is the least disturbed and is of a similar date to the north and south walls. It has three very fine Early English lancets.

When entering the church you may first notice the plaster covered truss that supports the roof at the east end. This cuts off the top of the central lancet window in a most unpleasing way. This was a Tudor repair. For some reason rather than repairing the East wall properly they inserted this truss to support the roof. Next notice the fine lancet windows with their reveals and then the central truss. This is Tudor work and considered to be very fine. Originally it seems to have been painted a grey green. The roof that you see is almost entirely new but notice that some of the original purlins remain - they are significantly smaller than the modern ones. You will also notice the modern ironwork which runs across the church. This serves two functions: to hold the walls together and to provide the framework for a gallery which we soon hope to build.

You may be struck by the extremely dirty and un-repaired state of the walls. Look closely and you will notice that they are actually designs and what you are seeing is the remains of 14th century wall paintings. Possibly the whole church was once painted with these but now only the area east of the central lancets remain. The design is of vine-like tendrils with small five petalled flowers. These were put on with the help of a stencil. On the north side above the new screen there is a figurative painting showing the murder of one of the Norman archbishops of Canterbury - Thomas-a-Becket. He was murdered in Canterbury cathedral in 1170 by four courtiers of King Henry II for political reasons. The Roman Catholic Pope declared him a saint soon afterwards and a considerable cultus developed with pilgrimages to his shrine in Canterbury Cathedral. We do not know why this subject should have been chosen for our church. One suggestion is that there was local interest in Thomas because Shrewsbury Abbey had numerous important relics associated with him. Experts claim to be able to identify features in this painting. They are not obvious to the unpractised eye. When new, these paintings must have been quite attractive. It is intended that we shall repair and restore these paintings in the near future, which will give a much more pleasing aspect to the church and may allow areas for modern iconographic wall-paintings.

The other ancient feature of note is the stone Saxon font in the North West corner of the church. It is made low like this so that the candidate for baptism could climb into the font and reflects the ancient method of baptism which of course the Orthodox Church continues to use to this day.

Modern Features of the Church

The most striking modern feature in the church is the new icon-screen. This was carved and built by a member of the congregation, using materials found in the church when we bought it, particularly the oak joists supporting the floor and parts of some of the dilapidated pews. The screen is thus made of English oak, and follows the design of many Early English rood screens but has carvings in a Byzantine style, thus reflecting the ancient fabric and the traditions of the Orthodox Church. The gaps in the screen now filled with small reproductions will eventually contain hand painted icons. These will be based on the middle period of Byzantine art such as the 11th century churches of Daphni and Osios Loukas in

Greece. This style is serene, confident and optimistic, characteristics so badly needed in our contemporary society but characteristic of the Orthodox Church today.

The Holy Table is carved in a Byzantine style from three different types of English stone. The design is based on a Holy Table in a Byzantine church in Ravenna.

There is still a great deal to do: the medieval plaster repaired and restored; the gallery built, the old bell cote re-built and many icons need to be painted. All will be done as funds become available.

The Greek Orthodox Community of the Holy Fathers of Nicaea

In 1994, after protracted negotiations lasting some three years Sutton church was bought by the Orthodox Community of the Holy Fathers of Nicaea. This community was founded in 1986 by The Very Rev'd Protopresbyter Alban Barter, the parish priest of St Barbara's Community in Chester, with the help of a small number of Orthodox Christians in the area. Later that year the community was given its own priest and started worshipping on a regular basis. First in Frankwell Methodist Church, then in St Chad's Anglican Church and finally for a short period in Shrewsbury Cemetery chapel. For much of this period we also used the Serbian Orthodox Church of St Nicholas, Barclay Court, Donnington, who provided us with a safe haven through many very difficult times. It was clear that we needed our own church.

Worship in Sutton church started immediately it was purchased, despite a leaking roof, a rubble strewn floor and draughty windows. Services in the winter were a test of endurance. However work started in January 1996 and the community were able to return to the church that August.

The community, which has grown over the years, includes Christians from a wide variety of backgrounds - Greek-Cypriot, English, Russian and Romanian. Apart from regular worship in the church the community publishes a magazine, runs a Greek school, has its own parish priest and runs a range of other activities: catechetical, social and educational. The consecration of our church is the fulfilment of the first part of our life as an Orthodox Christian Community. Our proper work, the bringing of the saving Truth of Christ our God to the World is about to begin.

The Orthodox Community of the Holy Fathers feels a great sense of responsibility towards our church in Sutton. The church founded by our forefathers at least a millenium ago, deserves a better fate than being a farm shed. It is hoped that when the restoration and decoration are completed, in the next millenium, it will not only be an asset to the district of Sutton and the town of Shrewsbury, but also a shining reaffirmation of the Christian Faith of its founders so long ago.

Thanks

The restoration of Sutton Church has been achieved through the generosity of many individuals from around the world. We also received substantial grants from English Heritage, The Historic Churches Preservation Trust, The St Nicholas Educational Trust, The Pilgrim Trust, and The Shropshire Historic Churches Trust. We have also been loaned money on an interest free basis by a number of individuals. We are very grateful to all these organisations and people; not only have they made it possible to restore the church, and to provide us with a home, but they have saved this remarkable old church from total ruin. Thank you.

THE GREEK ORTHODOX CHURCH IN GREAT BRITAIN

by Charis Mettis

Greeks have lived in Great Britain since time immemorial. They originally came here as sailors and merchants; then as missionaries; later as mercenaries (especially after the Fall of Constantinople to the Turks in 1453); and subsequently as students during the long years of the Ottoman rule in Greece and the Greek Islands (1453-1821).

The first organised Greek Orthodox Community, however, was established in London in the 1670s, when a group of some 100 refugees, probably from Mani, led by a priest named Daniel Voulgaris, sought permission from the Church and State Authorities of England to create a Greek Orthodox religious centre in the heart of London. The permission was finally granted in 1677 to Archbishop Joseph Georgirines of Samos who had come to London to have a book of his published. A church was eventually built in Soho Fields, Soho, on a site offered by the then Bishop of London Henry Compton, and with money collected by Archbishop Joseph from various donors. This church, however, was confiscated without reason by the Authorities in 1684 and handed over to the Huguenots to the dismay of the Greek Archbishop who gave vent to his anger over this flagrant injustice in a pamphlet, a copy of which is now in the British Library.

After this setback, the Imperial Russian Embassy offered its hospitality to the Greek community for its religious and communal activities in London until 1837, when they created their own Greek Orthodox Chapel in Finsbury Circus, in the City of London. In 1850, however, they built a new church of their own in London Street in the City, and in 1877 the magnificent Church of the Divine Wisdom (St. Sophia) in Moscow Road, Bayswater. In the meantime the number of Greeks who settled in Britain increased, particularly during the first decades of the nineteenth century, and this not only in London but in other major commercial cities such as Manchester, Liverpool and Cardiff which since then all have their own Greek churches; London (Saint Sophia), Manchester (The Annunciation-1860s), Liverpool (Saint Nicholas-1860s), and Cardiff (Saint Nicholas-1906).

Up to this time, however, these four Greek Orthodox communities had no direct connection with any of the Greek Patriarchates or Autocephalous Churches, although theoretically and canonically they owned their allegiance or came under the jurisdiction of the Oecumenical Patriarchate of Constantinople. For a short period of time (1908-1922), the Oecumenical Patriarchate transferred its rights to the Church of Greece. This irregularity was finally settled when, in 1922, the Holy Synod of the Oecumenical Patriarchate, through the initiative of Patriarch Meletios Metaxakis, created the Diocese of Thyateira, named after the famous See of Thyateira in Asia Minor. London was chosen as its seat, with jurisdiction over Central and Western Europe, and the eminent theologian Germanos Strinopoulos (at that time Rector of the Chalki Theological Academy) was chosen as its first bishop (Metropolitan). Following Germanos Strinopoulos were Athenagoras Kavadas (1951-1962), Athenagoras Kokkinakis (1963-1979), Methodios Fouyas (1979-1988) and the present incumbent of the Archdiocese, Archbishop Gregorios Theocharous (who for the previ-

ous 18 years had been Bishop of Tropaeou, serving in North London).

In the meantime, however, with the number of Greeks increasing rapidly throughout Western Europe after the end of the Second World War, Greek Orthodox Communities were established all over Great Britain, and dioceses were created in France (1963), Germany (1963), Austria (1963), Belgium (1969), Sweden (1974), Switzerland (1982) and Italy (1991). The number of organised Greek Orthodox Communities in Great Britain itself increased from four in 1922 to over 100 to date. At the same time, the Archbishop of Thyateira and Great Britain, and Exarch of Western Europe, Ireland and Malta (as his official title now is), is assisted by six suffragan Bishops, and has over ninety priests and deacons under his direct authority.

The Greek Orthodox Archdiocese of Thyateira and Great Britain is organised on the model of the Oecumenical Patriarchate itself, where the various dioceses under its spiritual control enjoy a high level of autonomy. In other words, the local communities are, more or less, self-governing with the Archdiocese serving as the guiding or rather advisory principal, while the community and church leaders use all their energy and initiative to make sure that the local community is successful in every aspect of religious and social activity.

In this way, each local community has under its direct ownership all property acquired for its religious and educational needs, although the Archdiocese is always fully aware of the affairs and plays a leading role in the varied activities of its parishes throughout the country. Needless to say, the appointment of any priest or churchwarden has to have the prior approval of the Archbishop, and the overall running of the community has to comply with the Rules and Regulations of the Archdiocese which, in turn, comes under the direct jurisdiction of the Oecumenical Patriarchate of Constantinople.

Also, the Archdiocese has under its direct control the "Central Educational Council", the "Youth Organisation", the Ecclesiastical and Catechetical Seminaries, the School of Byzantine Music and Church Cantors, etc. It publishes a weekly Gospel Analysis and the bi-monthly magazine entitled "The Orthodox Herald". It actively participates in all inter-faith committees, of which the Archbishop is invariably a co-chairman. It is also actively involved in the creation of a Greek day school, and shows great interest and initiative in charitable activities.

Also, due to the increased number of non-Greek speaking members, the Archdiocese has published a translation of the Liturgy of St. John Chrysostom in English.

This year we celebrate the 75th anniversary of the foundation of the Holy Archdiocese of Thyateira and Great Britain. Throughout its presence it has protected the faithful and has strengthened them in various ways through the creation of places of worship and academic and other foundations for the protection and development of our spiritual and cultural inheritance.

Today in both Western and Eastern Europe we face catalytic developments in communications, values and population migrations. For these reasons, we need to put forward the re-evangelisation and the instruction of the flock which lives and progresses in multinational and multicultural societies.

THE CHURCH MUSICIAN AND THEOLOGY IN THE WEST

by Gregory C. Atkin

In the May-June 1997 publication of ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ, Fr. Christos Christakis offered us a view of Western Trinitarian Theology, in his article: AUGUSTINE OF HIPPO: THE SPECIAL FEATURE OF HIS TEACHING ON THE TRINITY. In gentle terms, Fr. Christos exposed the roots of the difficulties which Orthodox Theologians have in equating Augustine's Aristotelian view of the All-Holy Trinity with our Platonic perceptions as taught by the Cappadocian Fathers.

Today, however, I wish to present the view that the Church Musician needs to be a theologian as well as a competent musician. Again, and like Fr. Christos, I am offering this short study initially from a Western perspective. I add, however, that the art of following the traditional western liturgical order has parallels with the Orthodox Typikon. One must add, though, that the Western practices are not as complex as those in the Orthodox tradition.

What may make the Western situation more difficult for those of us who consider it from an Orthodox perspective is that, with the wide varieties of approach to worship in the West, many of us will be surprised that liturgical practices can be set upon nothing more than a set framework upon which anything which seems suitable can be appended. Usually, I hasten to add, there is an overt theme relating to the chosen readings and sermon which permeates the service. Hymns, chosen with the set theme in mind, are sung by the congregation, and an anthem or motet, with a similar intention, are sung by the church-choir, if the church is fortunate enough to have a competent choirmaster and group of singers. The first expectation of the Church Musician, after having a proven musical competence, is to have the self-discipline and the interest to select music with texts relating to the theme of the particular service.

Choirmasters of other Western churches, as was earlier implied, build their choir's repertoire upon the set liturgical texts of the church in which they serve. The building up of the repertoire, according to the musical standards to which they aspire, can be a very long and demanding process. In this task, such musicians consequently become liturgical experts, too.

When any music is chosen for a text relevant to movement, the number of the appropriate musical settings of the given text is limited by the length of time needed for the accomplishment of this part of the rite. The selection of such an appropriate setting, necessarily within the capability of the choir, is the choirmaster's responsibility.

This has given us a view of the Church Musician as a liturgically orientated organizer. What, however, is expected of him in other areas related to theology? He has a pastoral responsibility towards his choristers. In cathedrals this is supported by the appointment of a cleric as chaplain to the choristers.

The choirmaster has need of another faculty. From the Orthodox point of view, our singers are faced with a similar enigma relating to the fact that the same words are sung to eight differing, yet liturgically ordered, modes.

Perhaps the idea of singing "Κύριε ἐλέησον" to a minor mode (that initially expresses our great need for God's mercy in a way to which we can easily relate) seems truer to us than the use of a happier major mode which seems so alien to the expression of this same need. The theological significance, however, is related to a shift in our approach to these prayerful words in that, while still maintaining their relevance for our well being and adhering to a sense of appropriate reverence, we express our joy in Almighty God that He hears the prayers of the Church as it truly calls upon Him - a lesson for us all.

ORTHODOX CHURCH OF ALBANIA

The April issue of "News from Orthodoxy in Albania", an occasional publication of the Orthodox Autocephalous Church of Albania, records the activities of His Beatitude Archbishop Anastasios during the "state of emergency" that has been in force in that country since 2nd March.

On 6th March, the Archbishop offered the following simple words of prayer: "No more blood. No to the fighting. No to the arms. No to the hatred. 'And the God of peace will be with you' (Phil.4,9) It is only with self-control, repentance, truth, forgiveness and reconciliation that substantial peace can be secured and the way to a better future be opened. The God of love and peace will not leave us." This message was transmitted on state television.

On 15th March, as what the Archbishop referred to as 'indefinable and uncontrolled dark powers (were) released from even the hearts of common citizens', His Beatitude promised that he would not leave his flock. "I will stay with you always, sharing - in prayer, word and work - the pain and efforts for a society which will be inspired by justice, freedom, love of God and a sincere respect towards every person." This message was also transmitted on state television.

On 30th March, His Beatitude presided at a memorial service for those lost at sea near Otranto, when 83 men, women and children were drowned. He called this accident "An unjustified loss that added to the undue killing of this period. Anyone who despises unprotected people despises the crucified Christ Himself." The following Sunday, ignoring the very real dangers, the Archbishop visited Vlora to serve the Divine Liturgy in the church of St.Theodore there, and afterwards to hold a memorial service for the victims. In continuation, he went to the sea into which he cast flowers in their memory, in accordance with tradition. He then went to visit families, irrespective of religious affiliation, who had lost loved ones in the Otranto tragedy or in the recent violence in the city.

Sadly, the robbery, vandalism and violence have not left the Church in Albania unscathed. While no church has (to date) been damaged, funds for various of the Church's projects has been stolen, some of its property has been occupied, all the materials required for the building of the Ascension Church in a village near Pogradec have been stolen, warehouses have been looted, equipment has been stolen, and the nursery in Korca was robbed of everything. There have also been examples of bravery as the faithful have protected their churches and even the newly-built School of Orthodox Theology at St.Vlash.

With all this in mind, Archbishop Anastasios has reminded the Albanian people that "Those who are faithful must protect, in the name of the living God, the weak, all places of religious worship, schools, and the centres of social welfare and love ... Be without fear! 'Perfect love casts out fear' (1 John 4,18)".

BOOK REVIEW

VASSILIA HILL, "SUCH LOVE LIVES FOREVER"

A sensitively written account of the writer's childhood in German-occupied Greece, of her marriage to Tom, a Devonshire soldier, and of their extremely happy life together until his sudden death in 1987. The first part of the book was written at Tom's request; the second part is a tribute to him.

The author makes no pretence at a literary style, but writes from the heart. This could have proved a handicap, but in the hands of Vassilia Hill it produces an appealing account of a life which appears to have been blessed with much happiness whether with her family in Greece, in her marriage to Tom, or with her children.

The book begins with an account of the writer's childhood in Megalopolis in the Peloponnese, where her father was a teacher of Religion at a secondary school. She goes on to describe the outbreak of war on 28th October 1940; the bombardment of Patras and, later, of Megalopolis together with the privations and sufferings of life in war-torn Greece; and the family's move first to Zakynthos in the Ionian Islands, and then to Patras where her father's uncle, Antonios Paraschis, was Metropolitan. [It is interesting to record that as an archimandrite this hierarch served the Greek Community in London from 1895 until his election to the see of Patras in 1906, where he remained until his death in 1944].

With the liberation of Greece, Vassilia met a nineteen-year-old sapper working in the British Forces' Post Office. His application to marry her resulted in a posting to Palestine; but, some months later, he was able to return to Greece to marry his sweetheart.

The author then describes her fourteen-day voyage to England, and her subsequent life in Devon, where she raised two children and worked part-time in a number of hospitals. Sadly, she tells us nothing of her initial reaction to England and of the difficulties she must have encountered with its language and customs.

Tom seems never to have enjoyed really good health, but he was clearly an industrious and very popular member of the Post Office staff, before taking early retirement in 1981. His death came as a great shock to his family and friends; and it is fitting that a large number of tributes to him by those who knew him are published at the end of the book (which also includes some poems written by his wife in his honour).

A simple story, perhaps, and one that is probably not unique. But here it is told in such a way as to make the reader feel that he has come to know both the author and her husband, and his sudden death leaves one moved and saddened. The writer's trust and confidence in God were to give her strength both then and on other difficult occasions - and, indeed, this faith permeates her book.

However, there is just one very minor criticism. Due to an oversight on p.14, Vassilia's mother's recipe for cooking snails is incomplete! Nonetheless, "Such Loves Lives Forever" can unhesitatingly be recommended to all those who love Greece (or Devon, for that matter).

The new icon-screen of the Greek Orthodox Church of the 318 Holy Fathers of Nicea shortly after building. The blank spaces will eventually all be filled with hand-painted icons.

ΙΟΥΛΙΟΣ

1.Το πρωί τον Σεβασμιώτατο επεσκέφθησαν διαδοχικά ο Πρωτοπρεσβύτερος Alexander Cherney, ο Διάκονος Αθηνάγορας Στυλιανού, καθώς και ο William Downes μετά της συζύγου του και της Ελένης Παύλου. Το απόγευμα τον επεσκέφθησαν η Ολγα Γκιάκα, καθώς και ο Σταμάτιος Εμπειρικός μετά της συζύγου του. Το βράδυ, έκανε αγιασμό στο σπίτι της οικογένειας Νικολάου και Ελένης Μεταξοπού, οι οποίοι, κατόπιν, παρέθεσαν δείπνο προς τιμήν του.

2.Το πρωί τον επεσκέφθησαν διαδοχικά οι Πλοίαρχοι Αθανάσιος Οικονόμου και κ. Νικόλαος Κωστάκης, ο Διάκονος Ιωάννης Γιαπιτζόγλου, η κ. Μαργαρίτα Λονιά, ο κ. Σίμος Ελευθεριάδης μετά του Δημήτρη Παπαδάκη, ο Γεώργιος Παρασκευαΐδης μετά των Χάση Σοφοκλείδη και Ευγενίου Ιονά, καθώς και η Κάτια Τοιμάτη. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ο Αρχιμανδρίτης Μεθόδιος Σαμαριτάκης.

3.Το βράδυ ο Σεβασμιώτατος παρενρέθη σε δεξίωση που έδωσε ο Έλληνας Πρόεδρος Β. Ζαφειρόπουλος προς τιμήν του αποχωρούντος Ακολούθου Αμύνης στην Ελληνική Πρεσβεία Λονδίνου Αθανάσιου Οικονόμου και του διαδόχου του στη θέση αυτή Νικολάου Κωστάκη.

4.Το πρωί τον επεσκέφθησαν διαδοχικά ο αποχωρών Πρόεδρος της Ελλάδος στην Ιρλανδία Αννίβας Βελλιάδης, οι Χρυσάνθος και Δημήτρης Κυριακού, η Αθηνά Τοίμα, ο Μιχαήλ Περατικός, ο Νικόλαος Σεβαστόπουλος μετά της συζύγου του, και οι Διαμαντής Πατέρας, Σάββας Καραγιάννης και Μάριος Μηναιΐδης.

5.Το πρωί τέλεσε επιμνημόσυνη δέηση στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου για τον Κωστή Μ. Περατικό. Αργότερα μετέβη στην πόλη Shrewsbury, όπου τέλεσε τον Εσπερινό και αργότερα παρακάθησε σε δείπνο που παρέθεσε προς τιμήν του η εκεί Κοινότητα των 318 Αγίων Πατέρων της Πρώτης Οικουμενικής Συνόδου της Νικαίας.

6.Το πρωί τέλεσε τα εγκαίνια του Ιερού Ναού των 318 Αγίων Πατέρων της εν Νικαία Πρώτης Οικουμενικής Συνόδου και στη συνέχεια παρακάθησε σε γεύμα που παρέθεσε προς τιμήν του η εκεί Κοινότητα. Αργότερα, επεσκέφθη στο Νοσοκομείο τον ασθενούντα Ανδρέα Βανέλη, και στη συνέχεια τον μοναχό Aidan στο ερημητήριο των Αγίων Αντωνίου και Cuthbert.

7.Το πρωί τον επεσκέφθη στην Αρχιεπισκοπή η Χριστίνα Γαλλούρη. Το βράδυ παρέστη στην τελική γιορτή του Ινστιτούτου Επισμόρφωσης Ωρομίσθιων Δασκάλων στην Κοινότητα Παναγίας Βορείου Λονδίνου.

8.Τον επεσκέφθησαν διαδοχικά ο Παύλος Κουντούρης και ο Σ. Πιερίς. Το βράδυ παρακάθησε σε δείπνο στην οικία του Αρμενίου Αρχιεπισκόπου Yeghishe Gzirian.

9. Παρέστη στα εγκαίνια της έκθεσης για τον ζωγράφο Φώτη Κόντογλου στο Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού.

10.Προέδρευε συνεδρία της Ομάδας Ραδιοφώνων της Αρχιεπισκοπής. Τον επεσκέφθησαν διαδοχικά ο π. Ιωσήφ Παλιούρας και οι Σταύρος Σταυρή και Παναγιώτης Γεωργίου. Το βράδυ παρακάθησε σε δείπνο που οργάνωσε η Κυπριακή Υπάτη Αρμοστεία προς τιμήν του Δρος Ιωάννη Μπρεδήμα, Προέδρου του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης, ο οποίος μίλησε για το Κυπριακό πρόβλημα και το ρόλο της Αμερικανικής Εξωτερικής Πολιτικής και του Κογκρέσου για την επίλυση του.

11.Τον επεσκέφθησαν διαδοχικά ο Προϊστάμενος της Κυπριακής Εκπαιδευτικής Αποστολής Ανδρέας Δαμιανού και ο Ανδρέας Γαλάτης.

13.Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του Αγίου Ιωάννη Κροστάνδης στο Bath, απέναντι με τον τίτλο του Οικονόμου στον ιερέα της Κοινότητας προεσβύτερο Yves Dubois. Στη συνέχεια παρακάθησε σε γεύμα που παρέθεσε προς τιμήν του η τοπική Κοινότητα. Το βράδυ τέλεσε τον Εσπερινό στον Ιερό Ναό Γενεσίου της Θεοτόκου στο Bristol όπου και συναντήθηκε με μέλη της Κοινότητας.

14.Τον επεσκέφθησαν διαδοχικά ο Δρ Bruce Dakowski με τον Κώστα Ιωάννου, και η Σοφία Φαναρίτου. Το βράδυ παρακάθησε σε δείπνο με το ζεύγος Σελήμ και Αγγέλας Hoche.

15.Τον επεσκέφθησαν διαδοχικά η Αίλιαν Δεληβοριά, οι Νικόλαος και Αθανασία Παπαγεωργίου, η Αθηνά Γεωργίου, ο Ανδρέας Παπαδάκης, και ο Κώστας Παπαδόπουλος. Επίσης, προέδρευε συνεδρία των Βοηθών Επισκόπων της Αρχιεπισκοπής.

16.Προέδρευε συνεδρία της Επιτροπής Ανακαινίσεως του κτιρίου

της Αρχιεπισκοπής. Το απόγευμα παρέστη σε μεγάλη κοινωνική εκδήλωση του Συμβουλίου Χριστιανών και Ιουδαίων, και στη συνέχεια ανεχώρησε για το Βουμμενouth.

17.Στο Βουμμενouth φιλοξενήθη από το ζεύγος Σπύρου και Άννας Ιωαννίδου, επεσκέφθη δε το ζεύγος Ανδρέα και Suzan Υδραίου.

18.Τον επεσκέφθησαν ο π. Μάξιμος Τσαγκαρίδης μετά της προεπρίτσας του και του υιού του, π. Θεοφάνους Κώστα. Το βράδυ παρέστη σε μουσική εκδήλωση της χορωδίας "Αδούλωτη Κερύνεια" στο θέατρο Bloomsbury του Λονδίνου.

19.Τον επεσκέφθησαν ο Δήμαρχος και ο Αντιδήμαρχος της Κερύνειας και ο Δήμαρχος Μόρφου. Στη συνέχεια, τέλεσε το μνημόσυνο του Φαίδωνος Καλοδίκη στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Αργότερα τον επεσκέφθησαν διαδοχικά ο Ανδρέας Δαμιανού, ο Γεώργιος Πομακίδης, η Ρόζα Κοβατζή, και ο Ανδρέας Δανηλίδης.

20.Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στην εορτάζουσα Κοινότητα του Προφήτου Ηλία στο Reading και, στη συνέχεια, παρακάθησε σε γεύμα που παρέθεσε προς τιμήν του η Κοινότητα.

21.Μετέβη στο Birmingham όπου προέδρευε συνεδρία των Trustees του εκεί Καθεδρικού Ναού. Στη συνέχεια επεσκέφθη τον Πρωτοπρεσβύτερο Milenko Zebic της Σερβικής Ορθόδοξης Επισκοπής Μ. Βρετανίας και Σκανδιναβικών χωρών. Το βράδυ παρέστη σε ομιλία του Σπύρου Κυπριανού, Προέδρου της Κυπριακής Βουλής, στην Κυπριακή Έστια του Birmingham.

22.Ανεχώρησε αεροπορικά για την Αθήνα.

23.Επεσκέφθη τη Γραφεία της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, όπου είχε συνάντηση με τον Επίσκοπο Μαραθώνος Μελιτών. Στη συνέχεια επισκέφθηκε τον Ελευθέριο Πιστικίδη στο Υπουργείο Παιδείας και αργότερα τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδος Γεράσιμο Αρσένη. Το απόγευμα μετέβη στο Λουτράκι όπου φιλοξενήθηκε από το ζεύγος Σελήμ και Αγγέλας Hoche.

24.Προέστη της νεκρώσιμης Ακολουθίας του Αρχμ. Ανθίμου Ελευθεριάδη στον Ιερό Ναό της Παναγίας Παλαιού Φαλήρου.

25.Παρακάθησε σε γεύμα με τους Λοίτζο και Μαρία Γιαννοπούλου, τον Ενώγγελο Ποθητό και τον Παναγιώτη Γιόρκα. Αργότερα, μετέβη αεροπορικά στην Κύπρο.

26.Ευλόγησε τους γάμους του Φ. Φιλίππου και της Έλενας Σκαλιώτη στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου στον Άγιο Δομέτιο Λευκωσίας. Στη συνέχεια, επεσκέφθη το ζεύγος Προκόπη και Έλλη Παναγιώτου.

27.Εκκλησιάστηκε στον Ιερό Ναό της Αγίας Παρασκευής Λευκωσίας και, στη συνέχεια, παρακάθησε σε γεύμα με το ζεύγος Ανδρέα και Έλενας Παπαβασιλείου. Το απόγευμα ευλόγησε τους γάμους του Ανδρέα Σώζου και της Χριστίνας Μπελινσκή στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου Αγλαντζιάς Λευκωσίας.

28.Επεσκέφθη τον Υπουργό Παιδείας Κύπρου κ. Γεώργιο Χατζηνικολάου. Αργότερα, μετέβη στη Λεμεσό προς επίσκεψη των συγγενών του που ζουν εκεί. Το βράδυ επέστρεψε στο Λονδίνο.

29.Τον επεσκέφθησαν διαδοχικά ο Κωνσταντίνος Ιωάννου, ο Αρχμ. Αναστάσιος Κύρης μετά του Ανδρέα Τομάζου, ο Αρχμ. Εφρέμ Lash, και ο Sean Murphy.

30.Τον επεσκέφθη ο Δρ. Γεώργιος Τριανταφύλλου. Αργότερα, ευλόγησε τους γάμους του Ανδρέα Νικολάου και της Βέρας Σιδερά και, στη συνέχεια, παρακάθησε στο γαμήλιο γεύμα στο ξενοδοχείο Dorchester.

31.Τον επεσκέφθησαν διαδοχικά ο Θεοφίλ. Επίσκοπος Κνανέων Χρυσόστομος, ο Αρχμ. Ιάκωβος Σάββα και μέλη της Επιτροπής της Κοινότητας Παναγίας Nottingham, καθώς και οι Χ. Βενιαμίν και Κ. Ιωάννου.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

1.Τον επεσκέφθησαν ο Νικόλαος και η Evelyn Μπαλάσκα. Στη συνέχεια τέλεσε τη Μικρή Παράκληση στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής και, αργότερα, στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Μετά επεσκέφθη την οικία του Βάσου Χατζηϊωάννου, όπου τέλεσε τον αγιασμό και, στη συνέχεια, παρακάθησε σε δείπνο.

2.Τον επεσκέφθη η Αλεξάνδρα Βογιατζίδου.

3.Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του Σωτήρος στην ομώνυμη Κοινότητα του Woolwich.

4.Μετέβη στο Birmingham όπου προέστη της νεκρώσιμης Ακολουθίας της Νίτσας Κυριακού Ακαθώτη στον εκεί Καθεδρικό Ναό της Παναγίας και του Αποστόλου Ανδρέα. Στη συνέχεια,

παρεκάθησε σε γεύμα στην οικία του Σταθάκη Παπαχριστοφόρου. Επιστρέφοντας στο Λονδίνο, έλαβε μέρος στην εκπομπή της φωνής της Εκκλησίας από το L.G.R.

5. Τον επισκέφθη ο Νικόλαος Χορτοϊδής. Στη συνέχεια, τέλεσε τον Εσπερινό στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

6. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου στο Εδμόντον Λονδίνου. Το εσπέρας τέλεσε τη Μικρή Παράκληση στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Αργότερα, παρεκάθησε σε δείπνο στην οικία του ανιψιού του Ορθόδοξου Ορθόδοξου.

7. Μετέβη στο Aylesford και μετέσχε στο συνέδριο της Αδελφότητας Αγίων Αλβανού και Σεργίου. Παρέστη επίσης σε διάλεξη του Θεοφίλ. Επισκόπου Διοκλείας Καλλίστου με θέμα "Η ενότητά μας στη Θεία Ευχαριστία". Επιστρέφοντας στο Λονδίνο, τέλεσε τη Μεγάλη Παράκληση στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

8. Τέλεσε τη Μικρή Παράκληση στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Στη συνέχεια, τον επισκέφθησαν ο Αθανάσιος και η Χαρούλα Βουτσάλα.

10. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Αργότερα, τον επισκέφθησαν τα μέλη της χορωδίας του Ιερού Ναού Αγίου Αργαγγέλου, απο την πόλη Watertown της Μασσαχουσέτης Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, που είχαν ψάλλει κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας. Στη συνέχεια, τους παρέθεσε γεύμα στο ξενοδοχείο Νίλη.

11. Τον επισκέφθησαν διαδοχικά ο ιεροδιάκοντος Ιερώνυμος του Novi Sad μετά τον Πρωτοπρεσβύτερου Milun Kostic, ο Μ. Παπαδόπουλος, ο διάκονος Χριστόδουλος Fyles μετά της σύζυνου του, η Μάρθα Μεγκίστου Molla, και ο Λουκάς Chow μετά της σύζυνου του. Αργότερα, ευλόγησε τους αρραβόνες του Ευγενίου Πετρίδη και της Νάντιας Αλωνεύτη στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Το βράδυ μετέσχε στο πρόγραμμα "Η φωνή της Εκκλησίας" στο L.G.R.

12. Τον επισκέφθησαν διαδοχικά οι Μιχάλης Μούσκος και Χάρης Σοφοκλείδης, και ο Μάριος Παπαδόπουλος μετά τον Γιώργου Ευγενίου.

13. Επισκέφθη τα γραφεία των Charity Commissioners μαζί με τα μέλη του Trust της Δέσποινας Κοιμίδη.

14. Τέλεσε τον Εσπερινό στον Καθεδρικό Ναό της Παναγίας στο Wood Green Βορείου Λονδίνου.

15. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Καθεδρικό Ναό της Παναγίας στο Wood Green Βορείου Λονδίνου. Στη συνέχεια,

παρεκάθησε σε γεύμα που οργάνωσε η τοπική Κοινότητα.

17. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό της Παναγίας και Απ. Ανδρέου, Birmingham. Επιστρέφοντας στο Λονδίνο, παρεκάθησε στο γεύμα που οργάνωσε προς τιμήν του π. Ανδρέα Πίττα, η Κοινότητα του Αγίου Νεκταρίου Battersea Λονδίνου.

19. Τον επισκέφθησαν διαδοχικά ο Σωτήριος Μουσελίας, η Ελένη Παπαφώτη και η Αλεξάνδρα Εμπεριόκου με τον αρραβωνιαστικό τους. Αργότερα, τέλεσε Τρισάγιο για την εκλιπούσα Δέσποινα Πολυδωρίδου στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

20. Τον επισκέφθησαν διαδοχικά ο Κώστας Κυριάκου και το Συμβούλιο του Καθεδρικού Ναού Αγίου Νικολάου Δ. Λονδίνου. Το απόγευμα μετέβη στην πόλη Bath, όπου τέλεσε τον Εσπερινό και είχε επίσης συνάντηση με τους κληρικούς και τους λαϊκούς άρχοντες της τοπικής Ορθόδοξης Κοινότητας, η οποία και παρέθεσε δείπνο προς τιμήν του.

21. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό της Παναγίας (Αγγλικανικό) Donhead προς χάρη των κατασκηνοτών της Ορθόδοξης Νεολαίας. Παρακολούθησε επίσης θεατρική παράσταση από τα παιδιά της Κατασκήνωσης και μετά παρεκάθησε σε γεύμα με τους κατασκηνοτές.

22. Μετέβη στην Ουαλλία και το απόγευμα προέστη της νεκρώσιμης Ακολουθίας της Πρεσβυτέρας Βαρβάρας Barter, σύζυνου του Πρωτοπ. Alban Barter, στην πόλη Llanfwrog Denbingshire. Επισκέφθη επίσης τις πόλεις Ruthin και Llangollen.

23. Τον επισκέφθησαν διαδοχικά τα μέλη της Επιτροπής του Ιερού Ναού των Δώδεκα Αποστόλων, Hertfordshire, και η Σοφία Μεσημέρη.

24. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων, Hertfordshire και, στη συνέχεια, παρεκάθησε σε γεύμα στην οικία του Τάκη και της Στέλλας Αμερικανού.

27. Προέστη της νεκρώσιμης Ακολουθίας του Σπύρου Μεσημέρη. Αργότερα, τον επισκέφθησαν διαδοχικά ο π. Ιωσήφ Παλιούρας, ο Γρηγόριος Atkin μετά της σύζυνου του, και ο Λαυρέντης και η Ευγενία Σπανού.

29. Τον επισκέφθησαν διαδοχικά ο William Downes μετά της σύζυνου του, και η κ. Ελένη Παύλου.

30. Τον επισκέφθη ο π. Ιωάννης Raftan μετά της Πρεσβυτέρας του.

31. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδος και Ευαγγελιστού Λουκά, Birmingham, και αργότερα ευλόγησε τους γάμους του Μάριου Παναγιώτου και της Αλεξίας Χριστοδούλου στον Καθεδρικό Ναό της Παναγίας και Απ. Ανδρέου, Birmingham.

HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS' DIARY

JULY

1. During the morning, His Eminence the Archbishop received Protopresbyter Alexander Cherney, Deacon Athanasios Stylianou, and Mr & Mrs William Downes together with Mrs Eleni Pavlou. During the afternoon, he received Miss Olga Gioka, and Mr & Mrs Stamatis Embirikos. In the evening, he blessed the house of Nikolaos & Eleni Metaxotos, who afterwards entertained him to supper.

2. During the morning, he received Captains Athanasios Oikonomou and Nikolaos Kostakis; Deacon Ioannis Yapiogiou; Mrs Margarita Louka, Simos Eleftheriadis & Dimitris Papadakis; Georgios Paraskevaldis, Haris Sophokleidis & Evgenios Iona; and Miss Katia Trimati. In the afternoon, he received Archimandrite Methodios Samaritakis.

3. In the evening, he attended a reception given by the Hellenic Ambassador to bid farewell to Captain Athanasios Oikonomou and to welcome his successor as Defence Attache, Captain Nikolaos Kostakis.

4. In the morning, he received Annivas Veliadis, Hellenic Ambassador to the Republic of Ireland. In the afternoon, he was present at the Hellenic College's Speech Day, giving the blessing at the commencement. Returning to the Archdiocese, he received Chrysanthos & Dimitris Kyriakou, and Mrs Athina Tsima. In the evening, he received Michalis Peratikos; Mr & Mrs Nikolaos Sevastopoulos; and Diamandis Pateras, Marios Minaidis & Savvas Karayiannis.

5. In the morning, he presided at a Memorial Service for the late Kostis M. Peratikos at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. In the afternoon, he travelled to Shrewsbury where he presided at Vespers for the consecration of the church of the Holy Fathers, in Sutton. Afterwards, he was present at a small reception where he was able to meet a number of the people who had attended the service. Later, he was entertained to supper by the Community at an hotel in Atcham, where he spent the night.

6. In the morning, he consecrated the Church of the 318 Holy Fathers of the First Ecumenical Council of Nicaea and St. John the Baptist in Sutton (Shrewsbury) and celebrated the Divine Liturgy in continuation. Afterwards, he partook of the lunch offered to all those who had attend-

ed the service and held in a marquee near the church. During the afternoon, he visited Andreas Vanezis in the Royal Shrewsbury Hospital, and Brother Aidan at the Hermitage of Sts. Antony & Cuthbert near Gatten.

7. In the morning, he received Mrs. Christina Yiallouri. In the evening, he attended the end-of-year celebration (which this year commemorated Salamis in Cyprus) that was organised by the Teachers' Institute in Wood Green and at which those participating were given their diplomas.

8. He received Father Pavlos Koundouris in the morning and Mr S. Pieris in the afternoon. In the evening, he was entertained to supper by the Council of Oriental Orthodox Churches at the residence of the Armenian Archbishop, Yeghishe Gizirian.

9. In the evening, he was present at the opening of the exhibition entitled "Photis Kontoglou: Reflections of Byzantium in the 20th Century" at the Foundation for Hellenic Culture in London.

10. In the morning, he presided at a meeting of the Broadcasting Committee, and later received Father Joseph Paliouras. In the afternoon, he received Stavros Stavri and Panayiotis Georgiou. In the evening, he was present at a dinner given at the Cafe Royal under the auspices of the Cyprus High Commissioner in honour of Dr. John Brademas, President Emeritus of New York University, who addressed the gathering on "The Cyprus Problem, U.S. Foreign Policy and the Role of Congress".

11. During the morning, he received Andreas Damianou, and Andreas Galanis.

13. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John of Kronstadt in Bath, at the end of which he conferred the order of Oiconomos (Steward) on Father Yves Dubois, the parish priest. Later, he visited the nearby Convent of St. John of Kronstadt, being received by Sister Sarah. Afterwards, he was entertained to lunch by the Bath Community in their church hall. In the afternoon, he presided at Vespers in the church of the Nativity of the Mother of God in Bristol, and afterwards met members of the parish.

14. During the morning, he received Dr. Bruce Dakwoski accompanied by Constantinos Ioannou, and Raul Radescu. In the afternoon, he

received Mrs Sophia Phanaritou. He had supper with Mr & Mrs Selim Hoche.

15. In the morning, he received Mrs Lillian Delivoryas. Afterwards, he presided at a meeting of his Assistant Bishops. During the afternoon, he received Nikolaos & Athanasia Papageorgiou, Mrs Athina Georgiou, Andreas Papadakis, and Costas Papadopoulos.

16. In the morning, he presided at a meeting of the Thyateira House Building Committee. In the evening, he was present at a Gala Evening organised by the Council of Christians and Jews at the Tower of London. Afterwards, he left for Bournemouth.

17. In Bournemouth, he stayed with Mr & Mrs Spyros Ioannides, and also visited Dr Andreas and Mrs Susan Ideos.

18. Returning from Bournemouth at midday, he received Father Maximos Tsangarides, his presbytera, and their son, Father Theophanis Kosta. In the evening, he attended a recital at the Bloomsbury Theatre entitled 'In the land which gave birth to us', in which the choir of Unenslaved Kyreneia (in Cyprus) participated.

19. In the morning, he received the Mayor and Deputy-Mayor of Kyreneia and the Mayor of Morphou. He then presided at a memorial service for Phaidon Kalodikis, held in the Chapel of the Archdiocese. Later in the day, he received Andreas Damianou, Georgios Pomakidis, Rosa Kovantzi, and Andreas Daniilidis.

20. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy in the Anglican church of St Bartholomew, Reading, for the Community of the Prophet Elias in that town on the occasion of its patronal feast. Afterwards, he was entertained to lunch by the Community.

21. At midday, he travelled to Birmingham where, in the early afternoon, he presided at a meeting of the Trustees of the Cathedral parish there. Later, he went to visit Protopresbyter-Stavrophore Milenko Zebic, Episcopal Vicar of the Serbian Orthodox Diocese of Great Britain and Scandinavia. In the evening, he was present at a lecture delivered by Spyros Kyprianou in the Greek-Cypriot 'Hestia' in Erdington.

22. At midday, he left Heathrow Airport for Athens.

23. In the morning, he visited the offices of the Archdiocese of Athens, where he met the Chancellor, Bishop Meliton of Marathon. Later, he visited Eleftherios Pistikidis at the Ministry of Education. In the afternoon, he returned to the Ministry to meet Gerasimos Arsenis, Minister of Education and Religions. Afterwards, he went to Loutraki, where he had supper with Salim and Angela Hoche.

24. In the afternoon, he presided at the funeral of Archimandrite Anthimos Eleftheriades, priest-in-charge of the Cathedral of St. Nicholas in Shepherd's Bush, at the church of the Dormition of the Mother of God ('Panayitsa') in Palatia Phaliron.

25. He had lunch with Loizos & Maria Yiannopoulos, Evangelos Pothitos, and Panayiotis Yiorkas. Later, he left for Cyprus.

26. In the evening, he blessed the marriage of Philippos Philippou and Elena Skaliotou at the church of St. George in Aghios Dometios Nicosia. Afterwards, he visited Prokopis & Elli Panayiotou.

27. He attended the Divine Liturgy in the church of St. Parasceve in Nicosia, afterwards having lunch with Dr. Andreas & Elena Papavassiliou. In the afternoon, he blessed the marriage of Andreas Sozou and Christina Belinschi at the church of St. George in Aglantzia.

28. In the morning, he visited the Ministry of Education and Culture, where he met the Minister, Georgios Papanikolaou. He then went to Limassol, where he had lunch with his sister-in-law, Elisavet Theocharous. He then visited his sister Kyriaki Orthodoxou, and his sister Eirini and her husband Georgios Yiorkas. He returned from Cyprus in the evening.

29. During the morning, he received Constantinos Ioannou, and Archimandrite Anastasios Kyrris accompanied by Andreas Tomazos. During the afternoon, he received Archimandrite Ephrem Lash, and Sean Murphy.

30. In the afternoon, he received Dr. Georgios Triandaphyllou. Later, he blessed the marriage of Andreas Nikolaou and Vera Sidera in the chapel of the Archdiocese, afterwards attending the reception at the Dorchester.

31. During the morning, he received Bishop Chrysostomos of Kyanaea, and Archim. Iakovos Savva and representatives of the committee of the Community of Nottingham. During the afternoon, he received Messrs. Ch. Veniamin and K. Ioannou.

AUGUST

1. In the afternoon, he received Nikolaos & Evelyn Balakas. Later, he served the Little Service of Supplication in the chapel of the Archdiocese, and then presided at the same service at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. Afterwards, he held an Aghiasmos at the house of Vassos Hadji-Ioannou, where he was also entertained to supper.

2. At midday, he received Mrs Alexandra Voyazidou.

3. He celebrated the Divine Liturgy at the church of the Transfiguration of Christ in East Wickham (Welling).

4. He travelled to Birmingham, where he presided at the funeral of Mrs. Nitsa Kyriakou Akathioti in the Cathedral of Ss. Mary and Andrew.

Afterwards, he had lunch at the house of Stathakis and June Papachristophorou. Returning to London, he participated in the weekly religious programme broadcast by London Greek Radio.

5. In the afternoon, he received Nikolaos Hotroudis. Later, he presided at Vespers in the chapel of the Archdiocese.

6. He celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Demetrius in Edmonton. In the late afternoon, he presided at the Little Service of Supplication in the chapel of the Archdiocese. Later, he was entertained to supper by the family of Orthodoxos Orthodoxou.

7. He spent the day in Aylesford, at the annual conference of the Fellowship of St. Alban and St. Sergius. In the morning, he was present at a lecture given by Bishop Kallistos of Diokleia entitled "Our unity in the Eucharist", and in the afternoon he attended the Fellowship's Annual General Meeting. Returning to London, he presided at the Great Service of Supplication in the chapel of the Archdiocese.

8. In the late afternoon, he served the Little Service of Supplication in the chapel of the Archdiocese. Afterwards, he received Thanassis & Haroula Voutselas.

10. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. Returning to Thyateira House, he received the choir of the church of the Holy Archangels in Watertown, Massachusetts (USA) that had participated in the Liturgy, afterwards entertaining them to lunch at the Niki Hotel.

11. During the morning, he received Hierodeacon Ieronymos from Novi Sad accompanied by Protopresbyter-Stavrophore Milun Kostic; Michalis Papadopoulos; and Deacon Christodoulos Fyles and his wife. During the afternoon, he received Abiy Mulugut Demisse and his fiancée, Martha Mengistu Molla; and Mr & Mrs Luke Chow. Later, he blessed the engagement of Eugenios Petridis and Natia Aloneti in the chapel of the Archdiocese. In the evening, he participated in the weekly religious programme broadcast by London Greek Radio.

12. He received Michalis Mouskos and Haris Sophokleidis during the morning, and Marios Papadopoulos accompanied by Georgios Eugeniou in the afternoon.

13. At midday, accompanied by the other trustees of the Despoina Koumis Trust, he visited the offices of the Charity Commissioners.

14. In the evening, he presided at Vespers at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green.

15. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Dormition in Wood Green on the occasion of its patronal festival, being entertained to lunch by the Community afterwards.

17. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God and St. Andrew in Birmingham. Returning to London, he was present at a dinner given in honour of Father Andreas Pittas in the hall of the church of St. Nectarius in Battersea.

19. During the morning, he received Sotirios Mouselimas and Mrs Elli Papaphoti. In the afternoon, he received Miss Alexandra Embiricou and her fiancée. Later, he read a Trisagion for the late Despoina Polydoridi in the chapel of the Archdiocese.

20. In the morning, he received Kostas Kyriakou and, later, the Committee of the Cathedral of St. Nicholas in Shepherd's Bush. In the afternoon, he visited Bath where he held a meeting with the clergy serving the parish of St. John of Kronstadt and then presided at Vespers. Afterwards, he met members of the parish, and was entertained to supper.

21. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy in the Anglican parish church of Donhead St. Mary for those participating in the nearby Orthodox Youth Camp run for children between the ages of 5 and 11. Afterwards, he was present at a play performed by these children which dealt with the life of Moses. He had lunch with the children before returning to London.

22. He travelled to Wales where, in the afternoon, he presided at the funeral of Presbytera Barbara Barter, wife of Protopresbyter Alban Barter, held in the Anglican church of Ss. Mwrog & Mary in Llanfwrog (Denbighshire), and at the interment in the nearby cemetery. He also visited Ruthin and Llangollen before returning to England.

23. He received members of the Committee of the Community of the Holy Apostles in Hertfordshire in the morning, and Miss Sophia Mesimeri in the afternoon.

24. He celebrated the Divine Liturgy for the Community of the Holy Apostles in Hertfordshire. Afterwards, he was entertained to lunch by Takis and Stella Amerikanos.

27. In the morning, he presided at the funeral in West London of Spyros Mesimeris. During the afternoon, he received Father Joseph Paliouras, Mr & Mrs Gregory Atkin, and Mr & Mrs Lavrentis Spanos.

29. In the morning, he received Mr & Mrs William Downes and Mrs Eleni Pavlou.

30. In the morning, he received Father John Raffan and his presbytera.

31. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Holy Trinity and St. Luke in Erdington (Birmingham). Later, he blessed the marriage of Marios Panayiotou and Alexia Christodoulou at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God and St. Andrew in Birmingham.